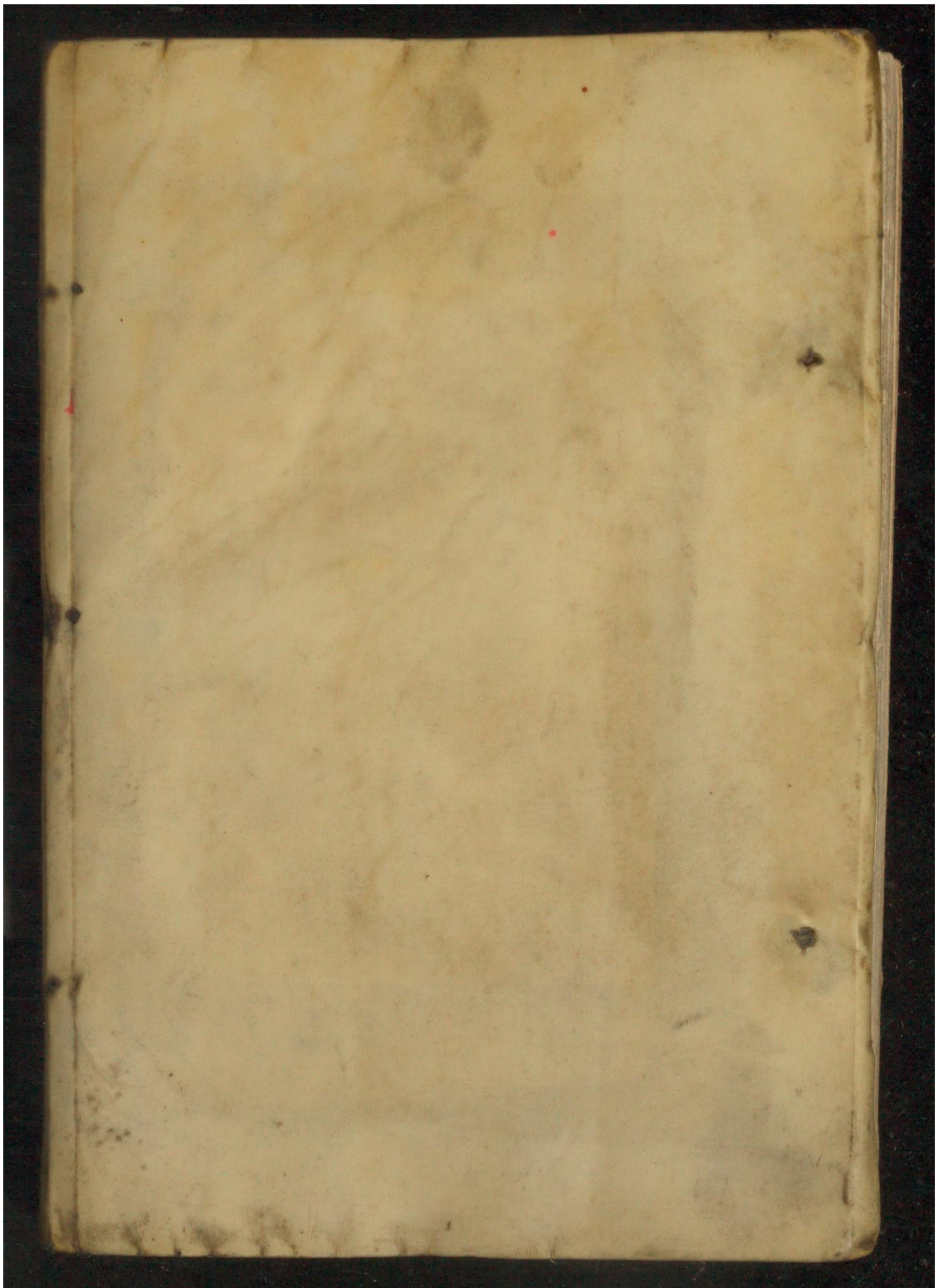
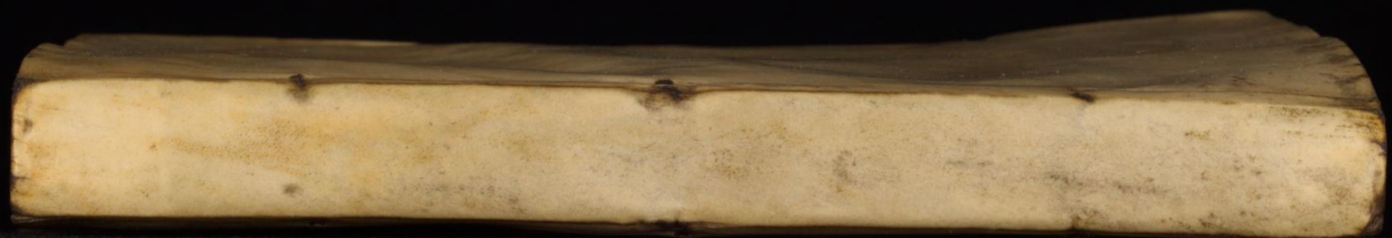

EX BIBLIOTHECA

CAR. I. TABORIS.

Podagra Ludus

Moguntiæ excudebat
Ino Schæffer Anno
MDXXXVII 1537

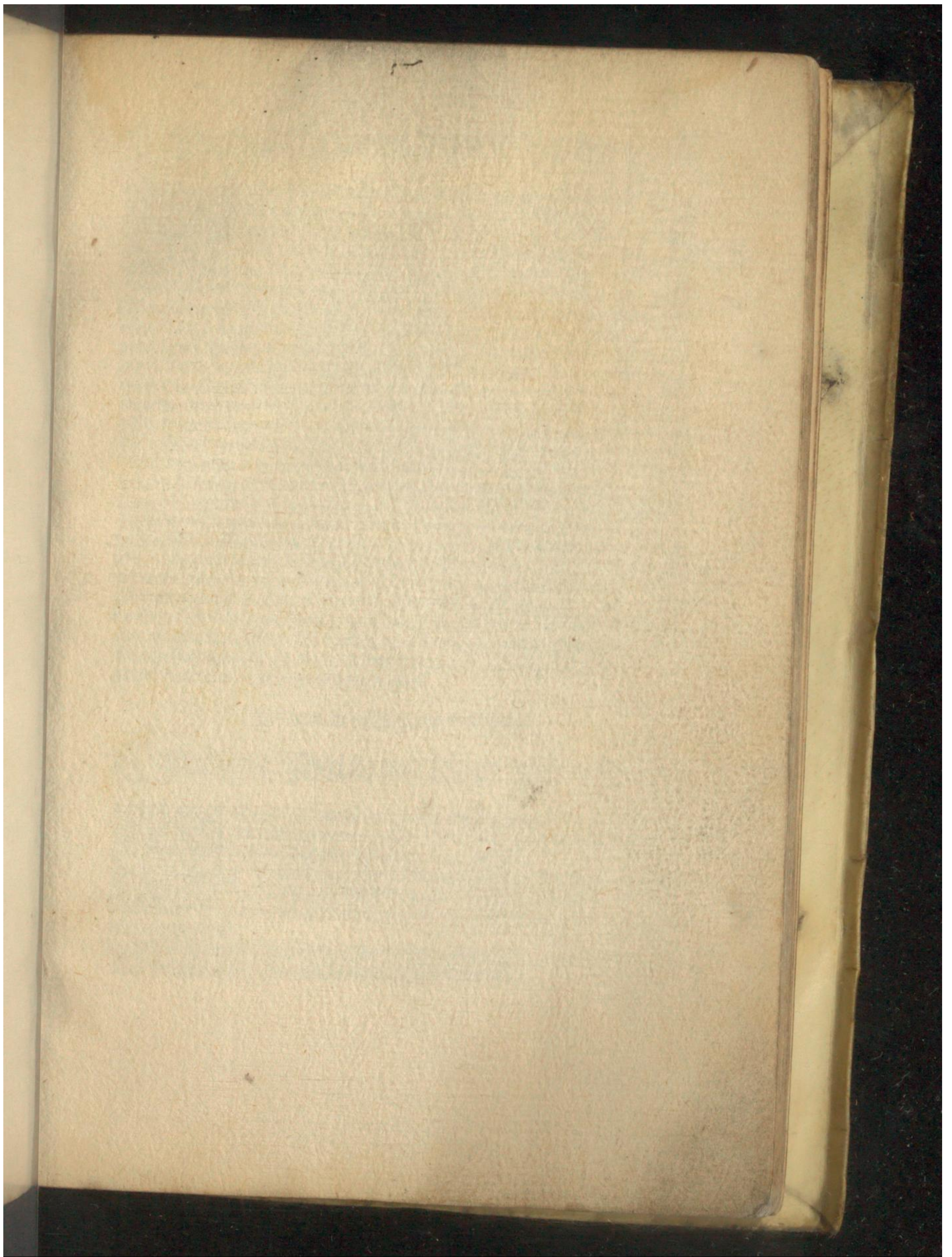
. Articella

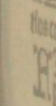
Pavia : J. de Burgofranco

1510

Moguntiæ, Schoiffher,

This was the first book printed by Schöffer after Fust's death, and bearing his own name alone as the representative of the founders of the first printing press in the world. It is in a type somewhat similar to that of the Catholicon, and of the same size.

Incipit iusiurandum Hypocratis.

[I]Esto: Apollinē et Esculapiū Higinēq3 et Panaclē Esculapij filias: et deos et deas oēs: me q̄ptū in me erit et q̄ptum ingeniū meū valebit: hec oīa obseruaturū: q̄ hoc iureiurādo atq3 his tabulis ɔtinent. Tributurū me p̄ceptori meo a quo hāc artē sum edoct⁹ nō min⁹ q̄ parenti a quo sum genitus. Uitam cū eo cōmunicatur. Res oēs quas illi necessarias esse intelligā p viribꝰ meis subministraturū. Progeniē eius fratrū loco habiturū. Hanc artē sine mercede et sine pactionibus edocturū. Precepta oīa libēter et fideliter traditurum meis et p̄ceptoris mei liberis: ceterisq3 discipulis: q se legibꝰ medicine astrinxerint: atq3 iurati fuerint: alij p̄terea nemini. In curandis egrotis p viribus. et pro ingenio meo necessarijs rebꝰ vsurū. Nemini egritudinē oblaturum. Nihil p iniuriā facturū. Rogatū nemini datur: neq3 id cuiq3 ɔsulturum. Neq3 p̄gnāti mulieri ad interficiēdū ɔceptū fetū potionē porrecturū. Uitā meā atq3 artē meā purā atq3 integram seruaturū. Laborāti lapillo haud quēq3 excisurū: s3 expertis eius artis hoc negociū p̄missurū. Quācunq3 domum ingressus fuero dūtaxat liberādis egrotis operam daturum. Omnem iniuriam: omnem corruptelam: omne genus turpitudinis: res etiam venereas sponte mea euitaturū. Siue muliebria corpora curauero siue virilia siue hominis liberi siue serui: que inter curādum vel videro vel audiero vel etiam extra curā in vita hominum cognouero: que reticēda esse intelligā: nemini aperiturum: s3 intemeratam taciturnitatem seruaturum. Presens igitur iusiurandum integre atq3 incorrupte seruanti mihi omnia tam in vita q̄ in arte mea prospera feliciaq3 succedant et gloria in eternū parata sit. Trāsgredienti vero atq3 periuro contraria omnia eueniant.

Iusiurandi dn̄i Hypocratis finis.

Incipit Primus liber pnosticorum.

[O]Mnis qui medicine artis studio seu gloriam seu delectabilem amicorum copiam consequi desiderat: adeo prudentum regulis rationem suam muniat. 2.

UT in singulis valitudinibꝰ p̄terita p̄sentia et futura cognoscat. Et egro reueletq̄ de seipso eger minime presenserat. Si enim se per eum cognoscat: totū se illi certius committet. 3.

Huiusq3 medicine laudabilis existit: cum actor futura in singulis perpendit: q̄uis omnes minime curare possit. 4.

QUod si posset: iam non futuri preuisor: sed diuinis prophetis di-
ceretur nobilior. 5.

VErum quia vi ꝛ acumine egritudinis hunc repente mori subito
contingit: alium vero medicine apparatus preuenit: ꝛ vix diecu
lam vite adijcit. 6.

INterest artificis vt vires egri atq3 egritudinis bn̄ perpēdat. 7.

ESt etiā quoddā celeste: in quo op3 ipsu3 medicu3 preuidere: cui⁹
si tanta sit prudentia: mirabilis est nimiumq3 stupenda. Nonne
illius est vt futurum periculum vel omnino prohibeat: vel competen-
ti adminiculo tolerabilius fiat. Et si morituro finem: alij vero salutem
pronunciet: nūquid accusationem in altero meretur. 8.

OPortet ergo te circa acutas egritudines sollicitum fieri. Primo
etenim faciem egri pernotabis. Utrum sit similis sano. Et etiam
si sibi sano similis sit: quod optimum est. Si vero contrarium: pessi-
mum est. 9.

UT si nares acute. 10.

OCuli concaui: tempora plana: aures frigide ꝛ contracte: ꝛ pulpe
earu3 inuerse: frons arida ꝛ tensa: ꝛ totus faciei color viridis seu
niger aut pallidus siue plumbeus. 11.

QUe si sic fuerint in principio egritudinis: oportet inquiri an vi-
gilie precesserint: aut vētris solutiones: aut ieiunij labores prius
affuerint. Et si aliquid horum cognoueris precessisse: minus periculo-
sum vereberis. Quod si die ac nocte precedentibus quicq̄ horu3 subsisti
nuerint: non multu3 periculosu3 sperabis. Si vero nihil horu3 cogno
ueris: mortis signum sperabis. 12.

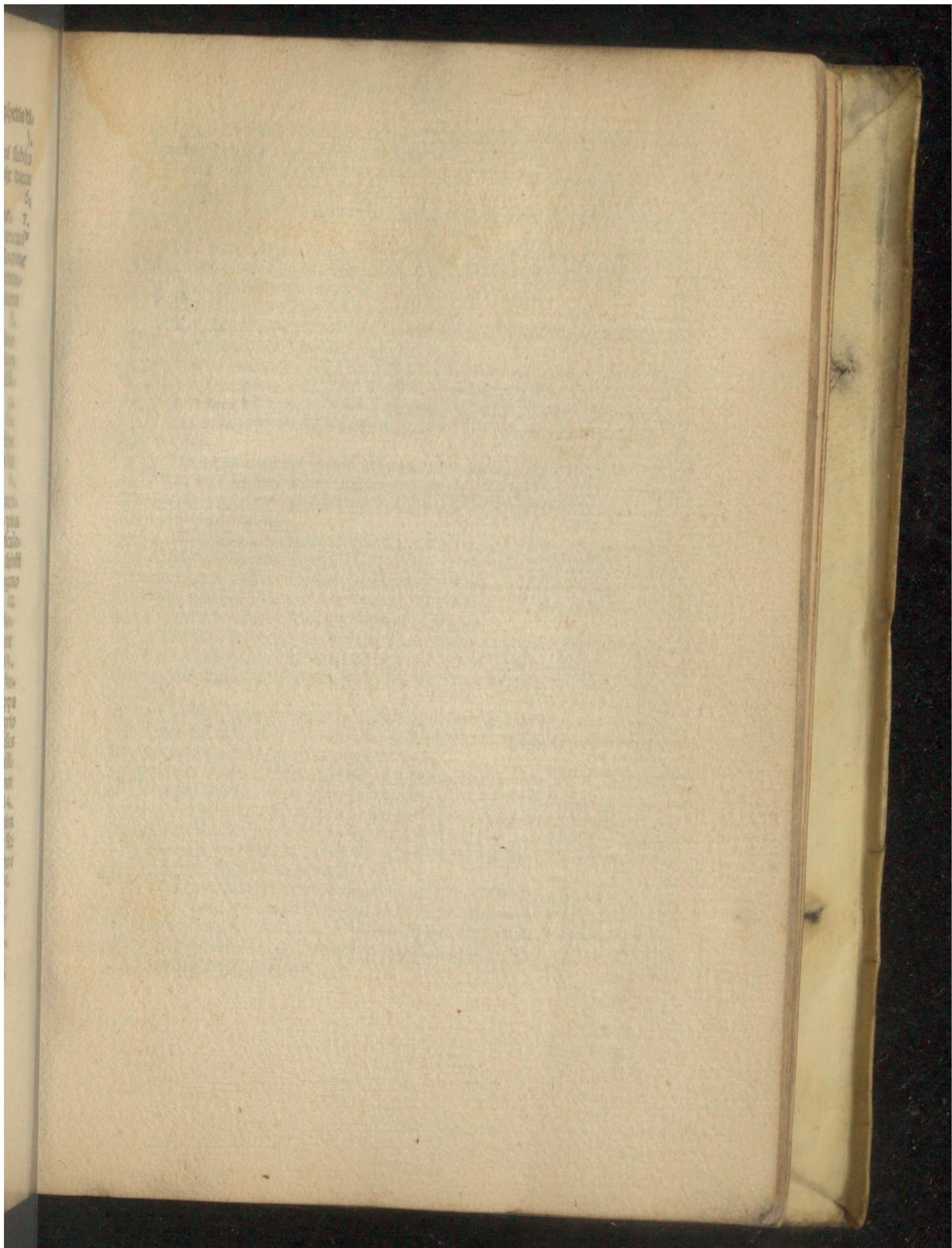
ET si huiusmodi egritudo triduana fuerit qui precesserunt labo-
res non minus perscrutaberis: ꝛ omnia que sunt inquirenda circ
ca corpus: perquirere debes etiam circa oculos. 13.

ET si lumen effugerint nolentesq3 lachrymas effuderint: atq3 fo-
ras tāq̄ in suffocato prominuerint: aut alter altero minor appa
ruerit: ꝛ alba eorum in sanguinea cōmutata fuerint: ꝛ tāq̄ vene nigrio
ris vel palloris intus in se fuerint: ꝛ lippitudinem habeat: ꝛ instabiles
aut tremuli fuerint: aut extra nimis extiterint: aut intus multum deli-
tuerint: ꝛ tota facies horibilis apparuerit: hec omnia pīculosa ꝛ mor
talia iudicabis. 14.

OPortet etiam te videre quid de oculis in somno videatur. si enim
sola alba videantur subclusis palpebris: nec solutio: aut per se:
aut per catarticum precesserit: neq3 ex consuetudine hoc euenerit: mor
tis signa timebis. 15.

ET si palpebre inuerse fuerint aut liuide: siue labia silr̄ fuerint li-
uida: aut nares distorte: his signis, siue solis siue cum predictis:
mortem proximam iudicabis. 16.

BOnu3 est egrum inuenire iacente3 in latere dextro aut sinistro: ꝛ
manus ꝛ pedes ꝛ ceruice3 nō vt in spasmo distēsa: ꝛ totū corp⁹

in sua positione flexibile: et minime rigidum: que habitudo sanis est familiaris et amica: et iacere in modum sani est melius. 17.

QUia non est signum laudabile egrum supino corpore iacere: brachijs rigidis et pedibus. 18.

ET si repente se a capite lecti ad pedes iactauerit: malum non esse dubitabis. 19.

ET si pedes nudos et tepidos inueneris: et inordinate cum labore ceruicē atqꝫ pedes iactauerit: est pessimū et angustie signū. 20.

ET si eger iacuerit deiecta ceruice et aperto ore. 21.
Et reiecta ceruice: pedibusqꝫ tortis. 22.

ET si super ventrem preter solitum iacuerit maluꝫ est: et alienationem significat siue dolorem ventris. 23.

ET si in augmento egritudinis repente surgens steterit: maluꝫ in omni acuta egritudine et pessimū est in peripleumonia. 24.

FRendere dentibus in febribus preter solituꝫ: neqꝫ a pueritia mortem vel maniam significat. Quod si frendat cū insania: mors sequitur vicina. 25.

SI in egro corpore fuerit antrax aut carbunculus: siue precesserit: siue egritudini superuenerit: opus est attendere. Quod si exiccatus fuerit et colorem viridem vel citrinum vel liuidum pertulerit: mortem dicit proximam. 26.

MAnuum mobilitatis signa sic pernotabis in febre acuta: in peripleumonia: et in frenesi non vera: et in capitis dolore: si manus ad faciem tulerit tāq̄ quidlibet positurus: vel quasi collecturus aliquid hac illac quesierit: vel de vestibus quasi pilos euulserit: vel quasi festucas de pariete decerpserit: pessimū est et mortale. 27.

SPiritus si frequens sit significat dolorem et successionem in his que sunt super dyafragma. Quod si magnus et cum intermissione significat alleuiationem. Et si idem per os et nares frigidus exierit mortale. 28.

SPiritus vero bonus cognoscitur ordine suo proprio: et hꝫ euidentem salutis ostensionem in acuta egritudine: que cum febre est: cuius terminus est in quadraginta diebus. 29.

SUdor bonus et laudabilis existit in omni acuta egritudine: qui in die cretica fit: et egrum liberat. Est autem bonus qui fit in toto corpore: et eger ex eo suauior et fortior efficitur. Qui vero nihil horuꝫ fecerit: his est inutilis. Frigidus autem malus: peior si in ceruice et in capite solo: qui quidem in acuta febre significat mortem. Cum lenta vero prolixitatem significat egritudinis. 30.

IN hypocūdrijs si sine dolore fuerint: si molles: si bene composite: hinc et inde bonum erit. Si vero feruentes: aut dolentes vel quodā spasmo distēte: aut inter se dissimiles: in his ꝯsiderādū est. 31.

SI enim in aliqua parte earum pulsus fuerit: angustiam vel alienationem significat. 32.

Oculi tamen sunt in hac egritudine intuendi. qꝫ si velociter mobiles apparuerint: maniam significant. 33.

Acuta existente passione collectio si affuerit in hypocundrijs cuꝫ tumore ꝛ dolore malum est: cum ambas complectitur. Si vero in altera earum que in sinistra est: melior est. 34.

Que collectio si in pncipio subitā mortē nō intulerit. 35.

Et si vsqꝫ in diez vigesimū permāserit: neqꝫ febris deciderit: neqꝫ dolor defecerit: in pus conuertetur. 36.

Soletqꝫ huic acute egritudini infra septem dies sanguinis fluxus ex naribus vtiliter supuenire. Perquirendum est autez an dolor adsit frontis: ꝛ scotomia. que si affuerint: sanguinis fluxum ex naribus nunciabis. 37.

In his tamen quibus etas. 35. annorum est. 38.

Apostemate vero molli existente sine dolore ꝛ sub tactu mutabili: contingit egritudinē terminari: in predictis tñ sepius. 39.

Quod si vsqꝫ in diem. 40. sic manserit febre non deficiente: in pus conuertetur: ꝛ omne apostema circa ventrem ad hunc modum diiudicabitur. 40.

Apostema vero solidum cū dolore horrendū est: ꝛ cito mortiferū. Quod aūt molle sine dolore ꝛ sub tactu cursile: tardius. 41.

Apostema vero circa ventrē minus colligit humorem q̄ qđ in hypocūdrijs. Minime omniū qđ sub vmbilico est. 42.

Elegantius omnibus signis signum est sanguinis effusio ex his apostematibus que insunt in prenotatis locis. 43.

Omne apostema diuturnū in predictis locis in pus vertetur. 44.

Oportet ergo te esse attentum in his que cuꝫ putruerūt ꝑm huiusmodi disciplinā. Quod eminet ꝛ oīno extra est: ꝛ intus minus est ꝛ pacutū: laudabile. Qđ vo spaciosum ꝛ minime acutū: pessimū. 45.

Eorum aūt que intus crepuerunt: siqua quidem exterius appent: pessimū. Quoꝝ vero nihil signi est extra: meliora. 46.

Putredo ea laudatur: que alba est ꝛ equaliter per totū: neqꝫ in superficie inequalis: neqꝫ mali odoris. Que vero ꝯtraria: pessima.

¶ Explicit liber Primus pnosticorum.

¶ Incipit Scđs liber pnosticorum.

Omnis hydrops in acuta egritudine maluꝫ. Infestatur enim febre ꝛ grauedine membrorū ꝛ dolore. Consurgit autem ex lumbis ꝛ hylijs ꝛ epate. 2.

Consurgens ex lumbis ꝛ hylijs significatur ex pedum inflatione: ꝛ diuturna ventris effusione: nō tñ cum defectu doloris: seu ventris tumoris. 3.

QUius vero origo est ab epate fit cuȝ tussicula: nec proijciunt gcq̄; ⁊ tument pedes: nec egerunt nisi modicum ⁊ cū angustia: ⁊ circa ventrem fiunt apostemata: nō continue extra manantia sed quandoq̄ veluti fugientia. 4.

ET si caput ⁊ plante pedum ⁊ vole manuuȝ frigide fuerint: vēter vero ⁊ latera ⁊ mandibule caluerint: malum est. 5.

BOnum est autem egrum ex toto calere ⁊ mollem ⁊ suaueȝ conuenienter esse. 6.

BOnum est modeste se habere ⁊ non laboriose: ⁊ non repente eundem latera commutare: ⁊ si sibi leuis videatur. 7.

Grauis vero si fuerit manus quoq̄ ⁊ crura pōderosa: horrendū. 8.

QUod si liuor admixtus viridi vnguibus digitisq̄ affuerit: mortem aduentare non dubitabis. 9.

ET si color hic vngues nō infecerit: licet cetera membra corripuerit: spei locus nō deerit. Proderit vō cuncta signa perpendere. Quod si egrū sufficiētē videris: ⁊ vna boni significatio affuerit: terminus tibi promittetur cū quolibet exteriori apostemate ⁊ futura salute: sed caloris in predictis locis pericula non deerunt. 10.

SI testes ⁊ virga preter solitum diminui contrahiq̄ apparuerit: aut minui: doloris aut mortis aduentum pnunciabis. 11.

SOmnus vt moris est conueniens ⁊ naturalis vt noctem non effugiat: ⁊ diem non impediat: laudabilis. Cōtrarius vero improbandus. minus tamen si a mane vsq̄ ad tertiam tenuerit. 12.

PEssimum est autem non dormire: aut enim magnitudinem doloris significat: aut alienationem. 13.

STercoris egestio si neq̄ exsiccata: neq̄ liquida omnino: sed iuncta ⁊ hora solita: signum est ea que sunt sub dyafragmate esse salubria. 14.

SI liquida: bona est si sine sonitu vētoso fuerit: nec inordinate manauerit. Si enim frequenter manat: egrum maximo labore ac vigilijs afficit: ⁊ in defectum adducit. 15.

UTile est stercus ſm quantitatem ciborū assumptorꝫ euenire: ⁊ bis vel ter in die. In nocte vero semel ⁊ iam luce proxima: aut solito more contingere. 16.

UTile est etiam appropinquante iam termino egritudinis idem stercus densari. 17.

Et colore subcitrino fieri: nec insolidum densari. 18.

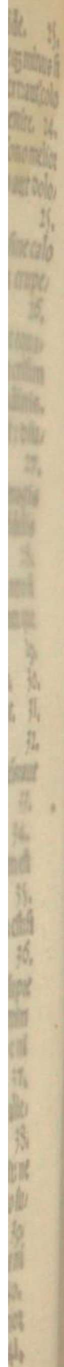
Bonum est etiam si lumbricos admixtos habuerit. 19.

IN omni acuta egritudine ventrem non plenum sed vt vacuū tractari: ⁊ non tenuem sed carnosum inueniri: bonum. 20.

AQuosum vero stercus ⁊ liquidum siue album: aut nimis citrinū: aut spumosum: maluȝ est. 21.

ITem modicum stercus ⁊ viscosum ⁊ leue siue album seu citrinuȝ aut spumosum: malum. 22.

Pessimum aũt ꝛ mortale est viscosum nigrum fetidũ ꝛ viride. 25.
Varium vero productionem significat egritudinis: neqꝫ minus signum est mortis ꝙ quod loturam intestinorum profert: aut colorez porroꝝ siue nigrũ. Contingit etiã colores istos simul euenire. 24.
Ventositas sine sonitu laudabilior est. Que vero cum sono melior ꝙ illa que intus clauditur: significat tamen amentem aut dolorem laborantem: nisi sit voluntarie. 25.
Dolor sub hypocũdrijs hanc ꝓprietatẽ habet: si recens ꝛ sine calore fuerit: si rugitus superuenerit ꝛ cum egestione vel vrina eruperit: soluitur: alioquin ad inferiora transmittitur. 26.
Vrina laudabilis est que hypostasim albam subsidentem ꝛ equalem ꝛ cõtinuã atqꝫ leuem habebit. Et si permanens vsqꝫ in crisim erit. est enim fidelis nuncia salutis: ꝛ significat breuitatẽ egritudinis. Quod si modo cum hypostasi predicta: modo vero sine ea fuerit: diuturnitatem significat egritudinis: neqꝫ omnino fidelis est. 27.
Vrina rubea nimis cum sua simili hypostasi: egritudinem magis superioribus diuturnam dicit: est tamen nuncia certa ꝛ fidelis sperande salutis. 28.
Sed si eadem hypostasis furfurea fuerit: mala est. Pessima vero si squamosa. Alba autem ꝛ liquida ꝛ leuis mala. Peior tamen que dicta est furfurea. 29.
Nebula pendens in vrina si alba bona est: nigra vero mala. 30.
Cum fuerit vrina citrina clara indigesta: egritudinez significat. 31.
Timendus ergo est infirmi defectus. 32.
Vrina mortis significatiua fidelis ꝛ certa est aquosa: aut fetẽs: aut nigra: aut lutosa. 33.
In vtroqꝫ sexu nigra pessima est: ꝛ in pueris ṽo aquosa malum. 34.
Vrina cruda clara ꝛ diuturna cum alijs signis bonis: certum est apostema futurum sub dyafragmate. 35.
Crassicies vt aranee tela supernatans in vrina vituperanda est: significat enim liquari egrum. 36.
Rationis vero est ꝛ ordinem in nebula non negligere vtrum supremum aut mediuz teneat locum: similiter ꝛ colorem. Que etenim media est cum predicto colore laudabili laudabilis: suprema vero ꝛ nigra vituperabilis. 37.
Cauendum est tamen ne vesice vitio capiaris: vt qꝫ ab ea est alienum diiudices. 38.
Laudabilis est vomitus cui flegma admixtuz coloribus fuerit: neqꝫ nimis viscosus. quanto vero a simplicitate remotior: tanto suspectior. 39.
Vomitus si sit sicut succus porri: aut viridis: aut plumbeus: aut niger: malus est. 40.
Si omnibus his infectus fuerit: est nũcius mortis: ꝛ infirmus morti est contiguus. 41.

QUod si vomat homo vnus omnes istos colores: tunc illud erit mortale valde. 42.
Omnis odor malus in quocunqz vomitu malum est. 43.
SPutum in egritudine pulmonis seu coste est vtile: si fit velox: si fa cile sine labore. 44.
Si subrubeum & sano sputo admixtum. 45.
SI vero tardum in doloris principio: & rubeum: aut citrinū: neqz sano sputo admixtum: & cum laboriosa tussi: malum nūciat. 46.
Et rubeū oīno molestū & album viscosum globosum inutile est. 47.
Viride spumosum: malum. 48.
Si nigrum est: mortale est. 49.
SI in pulmone coherens sonuerit: nec quicq̄ inde exierit malum est. Sternutatio cuz reumate in omni egritudine pulmonis & coste malū est: siue enim illa sternutatio precedat siue coequa sit egritudini malum est. 50.
STernutatio vero sine reumate in omni acuta egritudine bonum est. 51.
SPutum subsanguineuz clarum in pulmonis valitudine in principio nullo colore turbatum salutem significat. Sz si vsqz in diez septimum aut amplius idem sputum manserit suspectum est. 52.
OMne sputum perseuerante dolore malum est. Sputum nigrum pessimū est. Et omne sputū cum doloris diminutione bonū. 53.
OMnis dolor predictoꝝ locoꝝ si superueniēte sputo: vel solutione ventris: vel flobotomia adhibito: vel quolibet competenti medicamine non fuerit diminutus: pus ibi futurum denūciat. 54.
PUtredo colerica sputo admixta: & sine sputo malum est. 55.
Si tamen a die septimo contigerit. 56.
MOrtem namqz in quartodecimo nunciabis: nisi signum quodlibet aliud sperande salutis adesse consideraueris. 57.
QUod si huiusmodi est robur & constantia egri & bonus spiritus & facilis proiectio putredinis cum tussi: & equalitas totius corporis in habitudine caloris & multitudinis: nec sitierit: & si vrina & stercus & sudor & somnus bene se habuerit: que si bene se sunt habentia vitam sunt pollicentia. ex quibus si plura defuerint: post diem. 14. mortez futuram pronunciabis. Et contrarium quidem quod est mortis signum huiusmodi est: scilicet debilitas egri: spiritus anxius magnus & densus: dolor permanens: proiectio cum laboriosa tussi: sitis perseuerās: corporis circa calorem inequalitas: ventris & laterum calor magnus sed & frontis & manuum & pedum frigor: & vrina & stercus & sudor & somnus vt diximus sunt minantia mortem. hec si predicte proiectionis colerice putredinis superuenerint: mortem futuram ante diem. 14. nō dubitabis: vel in. 9. vel in. 11. Ex hac ergo consideratione sputum dices esse mortale. Et si vitalia mortisqz signa cognoueris: pronosticorum rectitudine inoffense progredieris. 58.

Et illa signa sunt laudabilia scilicet: robur: et consistentia egri: et bonus spiritus. 59.

Apostemata quedã in .20. quedam in .40. quedam in .60. rupturam differunt. 60.

Oportet ergo medicum diem principij non ignorare: et in qua hora corpus primũ habuerit calere: aut rigere: aut per infirmũ cognoscere qñ incepit in eodem loco dolere: et cõpunctiones sentire. hec enim sunt prima collectionum iudicia. Ex quo erunt tibi dies computandi: et inde eruptionem expectabis in predicta tempora. 61.

Et si hec collectio in vno laterum cõtigerit aut ambobus euenerit vtiliter percũctaberis. Et si in altero magis caluerit: dehinc iacere sup' alteꝝ videbis. Et si pondus in altero sentiat: interrogabis. Et ex hoc apa in altero latere et nõ in ambobus eẽ diiudicabis. 62.

Et ex signis huiusmodi que sunt putribilia coniecturabis: febris enim indeficiens erit: sed in die modica: in nocte vero magis accensa: et sudor multus: et in tussiendo falsa quies: et oculorum reductio: atq; in eorum angulis rubor: et vnguium constrictio: et digitorum calefactio. Amplius tamen in eorũdem digitorum summitatibus: et in pedibus fiunt et recedunt minuta apostemata: fastidium patiuntur: et per corpus eorum vesice nascuntur: et non morantur. Illi empici fiunt in quibus hec signa sunt. 63.

Qui vero velocius empici fiũt: vtrũq; ex eis que dicta sunt aliqd cõtigerit: ꝯsiderabis an spiritus sit frequens et sputum cum tussi indeficiente: et vtrum eum excreare ceperit dolor fiat amplius: et in talibus rupturam ante .20. diem expectabis. 64.

Et quos febris in die rupture dimiserit: eos euasuros enũciabis: tunc ipsi cibum appetunt: et non sitiunt: et modicum atq; coniunctum est qd egerunt: pus qd eiciunt album est et leue: et per totũ equale et sine labore: et cum modica tussi et in breui sanantur. Prope hos sunt qui proxima signa his signis habuere eorum. Quos autem febris in apostematis ruptura non deserit: et quasi furtiue postmodum inuaserit: et afficiuntur siti et fastidio cibi: et egerunt molle: et post qd iactant liuet et viret flegmati admixtum atq; spumosum: his signis pertractatis: perituros non dubitabis. 65.

Qui vero quedam horum et nõ omnia habuerint: eoꝝ quidẽ hi moriuntur: hi etiam in vita manebunt: vtriq; tamẽ difficilẽ exitum consequuntur. hi tamen tuo prouidenti iudicio discernuntur. 66.

Quibus perisplemonicis supra aurem vel infra: apostema contingit et putredinem fecerit: et cum crepuerit: fistulam parit et sic euadit. 67.

Interest autem tua diligenter ẽm hec precepta perpendere quando febris permanet: neq; dolor minuitur: et sputũ est incõueniẽs: et egestio non est colerica: neq; liquida: vrina modica cum hypostasi plurima et alia cuncta signa: boni sunt nuncia: tunc sub aure vt dixi-

imus apostema futurum expectabis. 68.

SEpius innascitur apostema hoc his quib⁹ dolor aut calor est sub hypocundrijs. Quibus vero periplemonicis hypocundria neqꝫ dolent neqꝫ calent: ⁊ spiritus est densus sine causa manifesta: his apostema super aurem nascitur. 69.

APostema vel vesica in pedenatum periplemonicis salutem promittit. melius tamē si in principio sputi protectio ex rubeo in album mutatur: quia his signis certa salus promittitur. Sed quod reijcitur nō est vt oportet: neqꝫ in vrina est hypostasis: timendum est ei mēbro cui superuenit apostema periculum. 70.

QUod si idem apostema euanuerit: atqꝫ sputum putredinis non euenerit: neqꝫ febris defecerit: malum est: ⁊ egro amentiam mortis preuiam expectabis. 71.

PLures ex his qui grandeui sunt: periplemonica depereunt collectione. Alij vero alijs collectionibus magis. 72.

ACutis febribus existētibus: si dolor a lumbis ⁊ femore ad dyafragma ascenderit: mortale est. Alijs tamen signis preuisis: ex quorū pluralitate siue paucitate dijudicabis. 73.

VEsica dolens atqꝫ rigida febribus nō deficientibus malum ꝓnūciat: magis tamen cum ventris strictura. 74.

Sed si ꝓuenerit vrina sicut pus cum hypostasi: dolor soluit. 75.

SI vero vrina nō sic fuerit: ⁊ vesica nō mollescit: neqꝫ febris deciderit: mors in primo peryodo aderit. 76.

HEc autem morbi species amplius pueris a septimo anno vsqꝫ in decimumquintum euenire consueuit.

¶ Explicit liber Secundus pronosticoꝝ.

¶ Incipit Tertius liber pronosticoꝝ.

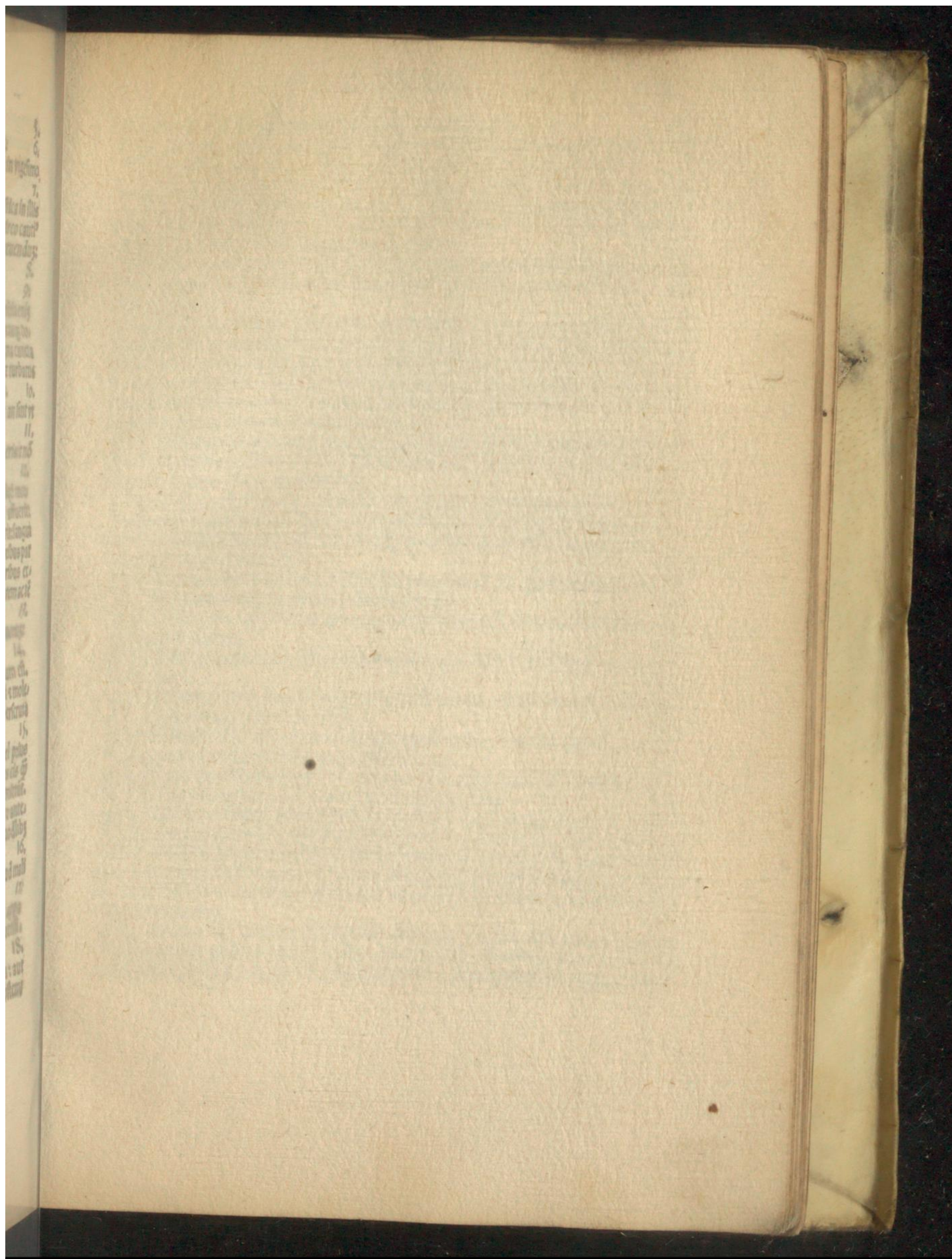
N febribus idem terminus quibusdam ad vitā quibusdam ad mortem. 2.

ILla dies idem in quibus ex hominibus saluatur qui saluatur: ⁊ perijt qui perijt. 3.

IN quibus febrib⁹ si cūcta signa' bīi ꝓcesserit: ⁊ spes mali in quodam nō heserit: in die quarta aut prius terminū vite iudicabis. Sꝫ in qbus cuncta signa male ꝓuenerint: neqꝫ boni spes vlla affuerit: in quarta die vel ante mortem obibit. 4.

PRimus periodus hoc nūero ꝯtinet: scd̄s in septimo: terti⁹ in vndecimo: quart⁹ in quartodecimo: qnt⁹ in decimoseptimo: sext⁹ in vigesimo. Qui nūerus ꝑ q̄ternariū augmētādo in acuta egritudie vsqꝫ in vigesimū diē decurrit: neqꝫ ē ꝯputari in ꝯpleto nūero dieꝝ: quēadmodū neqꝫ anni neqꝫ mēses: ad quoꝝ formā tres septimanas in vi.

gintí dierum ſpacio terminamus. 5.
Et periodus primus ex periodis eaꝝ apud hoc peruenit. 6.
DEinde ſm hác rōnē augmēti euenit prim⁹ periodus in vigeſimo die: ſcōs in quadrageſimo: ⁊ tertius in ſexageſimo. 7.
IN quibus valitudinibus determinatio eſt tarda: pnoſtica in illis in initio ſunt latētia: eaꝝ enim principia ɔfuſa ſunt: ideirco cauti⁹ inuigilādum eſt: ⁊ in ſingulis quaternis diebus ſtudioſius intuenduꝫ: quod ſi feceris aut vix aut nunq̄ falleris. 8.
ET finis quartane huiuſmodi eſt. 9.
QUe vero in breui finiuntur: facilius cognoſcunt. Differētia eniꝫ illaꝝ eſt euidentiſſima. Euaſuris qdem ſpiritus ſuauis: neq̄ʒ dolor aliquis nimius: ⁊ nocturna quies naturalis: ⁊ reliqua ſigna cuncta boni ordinis: vt diximus. Morituris vero ſpiritus anxius: ⁊ turbatus animus: vigiliaꝝ inſtantia: ⁊ omnis ſignificatio mali nuncia. 10.
COnſiderabis igitur augmenti tempora vſq̄ʒ in ſtatum: an ſint vt ſupra diſpoſuimus. 11.
SEcundum hanc quoq̄ʒ rōnem ⁊ in parientibus cautus eris: ⁊ nō parientibus ſimiliter. 12.
SI dolor in capite acutiſſimus cum febre fuerit: ⁊ ſignū aliqd mortis apparuerit: mors cito aderit. Et ſi ſignum mali non affuerit: ⁊ dolor vſq̄ʒ in vigeſimuꝫ diem permanſerit: neq̄ʒ febris abierit: ſanguinem de naribus expectabis: aut aliquod apoſtema in inferioribus partibus corporis. Sed dolore adhuc reſtante: ſanguinem de naribus expectabis: aut apoſtema expectabis: magis tamen dolore frontem ac tēpora non relinquente. 13.
ET ſanguineꝫ ſperabis plus in illis qui ſunt minus. 35. annoruꝫ: apoſtema vero magis in his qui ſunt amplioris etatis. 14.
AUrium dolor acutus cum acuta febre permanente malum eſt. Expectabis in eo alienationem ⁊ mortem: graue eniꝫ eſt ⁊ moleſtum. Intereſt ergo tua bene omnia a principio egritudinis perſcrutari ⁊ attendere ſigna. 15.
IUuenes enim qui ſunt in hac paſſione: in die ſeptimo vel prius pereūt. Senes vero tardius quia febres ⁊ alienatio minus eis q̄ iuuenibus contingunt: atq̄ʒ aures eorum erumpuntur ⁊ pus emittūt. In ſenili tamē etate valitudo reſurgit ⁊ interimit. Iuuenes vero anteq̄ rumpatur apoſtema pereunt. Quod ſi crepuerit: ⁊ ſignuꝫ quodlibꝫ apparuerit boni: aliquid boni ſperabis. 16.
APoſtema in gutture cum acuta febre malum eſt. Et ſi aliud mali ſignum ex iam dictis viſum fuerit: mortale eſt. 17.
SQuinantia peſſima ⁊ cito mortifera eſt que in gutture non appa ret nec extat in ceruice cum rubenti tumore: dolore tamē acutiſſimo exiſtente ⁊ ſpiritu orthomie. 18.
HEc mali ſpecies in prima die ſuffocat: aut ſecūda: aut tertia: aut quarta. Altera huius mali ſpecies eſt cum in gutture apoſtema

rubet: & ipsa mortifera est: tamen pigrior est prima. 19.

TErtia vero in qua ceruix & guttur rubent priorsbus diuturnior est & nisi tumor ad interiora redierit: spei locus oino nõ resistit. 20.

ET si deliuerit: non tñ ipsa die cretica: neq3 propter aliqd aposte ma rubentem tumorem alio transduxerit: neq3 putredinem pa tiens expuerit: vel ad modicum defecerit: & si dolor requiem mentitur: mortem ad iterationis laborem promittit. 21.

BOnum est autem tumorem & ruborez foras prominere: quod apo stema si ad pulmonem intus lapsuz fuerit: pus ibi efficit: & amé tem reddit. 22.

QUam tumidam & rubentem incidere timenduz est: quia vel sani es inde sequitur: vel sanguinis fluxus nimius. Laborabis igit ad aliam curam confugere. Et si neq3 sic poteris incisionem effugere: & amplius crescit & liuescit: & si quod palato adheret subtiliatur: tunc incide: sed prius totum corpus festinabis purgare: tempore fauente: & suffocationis timore minime reluctante. 23.

QUorum febris si per modicuz lentescit: nec signum finiende egri tudinis habuerint: nec febris defectus in die cretica fuerit: itera tionem egritudinis expectabis. 24.

QUibus febribus permanet: neq3 labore grauantur: neq3 multuz molestantur vue dolore: his apostema futurum est in juncturis inferiorum partium post dié. 20. Quibus febres longe: his pustule aut in articulis dolores fiunt. 25.

TRansactis. 20. diebus post febrem: oportet vt expectet exitura cũ pertransit egritudo vigesimum diem. 26.

HOc autem apostema minus euenit illis quorum etas est inferior a. 35. anno. 27.

QUibus vero etas est prolixior: fiet apostema febribus manenti bus. 28.

FEbribus vero inordinate vagantibus quartane sunt future: cer tius tamen circa autũnum. 29.

ET sicut illis quos prediximus apostema oritur: sic qui. 35. annuz preterierunt quartanarij efficiuntur. 30.

OMne apostema magis in hyeme ꝙ in alijs tẽporibꝰ euenit: & am plius moratur. & si sanatur non reciprocatur. 31.

QUibus adsunt febres non mortifere: attestantur in capite dolo res: & patientes ante se putant tanꝙ muscas volitare: vel aliqua nigra. Et si dolor in vitalibus superuenerit: rubeam coleram vomitu ros sperabis. Et si rigor vel frigus affuerit: & sub hypocundrijs frigi dum sentitur: certiorem & subitum vomitum sperabis. & si cibum assu munt reijciunt. 32.

QUibus ille dolor a primordio febris in capite est & dolor quarta die aut quinta auget in septima euadũt. Quibus vero die tertia dolor inceperit & crescit vsq3 in quintam & septimam; finitur in nona

vel vndecima. Si vero contingat in decima ⁊ vrina priori similis est: in quartadecima die liberantur. 33.

QUe vero diximus tertianarijs eueniunt equaliter viris ⁊ mulieribus. Junioribus vero eueniunt in febribus diuturnis ⁊ in veris tertianis. 34.

IN febribus si est dolor capitis neqꝫ ante oculos quibusdam nigris apparentibus: sed veluti flamma lampadibus: ⁊ sub hypocundria dextra vel sinistra sunt tẽsiones ⁊ tumores ⁊ tetani: sine dolore his sanguis fluxurus est de naribus. 35.

PUeris in acuta febre spasmus contingit: maxime autem si vẽtres constipati sunt ⁊ vigilent ⁊ expaueant ⁊ plangant ⁊ colorem varient: vt modo citrini: modo rubei: modo liuidi: modo virides fiãt. hec veniunt pueris vsqꝫ in septimum annum: maioribus vero his ⁊ iuuenibus spasmus in febribus non contingit nisi magnis existentibꝰ infirmitatibus vt est frenesis. 36.

INterest ergo tua vt multo studio pereuntes ⁊ euasuros siue pueros siue iuuenes discernas: nec in qualibet egritudine te negligẽter offeras. 37.

HOnestum quoqꝫ illud est qui sanitatem huic vult promittere: illi vero mortem vult pronunciare. Et in breui ⁊ in prolixa egritudine omnes vt diximus significationes oportet dignoscere ⁊ equa ratione perpendere atqꝫ vires earum conferre: cautius tamen hec in vrinis ⁊ sputis facere. 38.

ET hec est nostra doctrina in acutis passionibus ⁊ in epidimicis egritudinibus idest longis vt in cancro ⁊ similibus periculis: ne torpeas ⁊ tempora presentesqꝫ morbos attendas. 39.

SCito omnes valitudines posse euenire omnibus tẽporibꝰ. quasdã tamen quibusdam magis est euenire ⁊ quarum signa mala sunt malas esse. quarum vero bona sunt econtra se habere. 40.

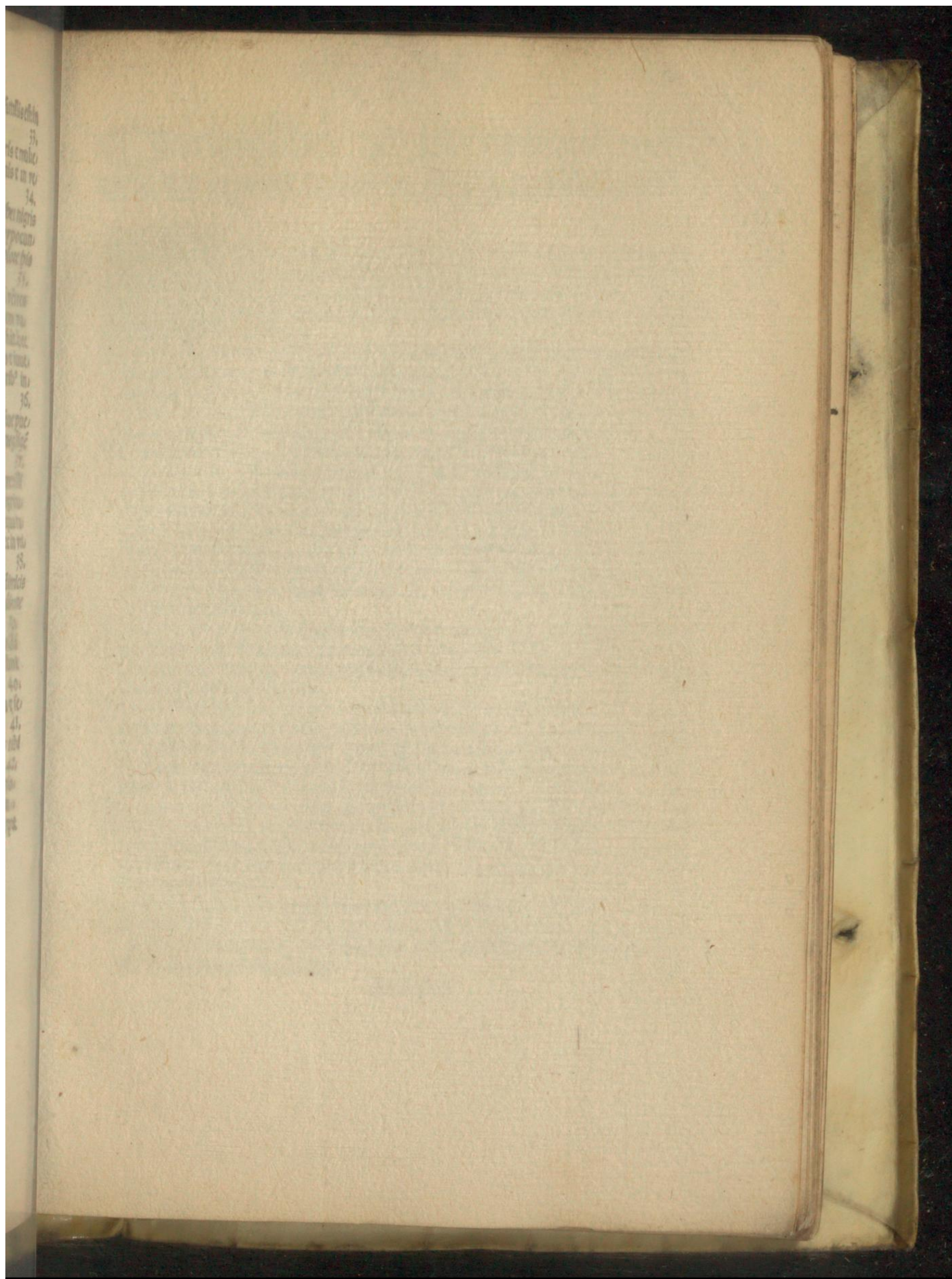
ADhuc significationes quas diximus in ethiopia ⁊ hesperia ⁊ septẽtrione experti sumus. 41.

NEc desperatio aliqua te cõturbet: qꝛ locupletius ꝙ existimes tibi arridebit signoꝝ series si vt mouimus nostre rõni inuigiles. 42.

NEqꝫ ad alias egritudines ⁊ alias preceptiones ab hac preceptione velis diffundere: quia quecunqꝫ determinantur nostro numero certo dierum creticorum: nostro quoqꝫ sint exposite ordine preceptorum.

¶ Explicit liber tertius pronosticorum Hypocratis.

¶ Incipit

¶ Incipit liber Primꝰ aphoriſmoꝝ dñi Hypocratis ſm ãtiq̃ꝫ trãſlationẽ.

Uita breuis. Ars vero longa. Tempus autem acutũ. Ex-
perimentum fallax. Judicium autem difficile. ¶ Opor-
tet autem non ſoluz ſeipſum prebere facientẽ que opoꝛ
tet: ſed etiam egrotantem: ⁊ preſentes: ⁊ ea que extrinſe 2.
cus ſunt.
In perturbationibus vẽtrũ ⁊ vomitibus, qui ſponte fiunt: ſiquidẽ qua
lia opoꝛtet purgari purgenł: ⁊ confert: ⁊ bene ferũt. Si vero nõ: con
trarium. ¶ Sic ⁊ inanitio ſiquidez qualẽ opoꝛtet fieri fiat: ⁊ confert
⁊ bene ferunt. Si vero nõ: cõtrarium. ¶ Contẽplari igitur opꝫ ⁊ tem
pus: ⁊ regionẽ: etates: ⁊ egritudines: in quibus opoꝛtet: aut nõ. 3.
In exercitantibus ad ſummuz bone habitudines ſunt fallaces ſi in vl
timo fuerint. Nõ enim poſſunt manere in eodẽ: neqꝫ quieſcere. Qui
vero non quieſcunt: nequaq̃ poſſunt in melius addere: relinquitur
ergo ad peius. Hoꝛum igitur cauſa bonam habitudinem ſoluere cõ-
fert: ⁊ non tarde: vt rurſus principium nutrimenti accipiat coꝛpus.
Neqꝫ compreſſiones ad vltimum ducere. fallax enim eſt. Sed qualis
natura fuerit ſuſtinentis ad hoc ducere. Similiter ⁊ inanitiones ad
vltimum ducentes ſunt fallaces. Et iteruz reſumptiones in vltimo 4.
exiſtentes fallaces.
Tenues ⁊ certe diete in diuturnis ſemper paſſionibus: ⁊ in acutis egri-
tudinibus quibus non conueniunt: difficiles. Ad vltimum tenuita-
tis: que adducuntur diete difficiles. Et iterum reſumptiones in vlti 5.
mo exiſtentes difficiles.
In tenuibus dietis peccant egrotãtes: ⁊ ideo magis leduntur. Omne
enim peccatũ quantũcũqꝫ ſit magnũ ſit magis in tenuibus dietis q̃
in groſſioꝛibus. Propter hoc ⁊ in ſanis fallaces ſunt valde certe ⁊
ꝯſtitute diete: quoniã peccãtia difficilius ferũt. Propter hoc igił te-
nues ⁊ certe diete fallaces ſunt. amplius parum ſolidioꝛibꝰ. 6.
Ad vltias egritudines vltie curatiões ad perfectionẽ ſunt potẽtes. 7.
Ubi vero ſecundũ acumẽ egritudo ꝯtinuos ⁊ vltimos laboꝛes hꝫ: vlti
nia ⁊ tenuiſſima dieta neceſſariũ eſt vti. Ubi aũt non: nõ: ſed cõuenit
groſſius reficere: ⁊ tantum ſubcondeſcendere quãtum egritudo mol 8.
lioꝛ fuerit vltimis.
Quãdo in ſtatu ẽ egritudo: tunc tenuiſſima dieta neceſſariũ eſt vti. 9.
Contemplari opoꝛtet igitur egrotantem: ſi ſufficiat dieta ad ſtatũ egri
tudinis: ⁊ vtrum ille deficiat prius ⁊ non ſufficiat dieta: aut egritu- 10.
do deficiat ⁊ obtundatur.

Quibus ergo continuus est status: continuo et tenuiter reficere oportet. Quibus vero posterior status ad id et ante id parum afferendum. Prius vero vberius reficiendum: vt sufficiat egrotans. 11.
In paroxismis subtrahere cibum oportet. apponere enim lesio est. Et quecunque secundum circuitus exacuuntur: in exacerbationibus subtrahere oportet. 12.
Paroxismos vero et consistentias declarant egritudines: et tempora anni: et circuituum adinuicem incrementa: siue quotidie: siue preter diem: siue per amplius tempus fiant. Sed ex post apparentibus: quemadmodum in pleuretico sputum subrubeum si continuo appareat: inchoantem quidem abbreuiat. si vero posterius appareat prolongat. Et vrine egestiones et sudores et difficultas et eucritas longas et breues egritudines apparentia declarant. 13.
Senes facillime ferunt ieiunium. Secundo consistentes. Minus vero pueri. Horum vero omnium: maxime infantes. Horum vero ipsorum quicunque sunt: animosiores existentes. 14.
Qui crescunt plurimum habent innatum calorem: plurimo igitur indigent nutrimento. Si vero non: consumitur corpus. Senibus vero paruus calor inest: propter hoc igitur paucis fomentis indigent: a multis cibis enim extinguitur calor. Propter hoc igitur et febres senibus non similiter acute fiunt: frigidum enim corpus habent. 15.
Uentres hyeme et vere calidissimi sunt natura: et somni longissimi. In his ergo temporibus oblationes plures dande sunt. Etenim innatus calor est multus: nutrimento igitur ampliori indigent. Signum et etates et athlete. 16.
Humide diete omnibus febricitantibus conferunt: maxime vero pueris: et alijs sic assuetis refici. 17.
Quibus semel aut bis: aut amplius: aut minus: aut secundum partem. Dandum vero est aliquid tempori: et hori: et regioni: et etati: et consuetudini. 18.
Estate vero: et autumno cibos grauissime ferunt. In hyeme vero facile. Uere vero secundo. 19.
His qui in circuitibus exacuuntur: nihil dare: neque cogere: sed auferri ex appositis ante crisim. 20.
Ea quorum crisis fit: et quorum facta est equaliter: non mouere: neque nouum facere: neque farmacijs: neque alijs prouocationibus vti: sed sinere. 21.
Que ducere oportet vndecunque natura maxime repit: inde ducere per conuenientes regiones. 22.
Digesta medicari: et mouere non cruda: neque in principijs: nisi sint furiosa. multa vero non sunt furiosa. 23.
Que egeruntur non multitudinem considerare oportet: sed quomodo egeruntur. Et si qualia oportet purgari purgentur: et confert: et bene ferunt. Et vbi oportet vsque ad defectionem ducere: et hoc facere si sufficiat egrotans. 24.
In peracutis passionibus raro et in principijs farmacijs vti. Et hoc

prius bene dijudicantes facere. 25.
Si qualia oportet purgari purgentur: et confert: et bene ferunt. Si vero contrarium importune. 26.

¶ Explicit liber Primus aphorismorum Hypocratis.

¶ Incipit liber Secundus aphorismorum.

In quo morbo somnus laborem prestat: mortale. Si vero somnus iuverit: non mortale. 2.
Ubi desipientiam somnus sedat: bonū. ubi vero prestat: malum. 3.
Somnus et vigilie: utraqz mō magis facta: malum. 4.
Non plenitudo: non indigentia: neqz aliud quodcunqz magis natura fuerit nihil bonum. 5.
Labores spontanei narrant morbos. 6.
Quicunqz dolentes aliquid corporis: plurimum dolorem non sentiūt: his mens egrotat. 7.
Quecunqz multo tempore extenuantur corpora: tarde reverti consueverunt. Que vero modico modice. 8.
Si ex egritudine cibum accipiens quis non convalescat signum est ꝙ corpus plurimo cibo utitur. Si vero non accipiēti hoc fit: significat quoniam corpus inanitione indiget. 9.
Corpora ubi quis vult purgare: oportet fluxa facere. 10.
Non pura corpora quātūcūqz nutries magis ledes. 11.
Facilius est repleri potu ꝙ̄ cibo. 12.
Que relinquuntur in morbis post crisim: subversiones facere consueverunt. 13.
Quibuscunqz crisis fit: his nox difficile est ante acumen: supervenies vero levior ut in pluribus. 14.
In ventris fluxibus: mutationes egestionum iuvant. si non: ad mala transmutantur. 15.
Ubi fauces egrotant aut pustule in corpore nascuntur: considerare oportet egestiones. Si enim colerice fuerint. corpus egrotat. Si vero sanis similes. certum est corpus nutriri. 16.
Ubi indigentia non oportet laborare. 17.
Ubicunqz cibus preter naturam intrat. hic egritudinem facit. Manifestat vero sanatio. 18.
Eorum que nutriunt copiose et velociter. veloces secessus fiunt. 19.
Acutorum morborum non omnino certe sunt sanitatis pronunciatio-

nes:neqȝ mortis. 20.
Quibuscunqȝ iuuenibus existentibus ventres fiunt humidi:his senescentibus exsiccantur. Quibus iuuenibus ventres fiunt sicci:his senioribus factis humectantur. 21.
Potus indigentiam soluit. 22.
Ex plenitudine quecūqȝ egritudines fiunt:euacuatio sanat. Et quecūqȝ ab euacuatione:plenitudo. Et aliorum contrarietas. 23.
Acute egritudines in quattuordecim diebus iudicantur. 24.
Septime quarta est iudicatiua:⁊ alterius hebdomade octaua est principium. Contemplaria vero vndecima. hec est enim quarta secunde hebdomade. Contemplaria vero rursus septimadecima:hec est enī quarta a quarta:decimaseptima vero ab vndecima. 25.
Estiue vero quartane vt multum fiunt breues: Autumnales vero longe: Maxime vero que ad hyemem coniunguntur. 26.
Febrem in spasmo melius est fieri:q̄ spasmum in febre. 27.
Non sm rationē alleuiatis non oportet credere: neqȝ vereri valde mala que fiunt irrationabiliter: Multa enim talium incerta sunt ⁊ non valde permanere neqȝ morari consueuerunt. 28.
Febricitantibus nō fortiter:neqȝ omnino in superficie permanere ⁊ nihil minuere corpus:aut tabescere magis eo q̄ sm rationem fit malum est:hoc enim longitudinem egritudinis significat: hoc autem imbecillitatem virtutis significat. 29.
Inchoātibus morbis si quid videtur mouere moue. In statu vero habere silentium melius est. 30.
Circa principia ⁊ fines omnia imbecilliora. Circa vero status omnia fortiora. 31.
Ex egritudine so bene reficienti ⁊ nihil addere corpus malum. 32.
Plerunqȝ omnes male se habentes sm principia quidem bene recipiē tes ⁊ nihil addentes in fine rursus abstinent. Secundum principia quidem abstinentes fortiter. Posterus vero bene reficientes melius commutant. 33.
In omni egritudine confortari mente:⁊ bene se habere ad oblationes bonum. Contrarium vero malum. 34.
In morbis minus periclitantur egrotantes. Quibuscunqȝ proprie nature: ⁊ etatis: ⁊ habitudinis:temporis: ⁊ regionis:⁊ hore egritudo inest:magis q̄ quibus non propria sm aliquid horum inest. 35.
In omnibus morbis ea que circa vmbilicum ⁊ pectinem sunt:spissitudinem habere melius est. Nimis vero tenue ⁊ tabefactum malum. Fallax enim huiusmodi ad inferiores purgationes. 36.
Sana habentes corpora farmacys purgati exoluuntur: Celerius vero malo cibo vtentes. 37.
Sana habentes corpora farmacijs vti:difficile est. 38.
Parum deterior cibus ⁊ potus delectabilior vero:melioribus quidem in delectabilibus magis appetendus. 39.

Senes iuuenibus plerūq; egrotant minus. Quecunq; vero egritudines eis cronice fiunt: multotiens commoriuntur. 40.
Branchi & corrize in valde senibus non maturantur: 41.
Qui exoluūtur frequenter & fortiter sine manifesta occasione: repente moriuntur. 42.
Appoplexiā soluere fortē impossibile est. Debilē vero non facile. 43.
Strangulatorum & dissolutorum nondum mortuorum: non referunt quibuscunq; spuma fuerit circa os. 44.
Crassi valde fm naturam cito moriuntur magis gracilibus. 45.
Epilenticorum iuuenibus alterationem mutatiões maxime etatis: horarum: locorum: faciunt & vitarum. 46.
Duorum dolorum qui simul fiunt: non fm eundem locum: maior denigrat alterum. 47.
Circa generationem saniei dolores & febres accidunt magis q̄ facta sanie. 48.
In omni motione corporis cum ceperit quis dolere: quiescere statī remedium est. 49.
Assueti assuetos labores ferre: & si fuerint imbecilles aut senes: insuetis & fortibus & iuuenibus facilius ferunt. 50.
Ex multo tempore consueta: & si fuerint deteriora insuetis: minus molestare ↄsueuerūt. Oportet igit ad incōsueta transmittere. 51.
Secundum multū & repente euacuare: aut replere: aut calefacere: aut infrigidare: aut aliter quomōlibet corpus mouere: fallax est: & omnino nature inimicū. Paulatim vero certum. Et ex alio ad aliud transire decet: non aliter. 52.
Omnia fm rationem facienti: & non euenienti fm rationem: non oportet transire ad aliud: manente eo quod visum est a principio. 53.
Quicunq; ventres habent humidos iuuenes quidem existentes: siccos habentibus melius cōmutant. In senectute vero deterius commutant: siccantur enim vt in pluribus senescentibus. 54.
In magnitudine vero corporis iuuenescere quidem decens est: & non insuaue. Senescere vero inutile: & peius minoribus.

¶ Explicit liber secundus.

¶ Incipit liber Terti⁹ aphorismorū.

Mutationes temporum maxime generant morbos. Et in horis magne mutationes aut frigiditates aut estus. Et alia fm rationem sic. 2.
Naturarum hec quidem ad estatē: hec vero ad hyeme: bene aut male nate sunt. 3.

Egritudinum alie ad alias bene nate sunt: aut male. 4.
Etates quedam ad regiones: et horas: et dietas: bene aut male nate sunt. 5.
In horis quando eadem die: aliquando quidam estus: aliquando vero frigus: autumnales egritudines expectare oportet. 6.
Austrini flatus grauant auditum: caliginosi caput grauantes: pigri dissoluentes: quando isti preualent talia in morbis patiuntur egrotantes. Si vero boreas fuerit: tusses: faringes: ventres duri: dissurie: horrores dolores: et pectorum et laterum: quando isti preualuerint talia in morbis expectare oportet. 7.
Cum estas fit veri similis: sudores multos in febrib9 expectare oportet. 8.
In siccis temporibus febres acute fiunt. Et siquidem annus talis existens amplius fuerit: qualem constitutionem fecerit in pluribus: et tales egritudines expectare oportet. 9.
In moderatis temporibus si temporaliter tempora se reddiderint: boni status et bone egritudinis determinationes fiunt. In immoderatis vero maxime imoderate: et difficiles determinationes. 10.
In autumno acutissime fiunt egritudines: et maxime mortifere: vt in pluribus. Uer vero sanissimum: et minime mortiferum. 11.
Autumnus ptisicis malus. 12.
De temporibus: siquidem hyems sicca et borealis fuerit: ver vero pluuiosum et austrinum: necesse est estate febres acutas: et obtalmias: et dissinterias fieri: maxime mulieribus: et humidis natura. 13.
Si vero austrina hyems et pluuiosa et tranquilla fiat: ver vero siccum et boreale: mulieres siquidem quibus partus ad ver inest: ex omni occasione abortiunt. Si vero genuerint: morbidos pueros: et imbecilles pariunt: vt aut statim resoluantur aut morbidi et tenues viuant existentes. Aliis vero iunioribus quidem dissinterie: et obtalmie sicce fiunt. Senioribus vero catarri celeriter dissoluentes. 14.
Si vero estas sicca et borealis fiat: autumnus vero pluuiosus et austrin9: capitis dolores in hyeme: tusses: branchi: et corize fiunt: quibusdam vero et ptisis. 15.
Si vero autumnus borealis fuerit et inaquosus: humidis natura et mulieribus confert. Reliquis vero obtalmie fiunt sicce: et febres acute: et corize diuturne. Quibusdam vero et melancolie. 16.
Constitutiones anni vero omnino quidem sicce pluuialibus sunt saniores: et minus mortifere. 17.
Egritudines vero in pluuialibus vt multum fiunt: et febres longe et ventris fluxus: et putredines: et epilepsia: et apoplexia: et squinantes. In siccis vero consumptiones: ptisis: et obtalmie: artetice: stranguríe: et dissinterie. 18.
Quotidiane vero constitutiones boreales corpora constituunt quidem fortiora: et bene mobilia: et bene colorata: et melius audientia faciunt: et ventres siccant: et oculos mordent: et circa thoracem dolorem faciunt: et siquidem prius est dolendum magis dolet. 19.

Austrinē vero corpora dissoluunt ⁊ humectant: ⁊ capitis ⁊ auditus gra-uitates faciunt: ⁊ vertigines in oculis: ⁊ corpore difficilem motum: ⁊ ventres humectant. 20.

Secundum horam quidem veris ⁊ extreme estatis pueri ⁊ eorum affi-nes etatibus: ⁊ bene degunt ⁊ maxime sani sunt. Estate ⁊ autūno vs-qꝫ ad aliud qdē senes. Reliquo vō autūno ⁊ hyeme medij etate: 21.

Egritudines quedam omnes in omnibus horis fiunt: quedam vō ma-xime ſm quedam earum fiunt ⁊ exacuuntur. 22.

Vere siquidem manie: ⁊ melancolie: ⁊ epilepsie: sanguinis fluxus: squi-nantes: corize: branchi: tusses: lepre: lichineis: alphi: rubores vlcerosi plurimi: pustule: ⁊ artetice. 23.

Estate vero quedam horum febres continue: ⁊ causon: ⁊ tertiane pluri-me: ⁊ vomitus: ⁊ dyarie: ⁊ oculorum ⁊ auriū dolores: oris vlceratio-nes: ⁊ pudendorum putredines: ⁊ dissudationes. 24.

Autūno vero ⁊ estiuorū multa ⁊ febres quartane: ⁊ errantes: ⁊ splenes ⁊ hypropes: ⁊ ptisis: ⁊ vlcerationes: ⁊ stranguríe: ⁊ lienterie: ⁊ scia-des: ⁊ squantes: ⁊ anhelitus ⁊ hylei: ⁊ epilepsie: ⁊ manie ⁊ melīe. 25.

Hyeme pleuretide: periplemonie: corize: branchi: tusses: dolores pecto-rum: laterum ⁊ lumborꝫ: dolor capitis: vertigines ⁊ apoplexie. 26.

In etatibus vero talia accidunt. Pueris quidem ⁊ nouiter genitis vl-cerationes oris: vomitus: tusses: faringes vmbilici: flegmones: vigi-lie: tumores: ⁊ aurium humiditates. 27.

Cum vero dentes producunt: gingiuarū pruritus: febres: spasmi: dya-rie: ⁊ maxīe quando producūnt caninos dentes. ⁊ pinguissimis pue-rorum ⁊ duros ventres habentibus. 28.

Senioribus vero factis perithimia spondilis ſm collum intus impul-siones: asmata: lithiases: lumbrici rotundi: ascarides: acrocordines: sathiriasis: scrophule ⁊ alie pustule. 29.

Senioribus vero ⁊ ad iuuentutem accedentibus. ⁊ horum multa. ⁊ fe-bres diuturne magis. ⁊ ex naribus sanguinis fluxus. 30.

Plurime vero pueris passiones terminantur. hec quidem in quadra-ginta diebus. hec vero in septem mensibus. hec vero in septē annis. hec vero ad iuuentutem accedunt. quecūqꝫ vero permanent pueris ⁊ non soluuntur circa iuuentutem. aut feminis circa menstruorum eruptiones. veterascere consueuerunt. 30.

Adolescentibus vero sanguinis sputa: ptisis: febres acute: epilepsie: ⁊ alie egritudines: ⁊ maxime predicte. 31.

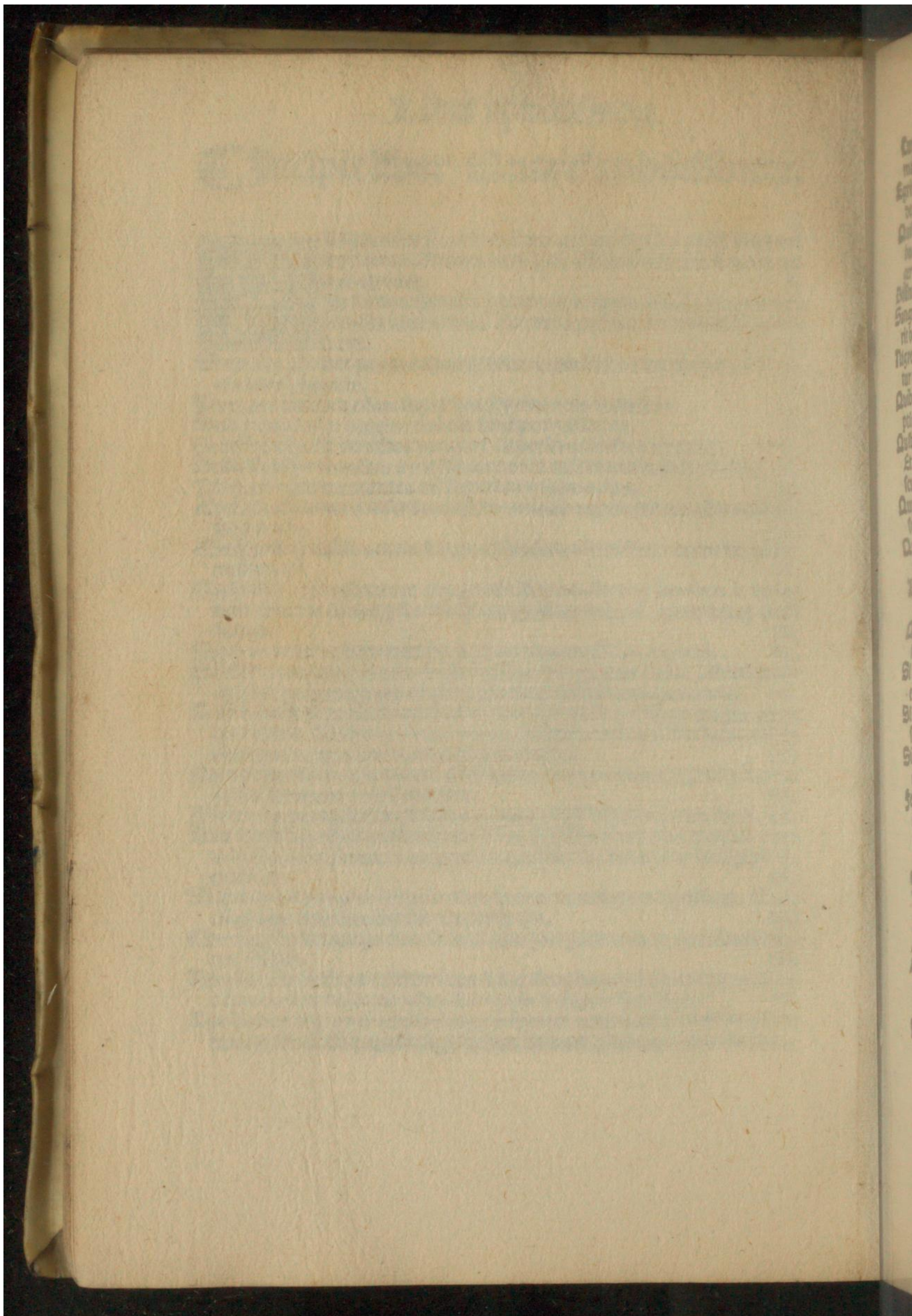
Ultra vō hāc etatē asmata: pleuretides: periplemonia: litargie: frene-sis: causon: dyarie diuturne: colere: dissinterie: lienterie: ⁊ emorroy-des. 32.

Seniorib9 disnie: catarri cū tussi: strāgurie: dissurie: articulorꝫ dolores: nefreses: vtigines: apoplexie: cacesie: prurit9 toti9 corpis: melīe: vigi-lie: vētris ⁊ nariū hūiditate: oculorꝫ hebetudo: glaucositas: ⁊ graui-tas auditus. ¶ Explicit tertius liber aphorismorꝫ.

Incipit liber Quartꝰ aphorismoꝝ.

Pregnantes si conuenit purgare: a quarto mẽse vsq₃ ad septimum. Minus vero has. Minora vero & seniora vereri oportet. 2.
In farmacijs talia ducere ex corpore qualia sponte venientia sunt vtilia. Que vero contraria venientia quiescere. 3.
Si qualia oportet purgari: purgentur: & confert: & bene ferunt. Cõtraria vero grauiter. 4.
Purgare quidem estate superiora: hyeme vero inferiora. 5.
Sub cane: & ante canem: moleste suntꝰ purgationes. 6.
Graciles & facile vomẽtesꝰ purgare superius: timẽtes hyemem. 7.
Difficile vero vomẽtes & medie carnosos inferius: timẽtes estatez. 8.
Ptisicos vero metuentes ad superiores farmacias. 9.
Melancolicis vero inferius eadem ratione vehementius cõtraria apponentes. 10.
Medicari in valde acutis si expeditꝰ eadem die: differre enim in talibꝰ malum est. 11.
Quibuscunq₃ torsiones: & circa vmbilicum dolores & lumbos & dolor non solutus sit: neq₃ farmacijs: neq₃ aliter in hydropem siccaz perficitur. 12.
Quibus ventres lienterici hyme: superius medicari malum. 13.
Ad elleboros his qui non facile sursum purgantur: ante bibitionem oportet prehumectare corpora plurimo nutrimento: & requie. 14.
Cum biberit quis elleborum: ad motiones quidem corpus magis oportet ducere. Ad somnos vero & immobilitates minus. Declarat autez nauigatio: quoniam motus corpora turbat. 15.
Cum volueris magis ducere elleborum moue corpus. Cuz vero statuere: fac somnum & noli mouere. 16.
Elleborus periculosus est sanas carnes hñtibꝰ: spasmũ eniz facit. 17.
Non febricitantibus existentibus si fiat fastidium & cordis morsus & tenebrositas oculorum & os amaricatum: sursuz farmacia indigere significat. 18.
Supra dyafragma dolores sursum farmacia indigere significat. Quicũq₃ vero inferius: significant inferius. 19.
Quicũq₃ in farmacijs non sitiant cum purgantur: non quiescant: donec sitiant. 20.
Non febricitantibus existentibus si fiat strophus: vel genuuz grauitas & lumborum dolor: deorsum farmacia indigere significat. 21.
Egestiones nigre vel qualis sanguis sponte venientes: & cũ febre & sine febre pessime. Et quantũcũq₃ fuerint colores plures: magis malum.

Cum pharmaco vero melius. Et quanto plures fuerint colores non malum. 22.

Egritudinibus quibuscũqz incipientibus: si fel nigrũ: aut sursum aut deorsum exierit mortale. 23.

Quibuscunqz ex egritudinibus acutis: aut multi temporis: aut abortibus aut: aliter extenuatis: si fel nigruz exierit: aut qualis sanguis niger: sequenti die morientur. 24.

Dissinteria si a felle nigro inceperit mortale. 25.

Sanguis sursum quidem qualiscũqz malũ: deorsum vero si niger exierit bonum. 26.

Nigre egestiones si a dissinteria habito: vt intestinorum carnes egerãtur mortale. 27.

Quibuscũqz in febrib⁹ sanguinis fluit multitudo: vndecũqz in resumptionibus ventres his humectantur. 28.

Quibuscũqz fellee egestiones sunt: surditate superueniente quiescunt. Et quibuscũqz surditas felleis egestionibus superuenientib⁹ quiescunt. 29.

Quibuscũqz in febribus sextanis existentibus rigores fiunt difficiles sunt. 30.

Quibuscũqz exacerbationes fiunt siqua hora febris acceperit: in crastinum eadem hora incipiunt difficilia. 31.

Laboriosis in febribus circa articulos ꝛ circa maxillas maxime apostases fiunt. 32.

Quibuscũqz resurgentibus ex morbis si aliquid doluerit: ibi apostases fiunt. 33.

Si vero ꝛ prius doluerit: aliquid ante egritudinem: illic confirmatur egritudo. 34.

Si a febre habito tumore non existente in faucibus suffocatio repente superuenerit mortale. 35.

Si a febre habito collum cõuertatur vt vix possit deglutire: tumore nõ existente in collo: mortale. 36.

Febricitanti si ceperint sudores boni sunt tertiani: quintiani: septeni: ꝛ qui nono die. 7. 11. ꝛ. 14. ꝛ. 17. ꝛ. 20. ꝛ. 21. ꝛ. 24. ꝛ. 27. ꝛ. 30. ꝛ. 31. ꝛ. 34. ꝛ 37. ꝛ. 40. Isti enim sudores egritudines iudicant. Qui vero ita non fiunt: dolorẽ significant ꝛ longitudinẽ egritudinis ꝛ ꝯuersionẽ. 37.

Frigidi sudores cum febre acuta quidem facti mortem significãt. Cum molliori vero febre longitudinem egritudinis significant. 38.

Et vbi in corpore sudor: ibi egritudinem narrat. 39.

Et vbi in corpore calidum vel frigidum: ibi egritudo regnat. 40.

Et vbi in toto corpore mutationes: ꝛ si corpus: aut ifrigidatur: aut statim calidum fit: aut calor alter ex altero fit: significant longitudinem egritudinis. 41.

Sudor multus ex somno sine aliqua manifesta causa factus significat quoniam corpus plurimo cibo vtitur. Si vero cibum non accipienti

hoc fiat: significat quoniam indiget euacuatione. 42.

Sudor multus frigidus vel calidus semp fluens: frigidus maiorem: calidus vero minorem egritudinem significat. 43.

Febres quecunq nõ deficiẽtes tertia die fortiores fiunt periculose. Que cunq vero sic defecerint: significant quoniam non periculose. 44.

Quibuscũq febres lõge sunt: his dolores: et pustule fiũt i articulis. 45.

Quibuscunq ex febribus resurgentibus aut pustule aut dolores fiunt in articulis: hi amplioribus cibis vtuntur. 46.

Si rigor inciderit febre non deficiente: iam debili existente virtute mortale. 47.

Excreationes si in febribus non deficientibus liuide: vel sanguinee et fetide: et fellee sint: omnes male sunt. Egeste vero bene: bone sunt: et sm secessum: et sm vrinas. Si vero non aliquid vtilium egrediatur per hec loca: malum est. 48.

In non deficientibus febribus: si quedam extra frigida fuerint: que vero intus ardeant et sitim habeãt: mortale. 49.

In non deficientibus vero febribus: si labium: aut oculus: aut supercilium: aut nasus distorqueatur: aut non videat: aut non audiat: iam debili existente corpore: quodcunq horum fiat prope mors est. 50.

Ubi febre nõ deficiẽte disnia supuenerit: et desipientia: mortale est. 51.

In febribus apostema non solutum ad primas crises: longitudinẽ egritudinis significat. 52.

Quibuscũq in febribus aut in aliis egritudinibus voluntarie oculi lachrymantur: nihil inconueniens. Quibuscũq vero non sm voluntatem inconueniens. 53.

Quibus in dentibus in febribus limositates fiunt: fortiores et diuturniores fiunt febres. 54.

Quibus plerũq tusses sicce et modice prouocare in febribus et vtentibus: non valde sitientes sunt. 55.

In bubonibus febres facte omnes male: exceptis ephimeris. 56.

Febricitanti sudor superueniens nõ deficiente febre: malum prolongatur enim morbus: et humorem plurimum significat. 57.

A spasmo et tetano habito febris supueniẽs soluit egritudinẽ. 58.

A causone habito rigore superueniente solutio fit. 59.

Tertiana vero si nõ iudicat in septẽ periodis: longissima erit. 60.

Quibuscunq aures in febribus surdescunt: sanguis ex naribus fluẽs aut venter turbatur: soluit egritudinem. 61.

Que iudicant in paribus diebus difficrita sunt: et amica cõuersiõis. 62.

Quibuscũq i febribus quotidie rigores fiũt: quotidie febres soluũt. 63.

Quibuscunq in febribus icteritia superuenerit: ante septimum diem malum. 64.

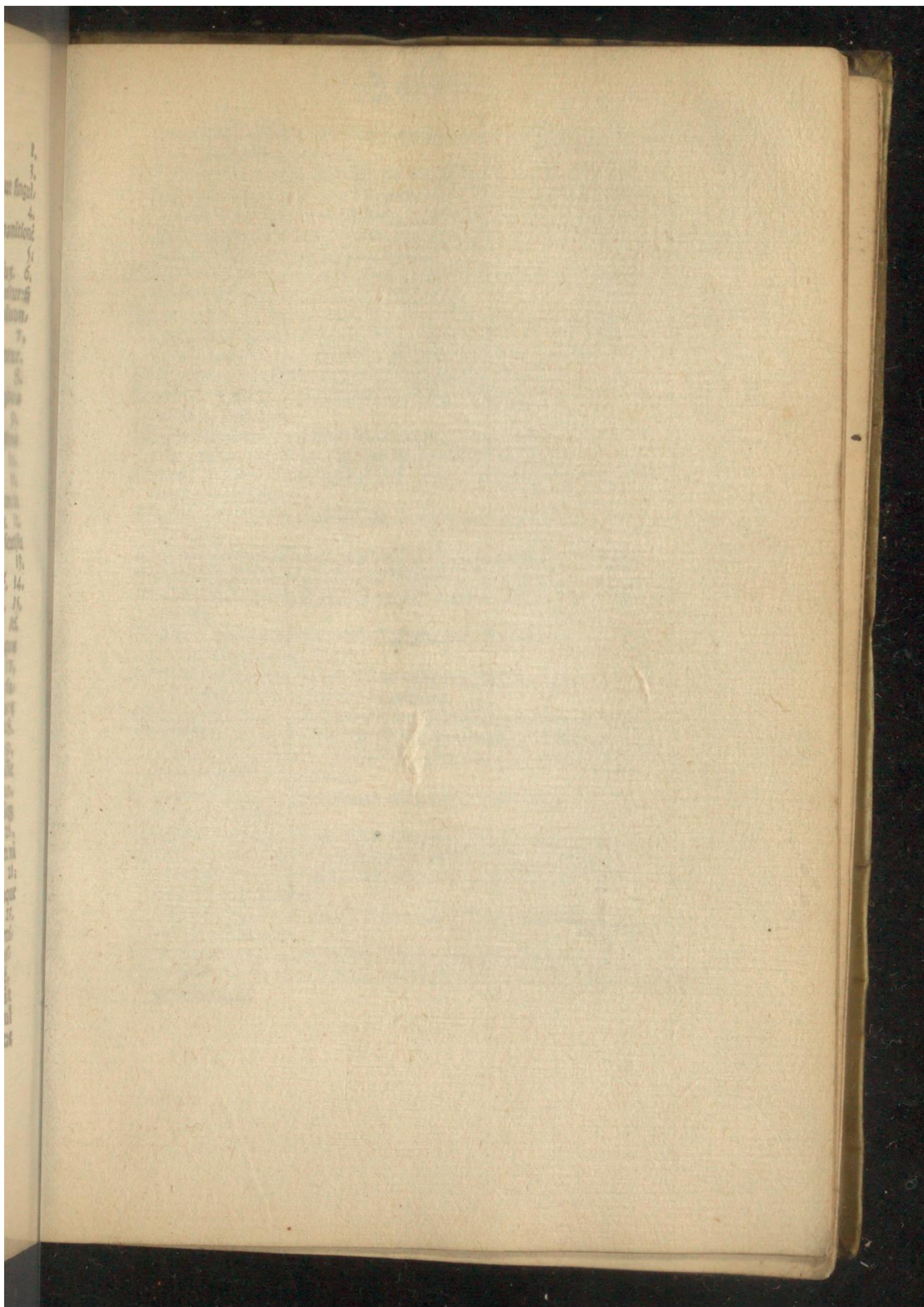
Quibuscunq in febribus in.7.aut.9.aut.11.aut.14.die icteritia superuenerit. bonum si non dextrum hypocundrium durum fiat si vero fit: non bonum. 65.

In febribus circa ventrem cauma forte ⁊ cordis morsus: malum. 66.
In febribus ex somnis timores aut spasmi malum. 67.
In febribus spiritus offendens malũ: spasmũ enim significat. 68.
In febribus acutis spasmi: ⁊ circa viscera dolores fortes malum. 69.
Quibus vrine grosse: globose: pauce: non sine febribus multitudo veniens: ex his tenuis iuuat: maxime vero talia veniunt: quib⁹ ex principio aut celerius hypostases fiunt. 70.
Quibus vrine in febribus conturbate ⁊ conuerse velut subiugalium: his capitis dolores: aut adsunt: aut aderunt. 71.
Quibus in septima terminantur: his nubem habet quarta dies vrinaꝫ rubeam vel alia ꝺm rationem. 72.
Quibus vrine limpide aut albe male: maxime si in freneticis appareant. 73.
Quibus hypocũdria suspensa sunt ⁊ subrugientia lumbi dolore superueniente: ventres his humectantur: si non ventositates erũpant: aut vrine multitudo superueniat: in febribus vero fiunt hec. 74.
Quibus spes ad articulos apostema conuerti eruet ab apostemate: vrina grossa ⁊ multa ⁊ alba facta velut in laboriosis febribus. Et maxime si quartanis quibusdam incipit fieri. Si vero sanguis ex narib⁹ fluat valde ⁊ celeriter soluitur. 75.
Si sanguinem: aut pus minxerit: renum aut vesice vlcerationem significat. 76.
Quibuscũqꝫ in vrina grossa: quasi carniũ frusta: vel sicut pili sunt: his de renibus exeunt. 77.
Quib⁹ in vrina pingui exñte furfura mingũtur: his vesica stabit. 78.
Quicũqꝫ sanguinem sponte mingunt: his de renibus vene rupturam significat. 79.
Quibuscũqꝫ in vrinis arenosa substant sedimina: his vesica aut renes: lithiasim habent. 80.
Si sanguinem mingunt: aut trumbos ⁊ stranguriam habent: ⁊ dolor incidit in pectinem: ⁊ sub ventre: ⁊ perithoneon circa vesicam: dolorem significat. 81.
Si sanguinem aut pus mingunt: aut squamas: ⁊ odor grauis: vesice vlcerationem significat. 82.
Quibus in vrinali via pustule nascuntur: sanie facta ⁊ erupta solutio fit morbi. 83.
Urina multa facta noctu: modicũ secessum significat: ⁊ ecõuerso. 84.

¶ Explicit liber quartus aphorismoꝝ.

¶ Incipit Quintus liber aphorismorum domini Hypocratis.

Spasmus ex ellebore mortale. 2.
In vulnere spasmus superueniens mortale. 3.
Sanguine multo fluente: spasmus innatus aut singultus malum. 4.
Spasmus innatus ⁊ singultus post nimiam inanitionē malum. 5.
In imoderata purgatiōe spasmus aut singultus innatus: maluȝ. 6.
Si inebriatus aliquis repente sine voce fiat: spasmo innato moritur: si non febris acceperit eum: aut ante horam ſm quam crapule soluuntur locutus fuerit. 7.
Quicunqȝ a tetano apprehenduntur: in quattuor diebus moriuntur. Si vero hos effugerint: salui fiunt. 8.
Epilepsie quibus ante iuuentuteȝ nascuntur mutationē habent q̄bus vero post vigesimūquintū annuȝ cōmoriuntur vtplurimuȝ. 9.
Quicūqȝ pleuretici facti in .14. diebus non purgantur: hi in empima transeunt. 10.
Ptisis fit maxime in etatibus a .18. annis vsqȝ ad .25. annum. 11.
Quicunqȝ squinantiam effugiunt: ⁊ ad pulmonem eis conuertitur: in septē diebus moriuntur. Si vero hos effugerunt: empici fiunt. 12.
Qui a ptisi molestantur si sputum qualecunqȝ expuunt graue fetet: si super carbones effusum ⁊ capilli a capite defluunt: mortale. 13.
Quibuscūqȝ ptisicis capilli defluūt: dyaria supueniēte moriunt. 14.
Quicūqȝ sanguinē spumosum expuūt: his ex pulmōe eductio fit. 15.
Ptisi habito dyaria superueniente mortale. 16.
Quicūqȝ ex pleuretide empici fiunt: si purgentur in .40. diebus a qua die ruptura fit quiescunt. si vero non: in ptisim transeunt. 17.
Calidum nocet hoc frequenter vtentibus. carnium effeminationeȝ facit: neruorum incontinentiaȝ: mentis stuporem: fluxum sanguinis: ⁊ defectiones spiritus: quibusdam vero ⁊ mors sequitur. 18.
Frigidum vero spasmos ⁊ tetanos ⁊ nigriores ⁊ febriū rigores. 19.
Frigidum inimicum neruis ossibus dentibus cerebro spinali medulle Calidum vero vtile ⁊ amicum. 20.
Quecunqȝ infrigidata sunt: recalefacere oportet: exceptis quibuscūqȝ sanguinem manare futurum est. 21.
Ulceribus frigidum mordax: cutē indurat: dolorem sine sanie facit: nigrores: rigores: spasmos, tetanos: ⁊ febres. 21.
Est aūt vbi in tetano sine vulnere iuuene bn̄ carnoso estate media aque frigide multa ifusio: caloris reuocationē facit: calor ꝯo h̄ liberat. 23.
Calidum saniem faciens in omni vulnere maximum signum ad certitudinem: cutem mollit ⁊ attenuat sine dolore: rigorū tetanoꝝ ⁊ spasmorū mitigatoriū est. Eoꝝ vero que in capite sunt soluit grauedinē. Plurimū confert ossium fracturis: magis vero denudatis. Hoꝝ aūt maxie in capite vulnera hn̄tib⁹: ⁊ q̄cūqȝ a frigiditate oriunt: aut vulnerantur: ⁊ herpetis vulneribus corrodentib⁹: ano pudēdo: vesice: ⁊

matrici. Calidum quidem determinans & amicum. Frigidum vero cōtrarium: & occidens. 24.
In his vero oportet frigido vti vnde sanguis fluere futurus est: non super loca sed circa ea. Et quecunqꝫ flegmones: aut inflammatiōes in rubeum aut subsanguineum colorem sunt tendentes ex recēti sanguine: quoniam veterata denigrat: & iuuat herisipillam non vulneratam: quoniam vulnerate nocet. 25.
Frigida velut nix vel cristallus pectori inimica: tusses cōmouētia: sanguinem fluere facientia: & catarros. 26.
In articulis dolores & tumores sine vlceratione: podagram & spasmū: & horum plurima frigida aqua infusa refrigerat & attenuat & dolorem soluit. Stupor enim mediocris dolorem minuit. 27.
Aqua que cito calefit & cito infrigidatur: leuissima est. 28.
Quibuscūqꝫ bibere desiderium est noctu valde sitiētibus: si super dormierint bonum. 29.
Muliebria educit calefactio ex aromatibus. Multotiens vero & ad alia vtilis esset. si non grauedinem capitis faceret. 30.
Mulier in vtero habens flobothomata abortum facit: sed magis cuius maior est fetus. 31.
Mulieri in vtero habenti ab aliqua acutarum egritudinum accipi mortale. 32.
Mulieri sanguinē vomenti mēstris superuenientibus solutio fit. 33.
Mulieri mēstruis deficientibus sanguinē ex naribus fluere bonū est. 34.
Mulieri in vtero habenti: si venter multum fluat: periculum est abortiendi. 35.
Mulieri que a matrice molestatur: aut difficulter generanti: sternutatio superueniens bonum. 36.
Mulieri menstrua habenti sine colore proprio & non secundum se semper facta: purgatione indigere significat. 37.
Mulieri in vtero habēti: si subito māmille graciles fiant: abortit. 38.
Mulieri in vtero habenti: si altera mammilla gracilis fiat: geminos habenti: alterum abortiet. Et siquidē dextra gracilis fiat masculū. si vero sinistra: feminam. 39.
Similiter que neqꝫ pregnans neqꝫ generauit lac habet: huius menstrua defecerunt. 40.
Mulieribus quibus ad māmillas sanguis conuertit: maniā significat. 41
Mulierem si vis scire si concepit: mellicratum quando dormitura est. da bibere ei: & si quidem torsiones habuerit circa ventrem concepit. si vero non: minime. 42.
Mulier siquidem masculum concepit: bene colorata est. si vero feminam: discolorata. 43.
Si mulieri pregnanti herisipilla fit in matrice: mortale. 44.
Que preter naturam tenues existentes concipiunt: abortiunt anteqꝫ grossescant. 45.

Quecunque corpora moderate habentes abortiunt secundo mense: aut tertio: sine omni occasione manifesta: his quotilidones mucillaginibus plene sunt: et non possunt pre grauedine tenere fetum: sed abrumpunt. 46.
Quecunque existentes preter naturam crasse non concipiunt: his pinguedo os matricis obturat: et priusque extenuentur non concipiunt. 47.
Si matrix in vertebro posita fecerit saniem: necesse est cōmotum fieri. 48.
Fetus maris quidem in dextris: femine vero in sinistris magis. 49.
Ad matricis precipitationes obtalmicum apponens apprehende os et nares. 50.
Mulieri in vtero habenti tenasmon innatus abortire facit. 51.
Mulieris menstrua si velis retinere: sitiam maiorem mamullas appone. 52.
Quecunque in vtero: habent his concluditur os matricis. 53.
Mulieri in vtero habenti lac ex mamillis multum fluens: fetum significat debilem. Si vero vbera dura fuerint sanum fetum significat. 54.
Quecunque corrupte sunt fetus: his vbera gracilia fiunt. Si vero rursus dura fiunt. Et si dolor est in vberibus aut in vertebris: aut in genibus: aut in oculis non corrumpuntur. 55.
Quibuscunque os matricis durum est: his necesse est os matricum concludi. 56.
Quecunque in vtero habentes a febribus accipiuntur: et fortiter calefaciuntur sine occasione manifesta: generant periculose et difficulter: aut abortiunt periclitantes: 57.
In fluxu muliebri spasmus et animi defectio si superueniat: malum. 58.
Menstruis plurimis euenientibus: accidunt egritudines. et non venientibus a matrice: accidunt egritudines. 59.
In ano flegmones patienti: et matrice flegmonem habente: stranguria superuenit. In epate vero flegmones patienti: singultus superuenit. Et in renibus habentibus saniem: stranguria accidit. 60.
Mulier si non conceperit: velis autem scire si concipiet: contegens vestimentis suffumiga deorsum: et siquidem transire videatur odor per corpus ad os et nares: cognosce quoniam ea non propter se non generat. 61.
Mulieri in vtero habenti si purgationes exeunt: impossibile est fetum sanum esse. 62.
Si mulieri purgationes non exeunt: neque febre: neque rigore superueniente: angustie vero: abhominationes: defectiones animi ei acciderint: reputa hanc in vtero habere. 63.
Quecunque frigidas et densas matrices habent: non concipiunt. Et quecunque humidas habent matrices non concipiunt: extinguit enim in eis semen. Et quecunque siccas et magis ardentes: non cōcipiunt: indigentia enim nutrimenti corrumpitur semen. Et quecunque ex vtrisque temperiem habent moderate fiunt huiusmodi generantes: anxietates: abominatio. 64.

Similiter et in maribus: aut enim propter raritatem corporis spiritus extra fertur vt non incidat semen: aut propter debilitatem humidum diffunditur extra: aut propter frigidum non calefit: ita vt congregetur ad hunc locum: aut ppter caliditaté ipsum hoc fit. 65.

Lac dare capud dolentibus malum est. Malum vero et febricitantibus: et quibuscunqz hypocundria suspensa rugiunt: et siticulosis. Malum vero quibus fellei secessus: et in acutis febribus: et in quibus sanguinis multa egestio facta est. Conuenit vero ptisicis non valde febricitantibus. Dare vero et in febribus longis nullo predictorum signorum presente: et extra rationem tabefactis. 66.

Quibus tumores in vulneribus apparent nõ valde spasmantur: neqz insaniunt. His vero nõ apparẽtibus repente: quibus quidem retro spasmi et tetani fiant. Quibus vero in priori parte: mania et dolor lateris acut⁹: aut empima: aut dissinteria si rubei fiunt tumores. 67.

Si in vulneribus malis et fortibus existentibus tumor non appareat: magnum malum: laxa bona: cruda mala. 68.

Posteriora capitis dolentia: in fronte recta vena incisa iuuat. 69.

Rigores mulierib⁹ incipiunt ex lumbis magis: et per dorsum ad caput et viris retro magis q̃ in priori parte corporis: velut cubitorum: coxarum: et propter cutem raram: declarat vero pilus. 70.

A quartanis habiti nõ valde a spasmis apprehenduntur. si vero apprehenduntur prius et superueniat quartana: soluũtur. 71.

Quibus circũtenditur cutis dura et sicca sine sudore finient. Quibus vero laxa et rara cum sudore finient. 72.

Icterici non valde fiunt inflati. 73.

¶ Explicit liber quintus aphorismorum.

¶ Incipit liber Sext⁹ aphorismorũ.

In diuturnis lienterijs oxiremia superueniẽs prius nõ existens bonum signum. 1.

Quibus nares humide naliter: et semẽ humidũ cito infirmantur. Quib⁹ vero ɔtraria salubrius. 2.

In diuturnis dissinterijs abstinentia malum: et cum febre peius. 3.

Circũfluentia vlcera male consuetudiuis: malum. 4.

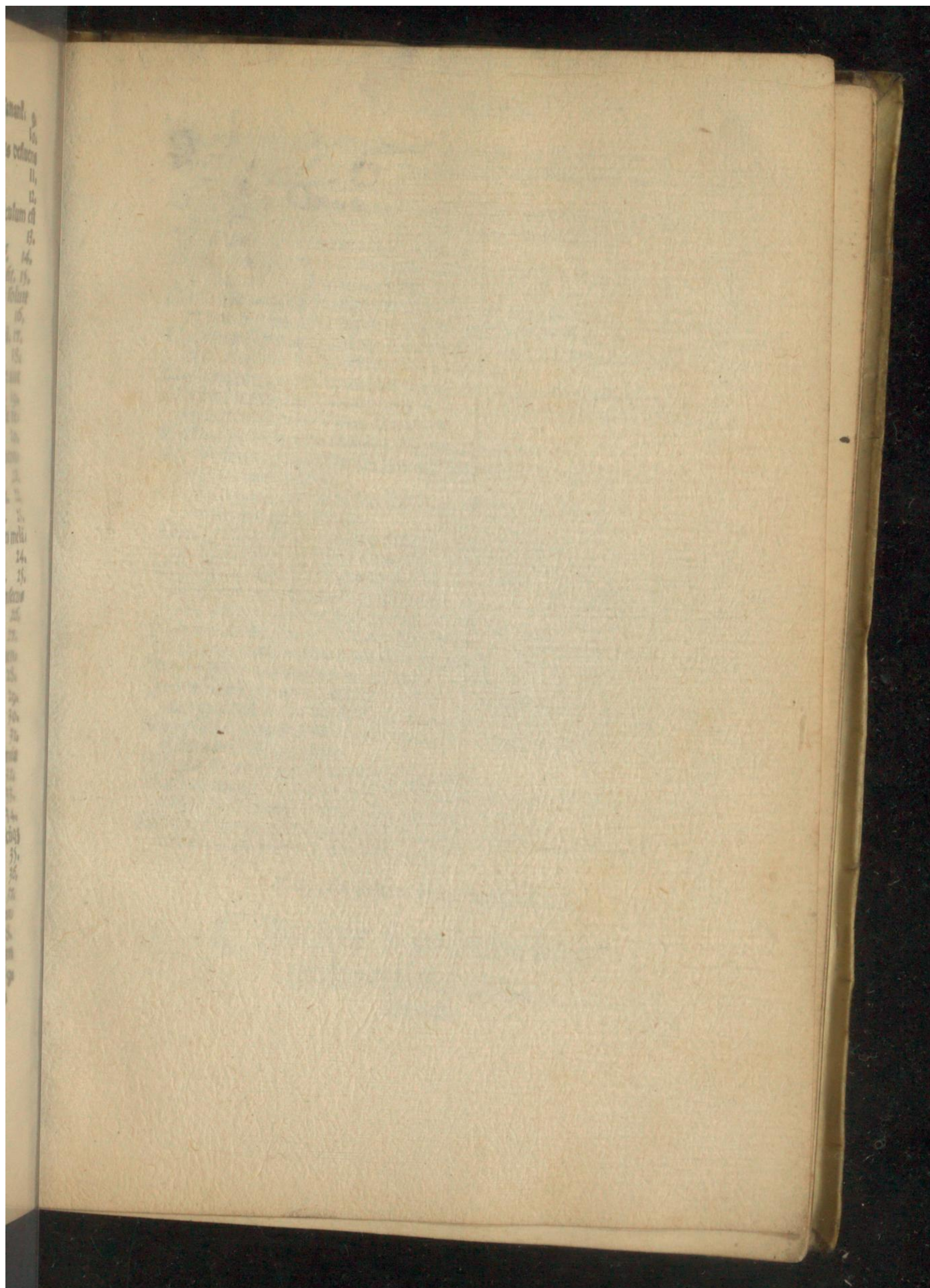
Dolores in lateribus et pectoribus: et in alijs corporis partibus: si multum differunt ad discernendum: mali sunt. 5.

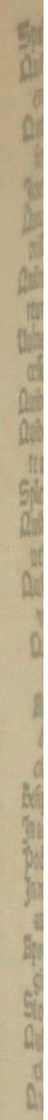
Nefretici et circa vesicam dolores: laboriose sanantur in senibus. 6.

Dolores et tumores fm ventrem existentes: superiores quidem leuiores: inferiores fortiores. 7.

Hydropicis que vulnera in corpore nascuntur: non facile sanant. 9.
Late pustule non valde pruriginose sunt. 10.
Caput dolenti vel circũdolenti: sanies aut aqua aut sanguis defluens
 ſm aures ⁊ nares soluunt egritudines. 11.
Melancolicis ⁊ freneticis emoroydes innate bonum. 12.
Emoroydas sananti antiquas si non vna fuerit relicta: periculum est
 fieri hydropem: aut ptisim: aut maniam. 13.
A singultu habito sternutatio superueniens soluit egritudinē. 14.
Ab hydrope habito ſm venas in ventrem aqua fluente solutio fit. 15.
A dyaria habito diuturna spontaneus vomitus superueniens soluit
 egritudinem. 16.
A pleuretide habito ⁊ perispleumonia dyaria superueniens: malū. 17.
In oculis patientem dyaria accipi: bonum. 18.
Uesicam incisam: aut cerebrum: aut cor: aut dyafragma: aut epar: aut
 ventrem: aut renes: aut intestinorum aliquod graciliū mortale. 19.
Quando incisum fuerit os: aut cartilago: aut neruus: aut maxille te-
 nues: aut preputium: neqꝫ crescit: neqꝫ conglutinatur. 20.
Si in ventrem sanguis fluat preter naturam: necesse est in saniem con-
 uerti. 21.
Maniacis emoroydibus aut varicibꝰ innatis: manie solutio fit. 22.
Quibuscūqꝫ dolores a dorso in cubitos transeūt: flomia soluit. 23.
Si timor ⁊ pusillanimitas multum habeant tempus: habentem melā-
 colicum perficit. 24.
Intestinorum si incidatur aliquod gracilium: non conglutinatur. 25.
Herisipilam extrinsecus factam: intus cōuerti non bonū: intrinsecus
 vero extra bonum. 26.
Quibuscunqꝫ in causone tremores fiunt: alienatio soluit. 27.
Quicunqꝫ empici aut hydropici vruntur: aut inciduntur: his effluen-
 te sanie: aut aqua multa ⁊ repente: omnino pereunt. 28.
Eunuchi non podagrizant: neqꝫ calui fiunt. 29.
Mulier non podagrizat: si menstrua non defecerunt in ea. 30.
Puer non podagrizat ante affrodisiam. 31.
Dolores oculorum meri potio aut lauacrum aut pyria aut flobotomia
 aut farmacia soluit. 32.
Trauli a dyaria maxime capiuntur longa. 33.
Acide ructuantes non valde pleuretici fiunt. 34.
Quicūqꝫ calui fiunt: his varices non nascuntur magne. Quibuscūqꝫ
 vero innascuntur: rursus capillati fiunt. 35.
Hydropicis tussis supueniens malū. Preexistens ꝟo sine malo. 36.
Disfuriam flobotomia soluit: incidere vero venā q̄ intus in talo ē. 37.
Squinante habito tumorem fieri in gutture bonum. Extra enim con-
 uertitur morbus. 38.
Quibuscūqꝫ absconditi cancri fiunt: nō curare melius est. Curati enim
 pereunt citius. Non curati multum tempus perficiunt. 39.

Spasmus

Spasmus fit ex plenitudine aut euacuatione. Ita singultus.
Quibuscunqz dolor circa hypocundria sine flegmone. his superueni- 40.
ens febris soluit dolorem.
Quibuscunqz sanies facta in corpore non manifestat. his propter spis- 41.
situdinem saniei aut loci grossitiem non manifestatur.
Ictericis si epar durum fiat: malum. 42.
Quicunqz splenetici a dissinteria capiuntur: his superueniente longa 43.
dissinteria hydrops nascitur aut lienteria: et pereunt.
Quibuscunqz ex stranguria ileos innascitur: hi in septem diebus pe- 44.
reunt: si non febre superueniente multa vrina fluxerit.
Vulnera quecunqz annua fuerint vel longius tempus habent: os ne- 45.
cesse est emitti: et cicatrices fieri concauas.
Quibuscuqz gibbi ex asmate fiunt aut tussi: ante iuuetute peunt. 46.
Quibuscunqz flobotomia aut farmacia confert: hos vere flobotoma- 47.
re aut farmaciam dare conuenit.
Spleneticis superueniens dissinteria: bonum. 48.
Quibuscunqz tumores podagrici fiunt: in quadraginta diebus defer- 49.
uescentes resident.
Quibuscunqz cerebrum sursum concutitur: necesse est febrem et fellis 50.
vomitum superuenire.
Quibuscuqz sanis dolores repente fiunt in capite: et continuo sine vo- 51.
ce fiunt et stertunt: pereut in septe dieb9: si no eos accipiat febris.
Attendere oportet et iudicium oculorum in somnis. Si enim quid al- 52.
bi appareat commissis palpebris: no ex dyaria existente aut farma-
cie potione malum signum: et mortale valde.
Desipietie cu risu quide facte securiores. Cum tristitia vo moleste. 53.
In acutis passionibus cum febre luctuosa suspiria malum. 54.
Podagrica et maniaca vere et autuno mouentur vt in pluribus. 55.
In melacolicis egritudinibus periculose eruptioes: aut apoplexiam: 56.
aut epilepsia: aut spasmu: aut cecitatem: aut maniam significat.
Apopletici maxime fiunt etatibus a quadraginta annis vsqz ad sexa- 57.
ginta vel septuaginta.
Si omentum eruperit necesse est putrefieri. 58.
Quibuscunqz a sciatica molestatis vertebrum resilit foras et cursus in- 59.
cidat in locum suum: his mucilagines facte sunt.
Quibuscunqz a sciatica molestatis vertebrum resilit foras: his tabescit 60.
crus et claudicant si non vrantur.

¶ Explicit liber Sextus aphorismoꝝ.

¶ Incipit septimus liber aphorismorum.

In acutis morbis frigiditas extremitatum malum. In osse egrotanti caro liuida malum. 2.
In vomitu singultus et oculi rubei malum. 3.
In sudore rigor malum. 4.
In mania dissinteria aut hydrops aut extasis bonum. 5.
In egritudine diuturna: abstinentia et egestiones colerice malum. 6.
Ex multa potatione rigor et desipientia malum. 7.
Ex apatis itus ruptura: dissolutio: vomitus: et defectio animi fit. 8.
In sanguinis fluxu desipientia aut spasmus: malum. 9.
In yleon vomitus: singultus: spasmus: et desipientia: malum. 10.
In pleuretide periplemonia malum. 11.
In periplemonia frenesis malum. 12.
In vulneribus fortibus: spasmus: aut tetanus: malum. 13.
In percussione in capite stupor aut desipientia malum. 14.
In sanguinis sputo: saniei sputum malum. 15.
In saniei sputo ptisis et fluxus malum. vbi vero saliua tenetur: moriuntur. 16.
In flegmone epatis singultus: malum. 17.
In vigilia spasmus aut desipientia malum. 18.
In ossis denudatione herisipila malum. 19.
In herisipila putredo aut sanies malum. 20.
In litargico tremor malum. 21.
In forti pulsu in vulneribus emorosagia malum. 22.
In dolore diuturno circa ventrem sanies malum. 23.
In colerico secessu dissinteria malum. 24.
In ossis fractura desipientia si in vacuum acceperit malum. 25.
In farmacie potione spasmus mortalis. 26.
In dolore forti circa ventrem frigiditas extremitatum malum. 27.
In vtero habenti tenasmus superueniens abortit. 28.
Quibuscunque os aut cartilago incisum fuerit in corpore non augetur. 29.
Si ab albo flante hito dyaria supuenerit fortis soluit egritudinem. 30.
Quibuscunque spumose egestiones in dyaria: his a capite flegma defluit. 31.
Quibuscunque in febribus in vrinis crinodes hypostases fiunt: longam egritudinem significat. 32.
Quibuscunque colerice hypostases fiunt. superius vero tenues: acutam egritudinem significat. 33.
Quibuscunque vrine distantes fiunt: his in corpore turbatio fit fortis. 34.
Quibuscunque in vrinis ampulle supernatant: nefreticam significant: et longam egritudinem fore. 35.
Quibuscunque pinguis hypostasis et conglobata: his nefreticam et acutam egritudinem fore. 36.
Quibuscunque nefreticis existibus predicta signa acciderunt: et dolores acuti circa musculos spinales fiunt: siquidem circa extrinsecos locos fuerint: apostema futurum expecta extrinsecus. Si vero dolores magis

circa interiores locos: apostema futurum expecta magis intus. 37.
Quicunqz sanguinem vomunt. siquidem sine febribus salubre. Curatur vo stipticis: et infrigidantibus. Si vo ex febre: perniciosum est. 38.
Catarri in superiori vetre: in saniē conuertunt in viginti diebus. 39.
Si sanguinem et trumbos mingit: et stranguriam habet: et dolor incidit in peritoneon: et sub ventrem et pectinem: ea que circa vesicam sunt egrotare significat. 40.
Si lingua intemperata repente fiat aut apopleticum aliquid corporis vel melancolicum huiusmodi efficit. 41.
Si super purgato seniori singultus superueniat: non bonum. 42.
Si febris non a colera habeatur: aqua multa calida infusa a capite solutio fit febris. 43.
Mulier vtrasqz dextras habens non fit. 44.
uicunqz empici vruntur aut inciduntur. siquidem sanies pura fluxerit et alba euadunt. Si vo cenulenta et male olens pereunt. 45.
Quecunqz in epate propter saniem vruntur. siquidem sanies pura fluxerit et alba euadunt. In tunica enim illius sanies est. Si vero velut amurca fluxerit pereunt. 46.
Oculorum dolores: meri potio et lauacrum et flobotomia soluit. 47.
Hydropicus si tussim habeat: desperatus fit. 48.
Stranguriam et dissuriam vini potio et flobotomia soluit. Incidere vero venam que intus in talo est: bonum. 49.
Squinante habito tumor et rubor in pectore superueniens: bonum. foras enim conuertitur egritudo. 50.
Quicunqz spachilon in cerebro patiuntur: in tribus diebus pereunt. Si vero hos effugerint: sani fiunt. 51.
Sternutatio fit a capite ex cerebro calefacto et humectato: qđ est in capite vacuo: aere descendente in illud vacuum et faciente sonitū: quoniam exitus est ei per angustum. 52.
Quicūqz circa epar dolēt: his febris supueniēs: soluit egritudinē. 53.
Quibuscunqz conuenit sanguinem auferre ex venis: hos oportet flobotomare in vere. 54.
Quibuscunqz inter renes et ventrem flegma concluditur et dolorē prestat non habens exitum in neutrum ventrium: his sm venas in vesicam conuerso flegmate solutio fit morbi. 55.
Quibuscunqz epar aqua impletum in omentum eruperit: his aqua venter impletur et moriuntur. 56.
Allices: oscitationes: rigores: vinum mensurate bibitum soluit egritudinem. 57.
Quibuscunqz cerebrum motum fuerit ab aliqua actione: necesse fieri sine voce statim. 58.
Corporibus humidas carnes habentibus: famem adhibere conuenit. fames enim desiccat corpora. 59.
Si a febre habito; tumore nō existente in collo suffocatio repēte inna-

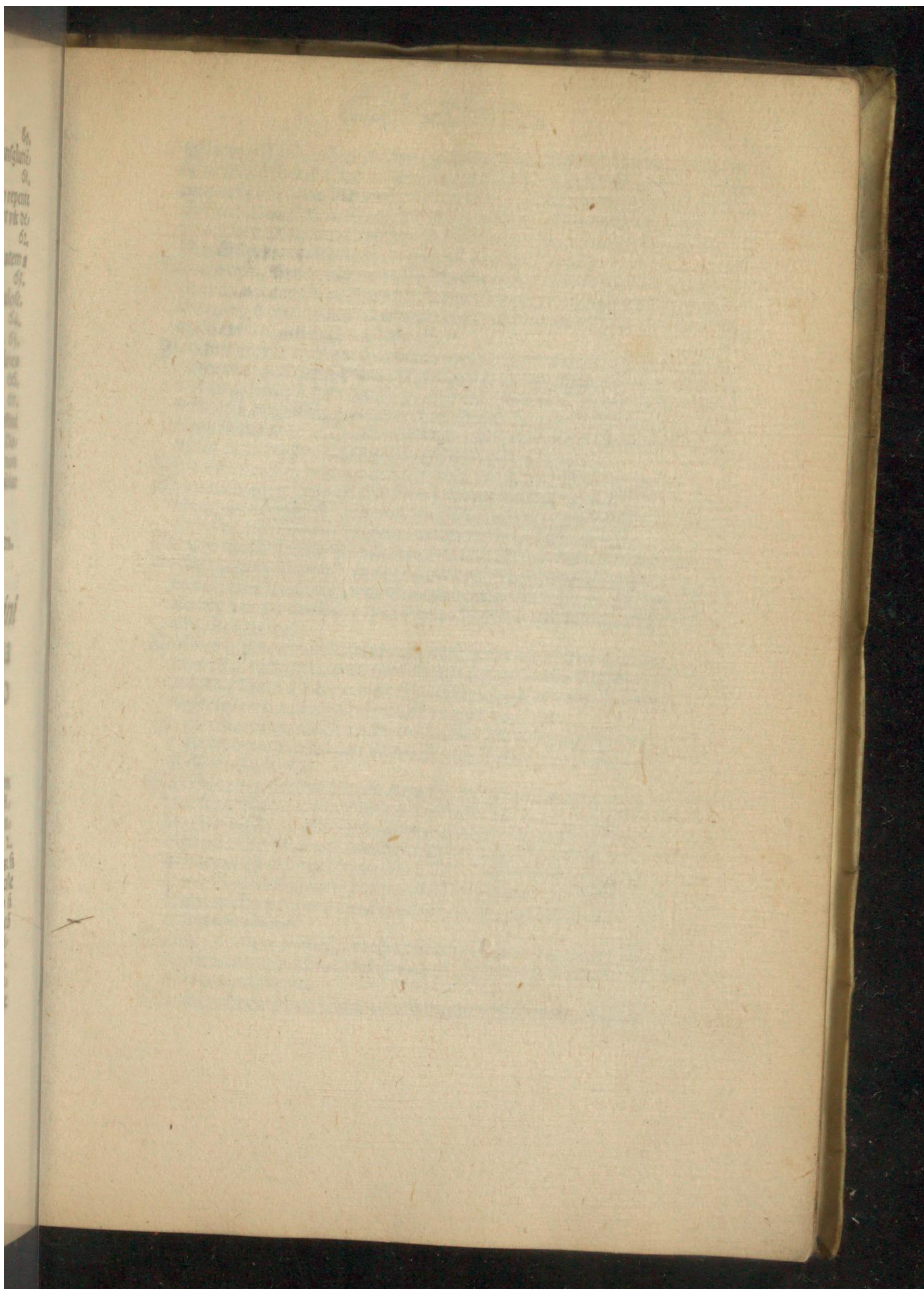
scitur vt deglutire non possit:mortale. 60.
Si a febre habito torqueatur collū vt deglutire nō possit ꝛ transglutiē/do angustietur sine tumore manifesto:mortale. 61.
Si a febre habito:tumore non existente in faucibus suffocatio repente venerit mortale. Si a febre habito colluꝫ conuertatur ita vt vix de/glutire possit:tumore non existente in collo:mortale. 62.
Sudore multo frigido calido superfluente: opꝫ mitti humiditatem a corporibus fortibus superius:debilibus vero inferius. 63.
Febres quecunqꝫ non deficientes tertia die sunt fortiores ꝛ periculose. Quecūqꝫ vero sic defecerint:significat qm̄ nō periculose. 64.
Quib⁹ febres lōge:his pustule diuturne:aut ī articul' dolores fiūt. 65.
Quibuscūqꝫ ex febribus aut pustule diuturne:aut in articulis dolores fuerint:hi amplioribus cibis vtuntur. 66.
Cib⁹ quē accipiūt febricitātes sanis est virt⁹:infirmis vo morb⁹. 67.
Premissis aliquibus exeuntibus non motis:sed quasi rasura intestini supernatauerit parua:paruus est morbus. Si multa:multus. Ho/rum vero multa necessaria est ventris solutio. Si vero venter non mundificabitur:sed potius iuscula dabuntur:quanto magis dabis: tanto magis plus peiorabitur.

¶ Expliciunt aphorismi Hypocratis ſm veterem translationem.

¶ Incipit liber aphorismoruꝫ domini Hypocratis a domino Theodoro ga ʒa medico e greco in latinum de nouo translatorum.

Uita breuis. Ars longa. Occasio preceps. Experimentum fallax. Judicium difficile est. Nec solum seipsum offi/ciofungentem exhibere opꝫ:sed etiam egrum: ꝛ assiden/tes:ꝛ exteriora. 2.
In perturbationibus vētris ꝛ vomitibus spontiuis: si tale purgatur quale purgari opꝫ:res bn̄ cedit:ꝛ facile fertur. Sin minus:contra. Simili modo conceptaculoꝝ inanitio si fiat qualis fieri oportet:res bene cedit ꝛ facile fertur. Sin minus:cō/tra. Igitur ꝛ tempus ꝛ terram ꝛ etatem ꝛ genera morborum in qui/bus oportet nec ne conspicari officium est. 3.
Habitus athletaꝝ admodum boni tuti nō sunt si ad summuꝫ deuene/rint. Nō enim in eodē subsistere possunt aut quiescere. Qō si non ge

ſcunt nihil ꝓficere in melius poſſunt. Reſtat igitur his de cauſis vt
in deteriꝰ labant. Quaobrez ſoluere habitū expedit ſine moꝛa: vt de-
nuo refici coꝛpus incipiat. Nec iccirco ↄpreſſiones in extremū ducē-
de ſunt. Haud.n.tutū hoc eſt: ſed pꝛo eius qui coꝛrigit nā ducendū:
vt toleret. Oīno euacuatiões in extremū deducte cuz periculo ſunt.
Rurſuſqꝫ recreationes extreme ad periculū agunt. 4.
Tenuis exquiſitaqꝫ victus ratio in affectibus tum diuturnis omnibꝰ:
tum etiam acutis quibus nō competit: grauis moleſtaqꝫ eſt. Itemqꝫ
victus q̄ in extremuz tenuitatis deuenerit: grauis ē. Nā ſatietas quo
qꝫ in extremum acta moleſta eſt. 5.
In tenui victus ratione egri peccant: quo fit vt maioꝛe afficiantur de-
trimento: quicquid enim cōmittitur grauius obuenit ꝙ̄ in aliquan
tulum plenioꝛe. His igitur ⁊ ſanis tuta non eſt illa admodū tenuis
diligens exquiſitaqꝫ ratio victus ob eam rem ꝙ difficilius erroꝛez q̄
cōmittitur ferunt. Ita fit vt tenuis ⁊ diligēs victus periculoſioꝛ ma-
xima ex parte ſit eo qui paulo plenioꝛ pꝛecipiatur. 6.
Summis moꝛbis ſumma diligētiſſime remedia adhibēda ſunt. 7.
Ubi moꝛbus pacutus eſt: ſtatim ⁊ laboꝛes ſummi fatigant ⁊ tenuiſſimo
victu vti neceſſe eſt. Ubi non ita eſt: ſed plenius agere licet. Tantum
indulgendū eſt cibo quanto moꝛbus ipſe ſit ſummo leuioꝛ. 8.
Cū vero moꝛbꝰ ↄſiſtit ſuo vigoꝛe: tunc tenuiſſimo victu vti neceſſe ē. 9.
Colligendum etiam eſt an eger poſſit eo victu quem pꝛeceperis dura-
re ad conſiſtendi vigoꝛem vſqꝫ egrotationis: ⁊ ille ne potius defici-
at: nec durare poſſit ea ipſa victus ratione: an moꝛbus ante deficiat
atqꝫ hebeteſcat. 10.
Quibus igitur conſiſtentia iuxta eſt: his tenuis victus iuxta pꝛecipiē-
dus eſt. Quibus autem conſiſtendi vigoꝛ poſtea futurus eſt: his in
eoipſo vigoꝛe ⁊ paulo ante cibo ſubtrahendum eſt. Tempoꝛe vero
ſuperioꝛe vberius agendum eſt vt eger ſufficiat. 11.
In acceſſionibus abſtinendum eſt. aſſumere enim cibum nociuum eſt.
⁊ quibus per circuitum veniunt acceſſiones: his in ipſa acceſſione
abſtinendum eſt. 12.
Acceſſiōes vͦo ↄditioneſqꝫ iudicant a moꝛbis ⁊ āni tpibꝰ atqꝫ ēt circui-
tuū ſucceſſiuis icremētis: ſiue quotidie: ſiue vno interpoſito die: ſiue
ēt ꝑ iteruall͞a ampliora eueniūt: necnō ex his q̄ ſupueniūt iudiciū ac
cipi pōt. Uerbi grā in moꝛbo coſtali ſi ſcreatio purulēta ſtatiz inter
initia extitit: bꝛeuem egritudinē foꝛe oſtēdit. Sin poſtea purnit: lon-
gam. Quin etiam vrina: aluus: ſudoꝛ: moꝛbos aut difficile aut faci-
le aut nullo pacto iudicari finirive poſſe: aut bꝛeues: aut longos fo-
re ſignificabunt. 13.
Senes facillime ieiunium tolerant: mox qui firma etate ſunt: minus
adoleſcentes: omnium minime pueri: eoꝛumqꝫ ipſoꝛum qui animo
ſunt pꝛopenſioꝛes. 14.
Qui increſcunt plurimum caloꝛis innati obtinent: itaqꝫ plurimo cibo

indigent:alioquin corpus assumitur. Senibus vero parum caloris inest: ꝛ ob eam rem paucis egent fomitibus quippe qui a multis oppressi extinguantur:hinc etiam febres non eque acute senibus accidunt:corpus enim eorum frigidum est. 15.

Ventres hyeme ꝛ vere natura calidissimi sunt ꝛ somni longissimi. Itaqꝫ per ea tempora cibi dari copiosius debēt. Caloris enim natiui copia magna inest:vt cibus proinde plenior requiratur. Argumento etates sunt ꝛ athlete. 16.

Victus omnis febricitantibus humidus proficit:sed precipue pueris: ꝛ his qui ita viuere consueuerunt. 17.

Et quibusnam semel aut bis assumendum sit: ꝛ plura ne: an pauciora particulatim animaduertendum. Tempori etiam etati ꝛ consuetudini impartiendū aliquid est. 18.

Cibos estate ꝛ autūno difficillime ferūt:hyeme facillime:mox ve. 19.

Qui per circuitus accessionum exacuuntur:his nihil est dandum nec assumere quicqꝫ cogendum:sed adiectioni substrahendum est ante iudicationem. 20.

Que iudicantur aut iudicata sunt integre:nō mouere neqꝫ nouare vel medicamētis:vel alijs incitamētis:sꝫ sinere debes. 21.

Que euacuāda sunt eo duci debēt qua maxime nā ꝯmode tēdit. 22.

Concocta euacuare mouereqꝫ non cruda opꝫ nec in principio nisi turgent. Sed magna ex parte non turgent. 23.

Deiectiones nō copia estimāde sunt:sed eo quod talia deijciūtur:qualia deijci oꝫ ꝛ facile eger fert. Atqꝫ vbi ad anime defectionē vsqꝫ ducendum est:ita agendum modo eger durare possit. 24.

In affectibus acutis raro ꝛ inter initia vtendū medicamēto euacuatorio est:idqꝫ adhibito diligenter examine faciendū est. 25.

Si quale purgari oportet tale purgatur:prodest ꝛ facile fertur. Si contra difficulter. 26.

Incipit liber Secundus aphorismorū domini Hypocratis a domino Theodoro gaza medico e greco in latinuꝫ nuper transductorum.

n quocūqꝫ morbo somnus laborem affert letalis est. At si iuuat letalis non est. 2.

Ubi somnus delirium tollit bene est. 3.

Somnus aut vigilia si alterutrum modum excesserit: male est. 4.

Non satietas non fames non aliud quicq̄ bonum est quod naturam
excedit. 5.
Lassitudines sponte euenientes morbos pronunciant. 6.
Quicunq̄ parte corporis aliqua laborantes laborem ipsum magna ex
parte non sentiunt. his mens egrotat. 7.
Que longo temporis spacio extenuantur: lente reficienda sunt. Que
breui breuiter. 8.
Si quis a morbo cibum assumens non corroboratur: plus cibi q̄ᵖ satis
sit assumi significatur. At vero si non assumenti ita euenit. euacua-
tione opus esse sciendum est. 9.
Corpora quacunq̄ purgare libuerit: fluida eo facies. 10.
Corpora impura quo magis nutris: eo magis offendis. 11.
Potu q̄ᵖ cibo expleri facilius est. 12.
Que per morbos relinquuntur: ab iudicatione faciunt recidiuā. 13.
Quibus iudicatio instat: his nox difficilis est que accessionē precedit:
subsequēs autē nox facilior magna ex pte accidere solet. 14.
In profluuijs alui mutationes deiectionum iuuant nisi in praua mu-
tentur. 15.
Ubi fauces egrotant aut tubercula in corpore oriuntur excretiones cō
siderande sunt. nam si biliose sunt corpus egrotat. si similes sanis
corpus alere tutum est. 16.
Ubi fames est: laborandum non est. 17.
Ubi plus cibi preter naturam ingestum est: morbum id facit: patet hoc
ex ipsa curandi ratione. 18.
Eor q̄ vniuersim atq̄ celeriter alūt: excretiōes quoq̄ celerit̄ fiūt. 19.
Morborum acutorum predictiones non ad moduz tute sunt neq̄ mor-
tis neq̄ salutis. 20.
Quibus iuuenibus adhuc aluus humida est: his senescentibus sicca-
tur. Contra quibus iuuenibus adhuc aluus sicca est: his senescenti-
bus humectatur. 21.
Famem vini potio soluit. 22.
Quicunq̄ morbi ex repletione fiunt: euacuatione curantur. Quicun-
q̄ euacuatione: repletione: Eodemq̄ modo ceterorum contraria re-
medio sunt. 23.
Morbi acuti intra quartūdecimum diem iudicari solent. 24.
Dies quartus septimi index est. Octauus principium alterius septena
rij exorditur. Undecimus etiam considerandus est. Quartus enim
secūdi septenarij est. Itē decimus septimus ꝯsiderandus est. Quar-
tus enim a quartodecimo ⁊ septimus ab vndecimo est. 25.
Quartane estiue breues magna ex parte sunt. Autumnales longe pre-
sertim que hyemem attigerint. 26.
Febrē ꝯuulsioni superuenire melius est q̄ᵖ ꝯuulsionē febri. 27.
His que nō ex ratione leuant confidendum non est: nec pre metu omit-
tendum. soluere ea que preter rationem incidunt mala: hec enim

magna ex pte ĩfirma sunt nec pseuerare aut imorari diuti⁹ solēt. 28.

Febricitanti non admodum leuiter ⁊ per summam corporis formam si corpus perstat nec vllo modo collabitur aut contra si magis consumitur ꝙ ratio postulat: vitiosum est. alterum enim longitudinē morbi. alterum imbecillitatem significat. 29.

Cum morbi incipiunt: siquid mouendum est moue. Cum consistunt ⁊ vigent: quiescere melius est. 30.

Omnia cū incipiūt ⁊ finiūt: leuiora sunt. Cū cōsistunt grauiora. 31.

Sicut ab egrotatione bene assumenti cibum corpus nihilo proficit: signum est vitiosum. 32.

Omnes fere qui sese male habent principio bene assumentes cibum nec quicquā proficientes: in fine inedia exigunt. At vo q principio vehemēter exigētes postea bene assumunt: hi melius euadūt. 33.

In quouis morbo mente constare ⁊ cibuʒ appetere bono est: contrariū vero vitio datur. 34.

Per morbos minus hi periclitantur quorum nature morbus conuenit: aut etati: aut habitui: aut tempori: ꝙ quibus non cōuenit aliqua ex his ratone. 35.

In quauis egritudine partem vmbilici ⁊ imum ventrem esse pleniorē: melius est admodum extenuari atqꝫ tabescere vitiosum est. Ad inferas etiam purgationes hoc idem tutum non est. 36.

Qui salubri corpore sunt: celeriter per euacuationes oppressi dissoluūtur: atqꝫ etiam qui prauo cibo vtuntur. 37.

Qui corpore bn̄ ꝯstāt: difficulter ad vsum veniūt medicamētoꝝ. 38.

Potus ⁊ cibus paulo deterior modo suauior sit ꝙ qui melior: sed insuauior anteponendus est. 39.

Seniores magna ex pte min⁹ egrotāt ꝙ iuuenes. Attamen q lōgi his acciderint morbi: magna ex pte īsanabiles tota vita comitant. 40.

Raucedines ⁊ grauedines maioribus admodum natu concoqui nequeunt. 41.

Qui sepe ⁊ multum exoluuntur sine causa manifesta: hi derepente moriuntur. 42.

Stupor attonitus vehemēs solui nō pōt: leuis nō de facili pōt. 43.

Qui strangulantur ⁊ euertuntur citra mortem: si ore spumant non reficiuntur. 44.

Qui obesi admodū sunt ex nā celerius moriunt ꝙ qui graciles. 45.

Qui morbo comitiali laborat: si iuuenis est liberari mutatione potissimum: etatis: loci: victus: ⁊ vite munere pōt. 46.

Si dolor geminus non eodem in loco infestat: qui vehementior est alterum leuiorem obscurat. 47.

Dolores ⁊ febres accidunt magis cum conficitur pus: ꝙ vbi confectū iam est. 48.

In omni corporis motu cuʒ fatigari incepit cessasse protinus: lassitudinis leuatio est. 49.

Qui assueuerunt ferre labores etiam si inualidi sunt aut senes facili⁹ ferunt: q̄ qui non sunt assueti quáuis robusti ⁊ iuuenes. 50.
Quecũq3 longo tempore assueta sunt etiam si deteriora sint minus infestare solent: q̄ que insueta sunt. Igitur ad insueta quoq3 mutasse conueniet. 51.
Nimis repenteq3 euacuare aut replere aut calefacere aut refrigerare aut alio quouis modo corpus mouere: tutum non est. Atq3 nimium omne inimicum nature est. Contra paulatim lenteq3 agere tutũ est. Deniq3 de alio transire in aliud prestat. 52.
Si cum omnia ratione feceris: nõ id prouenit quod ratio postulat: noli in aliud transire dum maneat quod principio visum est. 53.
Quorum aluus est humida: hi quádiu iuuenes sunt melius degunt q̄ quibus sicca est. At in senectute deterius. Siccatur enim aluus magna ex parte his qui senescunt. 54.
Magnitudo corporis in iuuenta quidem formam liberalez affert nec iniocundam. Sed in senectute vsu difficilis est: atq3 deterius euadit quod procerius est.

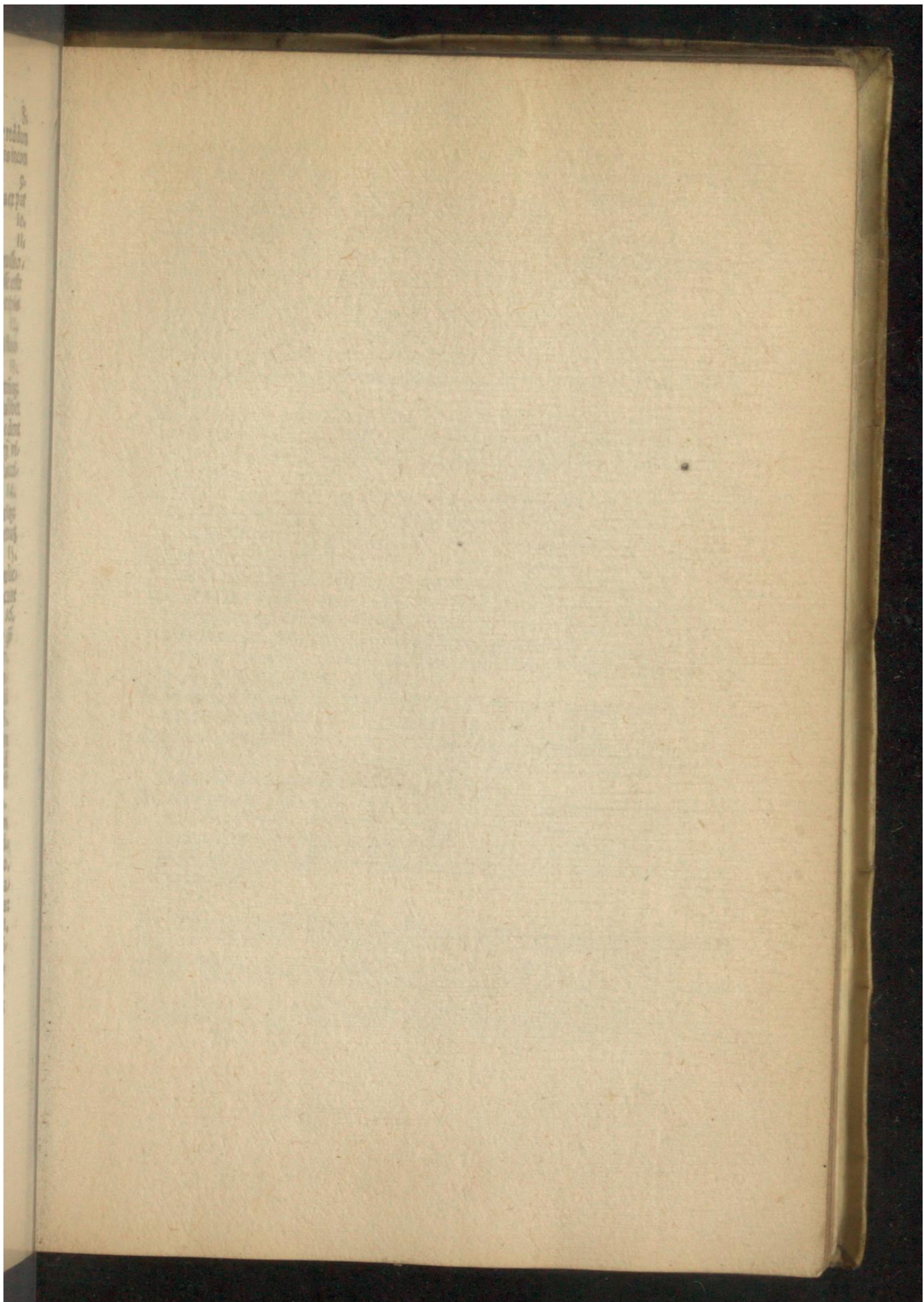
¶ Incipit liber Tertius aphorismorum Hypocratis a domino Theodoro gaza nuper e greco in latinuz transductorum.

Emporum mutationes potissimum pariunt morbos. magneq3 temporũ mutatiões: aut frigoris: aut estus ⁊ reliqua ex ratione grauius incidunt. 2.
Naturarum alie ad estatem alie ad hyemem bene maleve se habent. 3.
Ex morbis alij ad alia tempora loca ⁊ victus genera bene maleve sese habent: eodem modo etates. 4.
Per tempora quotiens eadez die modo estus: modo frigus existit: morbos autũnales expectari oportet. 5.
Austri hebetant auditũ: caliginem obducunt: corpora diffundunt: pigrioraq3 faciunt. Caput aggrauant. Ubi tempestas ita preualuerit: affectus eiusmodi existunt. At si tempus aquilonum est: tusses: fauces: alui dure: difficultates vrine: dolores horrifici costaꝝ ⁊ pectoruz accidũt. Ubi tẽpestas ita exuparit: affect⁹ eiusmodi expectato. 6.
Quotiẽs estas fit silis veri: sudoꝝ copiã in febribus expectare opz. 7.
Per squalores febres acute fieri solent: ⁊ si magna ex parte talis fit annus qualez fecerit conditionem: morbos quoq3 tales expectare ma-

gna ex parte oportebit. 8.
In temporibus nature legitimis cunqꝫ tempestiua tempestiue reddun tur: morbi cõstantes sinceri ⁊ faciles subeunt. At vero iniquis incon stantes ⁊ iudicatu difficiles existunt. 9.
Per autũnum morbi acutissimi ⁊ exitiosissimi accidunt. magna ex par te ver saluberrimum est minimeqꝫ exitiosum. 10.
Autumnus tabidis malus est. 11.
Quod ad temporum attinet rationem. Si hyems squalida ⁊ aquilo nia fuerit: ver pluuiũ australeqꝫ: febres acutas fieri estate necesse est: ⁊ lippitudines ⁊ intestinorũ difficultates maxime mulieribus ⁊ his qui humidã habent naturam. 12.
Morbi autem per imbres fiunt magna ex parte febres longe: alui fluo res: putredines. 13.
Si hyems australis pluuia ⁊ tepida fuerit: ver calidum aquilentũqꝫ: mulieres quarum partus iuxta ver properant: abortum ex qualibet causa facient. Que autem peperint: imbecilles aut morbidos edent infantes: ita vt aut statim pereant aut tenues atqꝫ valitudinarij vi uant. Ceteris difficultates intestinorum ⁊ lippitudines aride acci dent. Senioribus vero distillationes que cito interimant. 14.
Si estas squalida aquilentaqꝫ fuerit: autumnus pluuius austrinusqꝫ: dolores capitis: tusses: raucedines: grauedines existunt. Tabes etiaꝫ nonnullos inuadit. 15.
At si autũnus aquilonius sit ⁊ siccus: viris natura humidis ⁊ mulie ribus proderit: reliquis accident lippitudines aride ⁊ febres acute ⁊ grauedines: nonnullos etiam atra bilis exercebit. 16.
Conditionum anni squalores salubriores quod in totum dixerim q̃ imbres minusqꝫ mortiferi sunt. 17.
Morbi per imbres magna ex parte consistunt: febres longe: alui fluen tes: putredines: attõiti: angine per squalores tabitudines: lippitu di nes: articuloꝝ dolores: stillicidia vrine: difficultates itestinoꝝ. 18.
Conditionum quotidianarum aquilones corpora constipatiora: cõten tiora: mobiliora: coloratioraqꝫ faciunt. auditum etiam adiuuant: sed aluum exiccant: oculos mordent: ⁊ si in pectore dolor aliquis preest acrius excitatur. 19.
Austri corpora dissoluũt ⁊ humefaciunt: caput aggrauant: auditum obtundunt: vertigines mouent: oculis ⁊ corporibus afferunt tardi tatem: aluos etiam humefaciunt. 20.
Per tẽpora anni pueri ⁊ q etate his proximi sunt: vere atqꝫ prima esta te optime degũt: ⁊ maxime valẽt. Senes estate ⁊ autũno aliquãdiu: reliquo autũni tẽpore ⁊ hyeme q media sunt etate meliꝰ valent. 21.
Morbi quideꝫ omnes temporibus omnibus accidere solent. Sed nõ nulli certis quibusdam ⁊ oriuntur ⁊ irritantur. 22.
Vere enim atre biles: furores: comitiales: ꝓfusiones sanguinis: angi ne: tusses: grauedines; lepre; impetigines; vertiligines; pustule vlce

gna ex parte oportebit. 8.
In temporibus nature legitimis cunq; tempestiua tempestiue reddun
tur: morbi cõstantes sinceri ⁊ faciles subeunt. At vero iniquis incon
stantes ⁊ iudicatu difficiles existunt. 9.
Per autũnum morbi acutissimi ⁊ exitiosissimi accidunt. magna ex par
te ver saluberrimum est minimeq; exitiosum. 10.
Autumnus tabidis malus est. 11.
Quod ad temporum attinet rationem. Si hyems squalida ⁊ aquilo-
nia fuerit: ver pluuiũ australeq;: febres acutas fieri estate necesse est:
⁊ lippitudines ⁊ intestinorũ difficultates maxime mulieribus ⁊ his
qui humidã habent naturam. 12.
Morbi autem per imbres fiunt magna ex parte febres longe: alui fluo
res: putredines. 13.
Si hyems australis pluuia ⁊ tepida fuerit: ver calidum aquilentũq;:
mulieres quarum partus iuxta ver properant: abortum ex qualibet
causa facient. Que autem pepererint: imbecilles aut morbidos edent
infantes: ita vt aut statim pereant aut tenues atq; valitudinarij vi-
uant. Ceteris difficultates intestinorum ⁊ lippitudines aride acci-
dent. Senioribus vero distillationes que cito interimant. 14.
Si estas squalida aquilentaq; fuerit: autumnus pluuius austrinusq;:
dolores capitis: tusses: raucedines: grauedines existunt. Tabes etiã
nonnullos inuadit. 15.
At si autũnus aquilonius sit ⁊ siccus: viris natura humidis ⁊ mulie-
ribus proderit: reliquis accident lippitudines aride ⁊ febres acute
⁊ grauedines: nonnullos etiam atra bilis exercebit. 16.
Conditionum anni squalores salubriores quod in totum dixerim quã
imbres minusq; mortiferi sunt. 17.
Morbi per imbres magna ex parte consistunt: febres longe: alui fluen-
tes: putredines: attõiti: angine per squalores tabitudines: lippitudi
nes: articulorum dolores: stillicidia vrine: difficultates itestinorum. 18.
Conditionum quotidianarum aquilones corpora constipatiora: cõten
tiora: mobiliora: coloratioraq; faciunt. auditum etiam adiuuant: sed
aluum exiccant: oculos mordent: ⁊ si in pectore dolor aliquis preest
acrius excitatur. 19.
Austri corpora dissoluũnt ⁊ humefaciunt: caput aggrauant: auditum
obtundunt: vertigines mouent: oculis ⁊ corporibus afferunt tardi-
tatem: aluos etiam humefaciunt. 20.
Per tẽpora anni pueri ⁊ q etate his proximi sunt: vere atq; prima esta-
te optime degũt: ⁊ maxime valẽt. Senes estate ⁊ autũno aliquãdiu:
reliquo autũni tẽpore ⁊ hyeme q media sunt etate meli⁹ valent. 21.
Morbi quidẽ omnes temporibus omnibus accidere solent. Sed nõ-
nulli certis quibusdam ⁊ oriuntur ⁊ irritantur. 22.
Vere enim atre biles: furores: comitiales: ꝓfusiones sanguinis: angi-
ne: tusses: grauedines; lepre; impetigines; vertiligines; pustule vlce

rose plurime: tubercula: articulorum dolores. 23.
Estate nonnulli ex his ac febres continue: ⁊ ardores: ⁊ tertiane plurime: vomitiones: etiam alui profluuia: oculorum ⁊ aurium dolores: oris vlcera: genitalium putredines ⁊ sudamina. 24.
Autūno magna pars estiuorum atqz etiam febres quartane ⁊ erronee: lienes: aque inter cutem: tabes: stillicidia vrine: leuitates intestinorum: coxendices: angine: anhelationes: voluuli: comitiales: atre biles: furores. 25.
Hyeme costales: pulmonie: grauedines: raucedines: tusses: dolores laterum pectoꝝ lūborum: capitis dolores: vertigines: attoniti. 26.
Per etates hec accidunt paruis ⁊ recens natis puerulis vlcera oris: vomitus: insomnie: pauores: inflammationes vmbilici: humores aurium. 27.
Paulo etate progredientibus cum dentire incipiunt: gingiuaruz prurigines: febres: conuulsiones: alui fluores maxime cū caninos edunt: ⁊ his potissimum pueris qui corpulentissimi sunt ⁊ aluos habent astrictas. 28.
Adultioribus iam tonsille vertebre in occipitio: siue luxatio in partem interiorem: anhelationes: calculi: lumbrici teretes: ascaride: veruce: satirie: strume: ⁊ reliqui abscessus: sed precipue que enumeraui. 29.
Adolescentibus iam ⁊ pubescentibus magna eorum pars accidit: atqz etiā febres diuturne potius ⁊ sanguinis ⁊ narib⁹ pfusiões. 30.
Plurimi vero affectus puerilis etatis iudicatur siue finiuntur: aut intra quadragesimum diem: aut intra septimum mensem: aut intra septimum annum: aut cum ad pubertatem itur. Qui autem perdurarint nec solui potuerint: pubescenti aut femine cum menstrua erumpunt: hi consenescere assolent. 31.
Adolescentibus sanguinis screationes: tabes: febres acute: comitiales ⁊ reliqui morbi: sed precipue que numeraui accidunt. 32.
Qui hanc excesserunt etatem his anhelationes: costales: pulmonie: obliuiarij: deliria: ardores: biliares: alui fluores longi: difficultates intestinorum: leuitates intestinorum: marisce. 33.
Senioribus difficultates spirandi: distillationes: tusses: stillicidia vrine: difficultates vrine: articulorum dolores: renum dolores: vertigines: attoniti: mali habitus: prurigines corporis toti⁹: insomnie: alui oculorum ⁊ aurium humiditates: hebetudines oculorum: grauitates aurium. 34.

¶ Incipit liber Quart⁹ aphorismorū dñi Hypocratis a dño Theodoro gaza nuꝑ e greco in latinum trāsductoꝝ.

Ulierem vtero gerentem purgabis medicamento ſi materia turget quarto menſe: ⁊ ad ſeptimum vſqꝫ: ſꝫ eas minus: ab recentiore autem ⁊ ab auctiore cauebis. 2.

In medicamētoꝝ vſu ſi talia ducunt ex corpore q̈lia vel ſpōte exeāt: vtile eſt. Si cōtra: cohibēda ſunt. 3.

Si quale purgari oportet tale purgatur: prodeſt ⁊ facile fertur. Si contra: difficulter. 4.

Eſtate potius ſupra: hyeme infra ducendū medicamētis eſt. 5.

Sub cane ⁊ ante canem medicamentorum vſus difficilis eſt. 6.

Macilentos ⁊ ad vomitum faciles purgandos ſupra curabis cauendo hyemem. 7.

Qui autem ad euomendum difficiles ſunt ⁊ corpore mediocriter conſtant infra purgabis cauendo eſtatem. 8.

Tabi obnoxios caue ne vnq̈ꝫ ad ſupernas ducas euacuationes. 9.

At vero atra bili commotos plenius infra eademqꝫ ratione contraria afferes. 10.

In valde acutis ſtatim ⁊ die primi euacuandum eſt ſi materia turget. Superſedere enim in eiuſmodi morbo: malo eſt. 11.

Quos tormina vmbilicum fatigant ⁊ labor atqꝫ lumborum dolor infeſtat: nec medicamento aut vllo alio modo ſolui cruciatus poteſt: his in aquam inter cutem ſiccam decumbitur. 12.

Quorum alui leuitate inteſtinorum infeſtantur: hyberno tempore eos ſupra purgare malum eſt. 13.

Qui non de facili ſupra veratrum purgantur: eorum corpora ante potionem humectanda ſunt cibo pleniore quieteqꝫ. 14.

Eum qui veratrū biberit ad corporis motiōes magis: ad ſomnos quieteſqꝫ minꝰ ducito: motiōe corpꝰ turbari indicio eſt nauigatio. 15.

Cum libuerit vt veratrum amplius ducat: corpus mouebis. Contra cū ſiſtendum cenſueris: ſomnum mollieris nec quicq̈ꝫ mouebis. 16.

Ueratrum periculoſuꝫ his eſt qui corpore integro ſunt: facit. n. cōuulſionem. 17.

Si quis non febriens inedia exigit ⁊ cordis dolore aut caliginoſa vertigine infeſtatur ac oris amaritudinē ſentit: purgatione ſe egere parte ſuperiore ſignificat. 18.

Dolores qui ſupra precordia infeſtant purgationem ſupra: qui infra: infra requirunt. 19.

Qui in medicamentorum potione non ſitiunt cum purgantur: hi non deſinunt priuſq̈ꝫ ſitiant. 20.

Si tormina acciderunt non febricitanti ⁊ genuum grauitas ⁊ lumborum dolor: purgatione infra opus eſſe ſignificatur. 21.

Deiectiones nigre modo ſanguinis atri ſponte venientes: ſiue cum febre: ſiue ſine febre peſſime ſunt: ⁊ quo plures ſunt praui colores: eo peius. Sed ſi ex medicamento tales egeruntur: melius eſt. ⁊ quo plures non praui colores ſunt eo melius. 22.

In quocunq; morbo incipiente si atra bilis vel supra vel infra exierit: letale est. 23.
Quicunq; ex morbis acutis aut diuturnis vulneribus aut alio quouis modo extenuati atram bilem sanguini atro similẽ emiserint: postridie moriuntur. 24.
Difficultas intestinorum si ab atra bile incepit. letalis est. 25.
Sãguis supra emissus qualiscunq; est malus est: infra aũt bonus ẽ. 26.
Si difficultate intestinorum laboranti carũcule exeunt: letale est. 27.
Quibus per febres sanguis alicunde large exierit: his in recreatione alui humide reducuntur. 28.
Quibus deiectiones biliose exeunt surditate superueniente finiuntur. Et qb⁹ surditas pcesserit desinit si deiectiones sequũtur biliose. 29.
Quibus febricitantibus die sexto frigora accidunt: his difficulter iudicantur. 30.
Quibus accessiones veniunt si febris quacunq; hora dimiserit: eadem altero die repetit: his difficile iudicatur. 31.
Qui per febres lassantur: his in articulos & maxillas potissimũ abscessus decubunt. 32.
Quibus conualescentibus a quauis egritudine pars aliqua corporis dolore vexatur: his eam in partem abscedit. 33.
Quin & si priusq; egrotassent parte aliqua sui corporis perdoluerint: eodem morbus decumbit. 34.
Si febricitanti nullo tumore faucum strangulatio accidit subito: letale est. 35.
Si febricitanti collũ puertitur vt vix deuorare possit sine vllo colli tumore: mortiferum est. 36.
Sudores febricitãti si statim inceperint bono sunt. Et tertio die & quinto: & septimo: & nono: & vndecimo: & quartodecimo: & vigesimo: & vigesimoquarto: & vigesimoseptimo: & trigesimo: & trigesimoquarto: his enim sudoribus morbi iudicantur. Qui autem non ita veniũt: laborem significant & longitudinem morbi & recidiuam. 37.
Sudores frigidi si cum febre acuta accidunt: mortem significant: si cum mitiore: longitudinem morbi. 38.
Et qua parte corporis sudor est: ibi morbum esse significatur. 39.
Et qua parte corporis frigor aut calor est: ibi morbus est. 40.
Ubi toto in corpore mutatio fit: & modo corpus frigescit: mõ calescit: aut colorem aliũ ab alio recipit: lõgitudo morbi significatur. 41.
Si per somnũ sudoris copia sine causa manifesta euenit: vsus cibi plenioris significatur. Sed si non per cibum id accidit: inanitione corpus egere significatur. 42.
Sudor multus modo frigidus modo calidus assidue fluens frigidus magis: calidus minus: morbum significat. 43.
Quecunq; non intermittentes tertio die vehementiores reddũtur: magis periculose existunt. Sed si quouis modo intermittunt securita-

tem inesse significatur. 44.
Quos febres longe exercent: his vel abscessus in articulos vel dolores decumbunt. 45.
Quos febres diutine habent: his in articulos abscedit ur si labor accidit. Quibus autem in articulos abscedit ur si labor ex febre: hi cibo pleniore vtuntur. 46.
Si rigor accidit per febrē ꝯtinuā egro iam debili letale est. 47.
Excreationes in febribus non interpolatis liuide: aut cruente: aut fetide: omnes sunt male. sed si bene excernitur salutares sunt. deiectiones etiam ꝛ vrine iuuant que cōmode exeunt. At si nihil commode per ea loca excernitur: malo est. 48.
In febribus non interpolatis si exteriora frigent: interiora vruntur ꝛ sitiunt: letale est. 49.
In febre non interpolata si labium: aut oculus: aut supercilium: aut nasus peruertitur: si visus: si auditus defecerit egro iam debili: quicqd̄ ex his accidit: mors in propinquo est. 50.
Quibus in febre non interpolata difficultas spirandi cum delirio accidit: letale est. 51.
Per febres abscessus nisi primis soluatur iudicationibus morbi longitudinem indicat. 52.
Quibus in febribus aut in alijs morbis oculis volētibus illachrymāt: nullum est periculū: sed quibus inuitis: periculosius est. 53.
Quibus per febres lentore dentes opplentur: his febres incidunt vehementes. 54.
Quibus tusses sicce leuiter irritantur in febribus arduis: hi nō admodum siti afficiuntur. 55.
Febres que per accessum inguinuz accidūt: male sunt nisi genere ephimere hoc est dyarie continentur. 56.
Febricitanti si sudor accedit febre non intermittente malo est: morbus enim prorogatur: plusq; humiditatis inesse significatur. 57.
Qui ꝯuulsione aut distentiōe tenet̄ si accidit febris morbū leuat. 58.
Qui ardore tenetur si frigus acciderit soluetur eo malo. 59.
Febres tertiane septenis circuitibus iudicantur: qḋ lōgissimū est. 60.
Quibus per febres aures obsurduerint: his sanguis e naribus fusus aut aluus perturbata soluit morbum. 61.
Quibus per febres morbꝰ regius ante septimū accidit mali est. 62.
Febris nisi die pari desierit solet recidiuare. 63.
Quibꝰ p febres quotidie frigꝰ accidit: febres quotidie soluunt̄. 64.
Quibꝰ per febres morbꝰ regius die septimo: aut quartodecimo acciderit: bonū ē: nisi ilia obduruerint. nā si hoc ita accidit: nō bū est. 65.
In febribus si circa aluum calor vehemens ac dolor ventriculi vexat male est. 66.
In febribus acutis si conuulsiones aut viscerum dolores vehementes acciderint: male erit. 67.

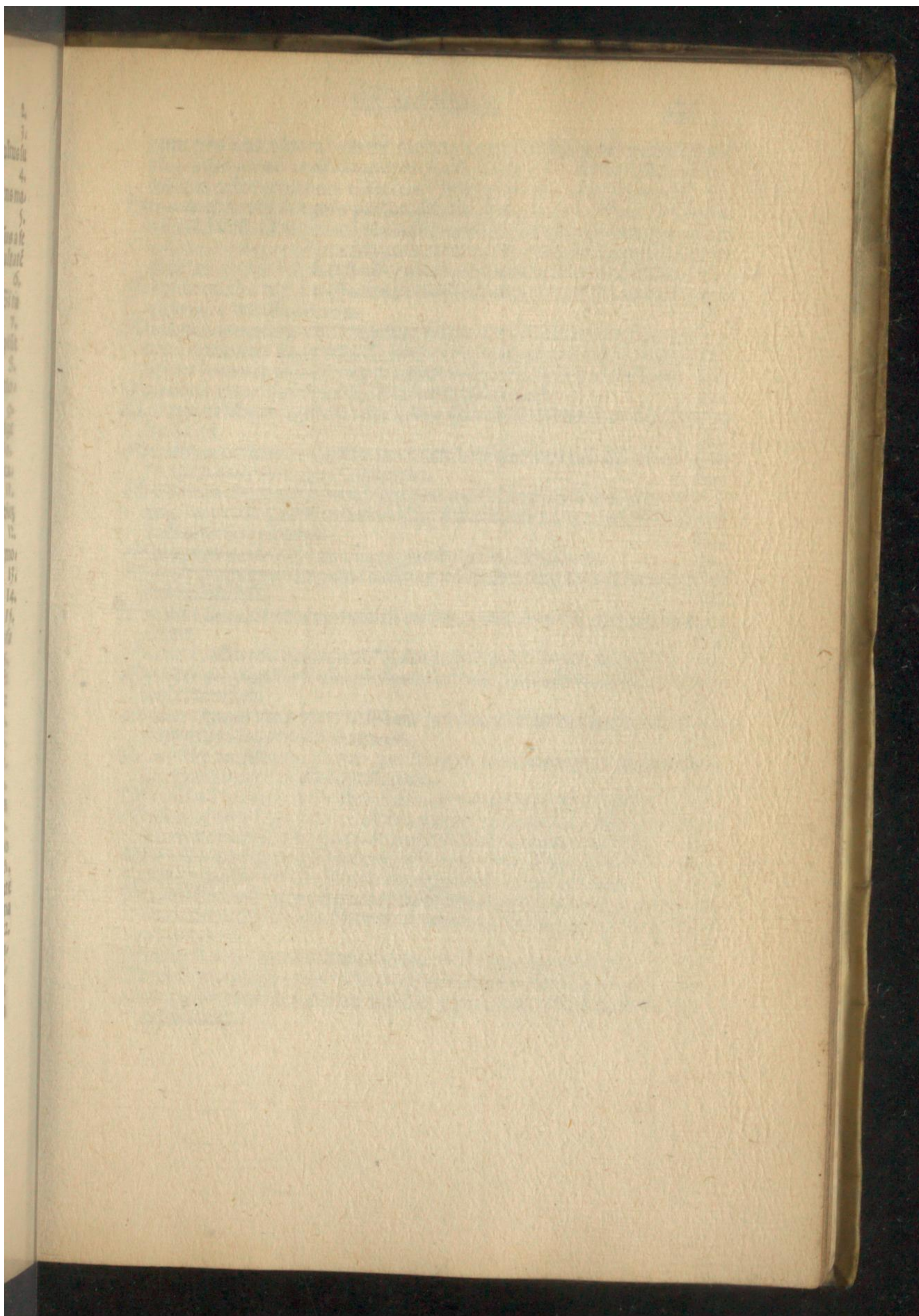

In febribus si pauores per somnum aut conuulsiones accidunt: male est. 68.
In febribꝰ spūs subsistēs malo est: qm̄ ꝯuulsionē significat. 69.
Quibus vrine crasse: grumose ꝛ pauce sunt: non sine febre: si tenues copiose prodierint: proderunt: maxime vero tales exeunt his qui statim aut breui sedimen habeant. 70.
Quibus vrina turbulenta qualis iumentorum est: his dolor capitis vel adest vel aderit. 71.
Quibus septimo die iudicatur ad salutem: his vrina quarto die nubeculam habet rubicundam ꝛ reliqua ex ratione. 72.
Quibus vrina perlucida alba emittitur malo est: deliris potissimum talis euenit. 73.
Quibus ilia suspensa murmurant: si lumborum dolor accesserit: his alui admodum humectantur: nisi flatus erumpat: aut vrine copia prodeat: idqꝫ in febribus. 74.
Quibus in articulos abscessurum est: his eximit abscessum vrina crassa copiosa alba: qualis in febribus laboriosis quarto die nonnullis exire incipit: sed si sanguis quoqꝫ eruperit breui admodum leuabuntur. 75.
Si sanguis aut pus effluit per vrinam: exulcerationem aut renum aut vesice significat. 76.
Quibus cum vrina crassa caruncule exigue: aut veluti capillamenta exeunt ex renibus: his excernitur. 77.
Quibꝰ vrina crassa furfurea ꝗdā exeūt: his vesica scabie affecta ē. 78.
Quicunqꝫ sponte sanguinem mingunt: his venulam ruptam esse in renibus significatur. 79.
Quibus in vrina decident arenosa: his calculo vesica laborat. 80.
Si quis sanguinē mingit ꝛ grumos ꝛ guttatim emittit vrinā ac dolorem ad ventrē imum ꝛ pectinem ꝛ semē: vitijs vesice laborat. 81.
Si quis sanguinem aut pus aut squamulas mingit: ꝛ cum graueolentia in vrina: exulceratio vesice significatur. 82.
Quibus in vrinario meatu tubercula oriuntur: his suppuratione facta ꝛ eruptione leuatur dolor. 83.
Mictio noctu copiose facta exiguam fore deiectionem significat.

Incipit liber Quintus aphorismorum domini Hypocratis a dn̄o Theodoro gaza nuper e greco in latinum transductorum.

Onuulsio a veratro letalis est. 2.
Conuulsio a vulnere letalis est. 3.
Sanguis multe profusionis conuulsio aut singultus su-
perueniens malo est. 4.
Ex purgatiõe cõuulsio aut singultus superueniens ma-
lo est. 5.
Si ebrius quisquã obmutuerit conuulsus emoritur nisi prehensus a fe-
bre sit. aut cum ad eã venerit horam qua crapula soluitur facultatẽ
recipiat loquendi. 6.
Qui a distentione prehenduntur: intra quartum diem intereunt. Si ta-
men hos dies euaserint: conualescent. 7.
Comitiales quibus ante pubertatem accidunt cõmutationem recipiũt
quibus anno vigesimoquinto cõmoriuntur. 8.
Costales nisi intra quartũdecimum diem repurgantur in suppuratio-
nem vertuntur. 9.
Tabitudini maxime etas obnoxia est ab anno decimooctauo ad trige-
simumquintum. 10.
Qui tabe infestantur: siquod despuunt & extussiunt grauiter olet & ca-
pilli defluunt: letale signum ostendunt. 11.
Qui anginã euaserũt: his in pulmonẽ abscedit & intra septimum diẽ
moriunt. si tamen hos dies euaserit suppurantur. 12.
Quibus per tabem capilli defluunt: hi alui fluctione superueniẽte mo-
riuntur. 13.
Qui spumantẽ sanguinẽ despuunt: his de pulmone educit. 14.
Tabe detentis fluctio alui accedens letalis est. 15.
Qui a costali suppurant si intra quadragesimum diẽ a quo ruptio fa-
cta est repurgentur leuantur: alioquin transeunt in tabem. 16.
Calida si immodica sit: detrimenta hec infert: corporis effeminationẽ:
neruorum incontinentiã: mentis torpedinẽ: sanguinis profusionẽ:
anime defectionem: quibus mors sequitur. 17.
Frigidiora cõuulsiões: distẽtiones: liuores: algores febriles. 18.
Frigida ossibus: dentibus: neruis: cerebro: medulle dorsali inimica est.
Calida contra: amica est. 19.
Que perfrixerint calefaciẽda sunt exceptis his que sanguinẽ profun-
dant. 20.
Frigida vlceribus mordax est: cutẽ obdurat: dolorẽ insuppurabilẽ mo-
uet: liuorẽ trahit: algores febriles cõuulsiões distẽsionesq; inuehit. 21.
Nonnunquam per distentionem sine vlcere iuueni bene corporato estate
media frigide aque larga perfusio reuocat calorem: calor autem ma-
la hec tollit. 22.
Calida suppuratoria vulnerum omnium est: summum securitatis in-
dicium prestat: cutem mollit: extenuat dolorem: lenit rigores: cõuul-
siones: distentiones mitigat: capitis autem grauitatẽ soluit: ossibus
fractis plurimũ prodest: sed precipue his que exuta sunt: eorũq; ma-
xime

ximе his que vlcera habent capitis ꝛ que ab algore vel moriūt vel vlcerant: nec nō repētibus comesis: sedi genitali vtero: vesice opitulat: his calor amicus ꝛ decretori⁹ est: frig⁹ inimicū atq3 itertimēs. 23.
Usus frigide vbi sanguis profundit: attamen nō qua effluat sed iuxta iniiciēda est. Quinetiam vbi inflāmatiōes sunt aut inflāmina ad rubrū cruentūve tendētia sanguine recēti. Nā veteribus quidē nigredinē affert: ignē ēt sacrū nō exulceratū iuuat: exulceratū ledit. 24.
Frigida qualis nix aut glacies pectori inimica sunt: tusses mouēt ꝛ sanguinem ꝛ distillationem. 25.
Tumores articulorū ꝛ dolores sine vlcere atq3 etiam podagricos dolores ꝛ conuulsa aqua frigida large effusa magna ex parte leuat: soluit: dolorem extenuat: torpor enīm mediocris dolorem mitigat. 26.
Aqua que cito calescit ꝛ cito frigescit leuissima est. 27.
Qui noctu libere cupiunt: his admodum sitientibus si obdormierint bono est. 28.
Menstrua ducuntur suffitu aromatorum que sepe vel ad alios vsus reciperentur nisi caput tentarent. 29.
Mulierem vtero gerentem purgabis medicamento si materia turget quarto mense ꝛ ad septimum vsq3: sed eas minus a recentiore autē ꝛ ab auctiore cauebis. 30.
Mulieri grauide capi ab aliquo morbo acuto: letale est. 31.
Mulier pregnans sanguine misso ex vena abortum facit: ꝛ magis si fetus auctior est. 32.
Mulieri sanguinem euomenti si mēstrua eruperint: leuatio mali contingit. 33.
Mulieri mēstruis deficientib⁹ si sanguis e narib⁹ fluxit bono est. 34.
Mulieri pregnantis si aluus nimium fluxit periculum faciendi abortum imminet. 35.
Mulieri quam vitia vteri infestant aut que difficulter parit: si sternutamentum superuenit: bono est. 36.
Si mulier menses decolores nec semper eodem tempore prouenіunt purgatione opus esse significatur. 37.
Si mulieri vtero graui māme subito extenuat abortio sequitur. 38.
Mulieri grauide geminis si altera māma extenuet alterum āmittit. ꝛ si dextra māma extenuata est marē. si sinistra feminā amittit. 39.
Si mulier nō ꝑgnās nō puerꝑa h3 lac: mēstrua eius defecerūt. 40.
Quibus mulierib⁹ sanguis in vbera colligit insaniā indicat. 41.
Si nosse libuerit an mulier grauida sit mulsum ei bibendum dabis cū itura cubitum est: post deinde si venter torquetur grauida est: si minus non est. 42.
Mulier si marē gerit probe colorata est: si femina decolor est. 43.
Si mulieris pregnantis vterum ignis sacer infestat letale est. 44.
Que preter naturam tenues vterum gerunt: abortum faciunt donec crassescant. 45.

Mulieres que mediocriter corpulente abortum faciunt secūdo mense aut tertio sine causa manifesta: his acceptabula vteri plena mucoris sunt: ita ne fetum continere possint: sed pre suo pondere prerumpat elabaturq3 partus necesse sit. 46.

Que preter naturam crasse concipere nequeunt: his vteri os ab omento comprimitur: itaq3 impleri donec extenuentur non possunt. 47.

Si vterus in coxa positus suppurat: linimētū recipiat necesse est. 48.

Fetus qui mares sunt parte vteri dextra continentur: qui femine magis sinistra. 49.

Si secūda ꝑcidit sternutatorio apposito: nares ⁊ os apphēdimus. 50.

Si mēstrua sistere placet cucurbitulā grandē appone ad māmas. 51.

Que vterum gerunt: his vulua se comprimit. 52.

Mulieri grauide si lac effluit e māmis fetum imbecillem eē significat. Et si māme sunt firme ac solide: fetū esse validiorē significatur. 53.

Que abortum facture sunt: his māme extenuātur. Sed si denuo durescant: dolor in mammis fatigabit aut in coxis aut in oculis: aut in genibus: itaq3 non faciet abortum. 54.

Quibus vteri os durum est: his compressum id esse necesse est. 55.

Que vterum gerentes a febribus capiuntur: valdeq3 extenuantur sine causa manifesta: he difficulter pariunt ⁊ cum periculo: aut abortum facientes periclitantur. 56.

Si ꝓfluuio mulieris cōuulsio aut anime defectio supuenit: malo ē. 57.

Si menstrua imodice fiunt: morbi accidunt. Et si non fiunt: morbi matricarij accidunt. 58.

Uteri aut recti intestini inflāmatione vrine stillicidium accidit. Renibus etiam purulentis vrine stillicidium sequitur. 59.

Si mulier non concipit ⁊ scire placet an concipere possit veste obuolutam suffies infra. Nam si odor transmitti per os ad nares videbitur: non esse sua culpa sterilem cognosces. 60.

Si mulieri grauide menstrue purgationes prodeunt fieri nō potest vt fetus bene valeat. 61.

Si mulieri menstrue purgationes non prodeunt: nec horror aut febris superuenit ⁊ fastidia accidunt: grauidam esse arbitrare. 62.

Mulieres que prehumidos habent vteros concipere nequeunt: que ēt frigidos spissosq3 habent nō concipiunt: fetus enim extinguit. Nec non sicci ⁊ admodum calidi concipere nō possunt: genitale enim semen corrumpitur propter inopiam alimenti. Que autē modice temperatos obtinent vteros he valent fecunditate. 63.

Pari modo vel maribus euenit: aut enim propter corporis laxitatem difflat euanescitq3 spiritus: nec semen genitale transmitti possit: aut ob spissitudinē hūor nō foras decedit: aut pp frigiditatē foueri non patit vt ad eū colligat locū: aut pp nimiū calorē hoc idē accidit. 64.

Lac febricitanti dari aut caput dolenti malum est: ⁊ quibus ilia suspensa murmurant: ⁊ his qui sitibundi sunt. Nocet etiam quibus

per febres acutas biliose deiectiones prodeunt: & quibus sanguinis multi deiectio facta est. Competit tabe confectis nisi admodum fe-brisint. Dandum etiã in febribus longis tussibundis: si nec vllum ex p̃dictis vrget: & preter rationem eger cõsumitur. 65.

Quibus tumores in vulnerib⁹ apparent: hi nõ maxime conuellunt neq3 insaniunt: sed deletis tumoribus alys derepẽte cõuulsiones a tergo & distentiones accidũt: alijs ante insania aut lateris dolor acutus & vomica aut difficultas intestinorum si tumores sunt rubicũdi. 66.

Si in vulnerib⁹ validis & prauis tumor nõ appet: malũ est magnũ. 67.

Vulnus molle & cedẽs bonũ est: crudum & renitẽs malum. 68.

Dolenti partem capitis posteriorem frontis venam surrectam incidis-se prodest. 69.

Mulierib⁹ frigora inchoant a lũbis & p dorsum ad caput deueniunt. viris ẽt in parte posteriore corp̃is poti⁹ q̃ǂ de priore. verbigratia. cu-bitorum aut femorũ cutis etiam rara est: qď pilus declarat. 70.

Qui a quartanis capiunt nõ admodũ cõuulsionibus capiunt. & si an-tea capiebantur: quartana superueniente liberantur. 71.

Quorũ cutis obtẽdit squalida & sicca: hi sine sudore moriunt. Contra quorũ cutis laxa solutaq3 est: hi obeunt cum sudore. 72.

Qui regio laborant: hi non admodum inflantur.

Incipit liber Sextus aphoris. d. Hypo. a domino Theodoro gaza e greco i latinũ nuper transductorum.

n longis leuitatib⁹ intestinorum ructus acidus supueni-ens qui non extitit prius signum est bonum. 2.

Quibus nares hument aut genitura: hi valitudinarij degunt: quibus econtrario est: melius valent. 3.

In longis difficultatibus intestinorum fastidiose ine-dic male sunt: peiores si accidunt cum febre. 4.

Vulnera obglabrata praua sunt. 5.

Dolores aut pectoris aut coxe aut cuiusuis membri an multum infestẽt animaduertendum est. 6.

Vitia renum & vesice senioribus difficulter sanantur. 7.

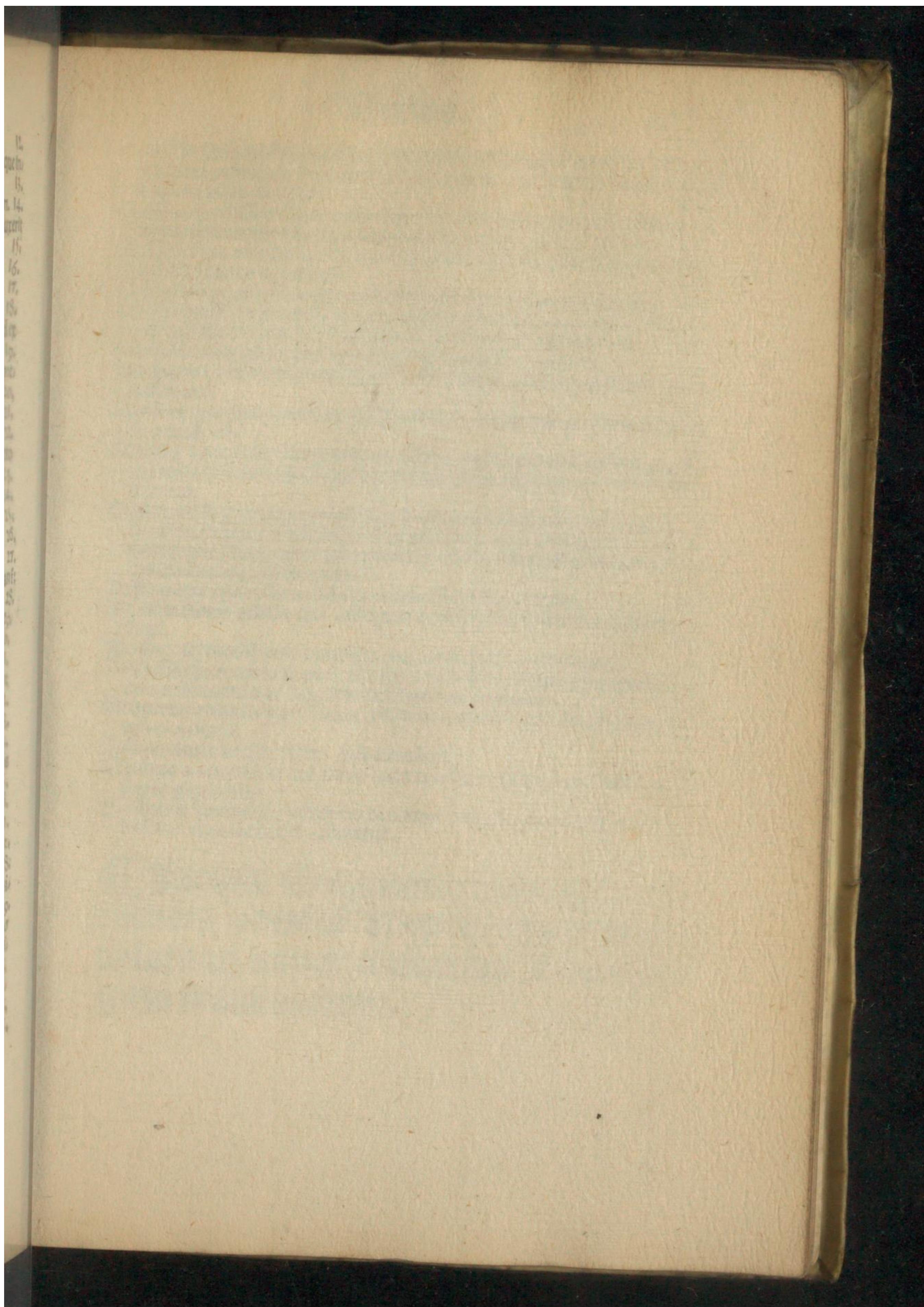
Dolores vẽtris si suspẽsi sunt leui⁹: si nõ suspẽsi grauius infestant. 8.

Vlcera aque inter cutem que in corpore fiũt non facile sanãtur. 9.

Pustule late non admodum pruriunt. 10.

Dolenti caput & vehementer laboranti pus aut aqua aut sanguis effu-sus per nares aut aures egritudinem tollit. 11.

Vitijs atre bilis & renum si marisce superuenerint bene erit. 12.
A mariscis diuturnis sanato: nisi vna seruetur: periculum vel aque inter cutem vel tabitudinis imminet. 13.
Singultienti si sternutamenta superuenerint: tollunt singultum. 14.
Ab aqua inter cutem detentus si aqua per venas in ventrem defluxerit morbo soluetur. 15.
Fluore alui diutino detento vomitus spōte supueniēs tollit fluorē. 16.
Costali aut pulmonia detento si alui fluor superuenerit malo est. 17.
Lippientem deprehendi alui fluore: bono est. 18.
Si vesica preciditur: aut cerebrum: aut cor: aut precordia: aut aliquod ex tenuioribus intestinis: aut venter: aut iecur: letale est. 19.
Cum precisum os est: aut cartilago: aut gene particula tenuis: aut preputium: nec augeri neqz coalescere potest. 20.
Si sanguis pter nām in vētrē trāffunditur: suppuref necesse est. 21.
Si varices aut marisce insanienti superuenerint: insania soluet. 22.
Quecūqz rupta de dorso ad cubitum descendunt: sanguine detracto soluuntur. 23.
Si mestitia & metus longo tempore tenent atra bilis in vitio est. 24.
Si quod intestinum ex tenuioribus precisum est nūqz coalescit. 25.
Ignē sacrū deforis verti introrsum nō bū est: interius foras bū est. 26.
Qui per ardores contremiscunt: his delirium affert solutionem. 27.
Qui suppurati aut aqua inter cutem laborantes vruntur: aut secanf: omnes intereunt: si pus aut aqua vniuersa effluxerit. 28.
Spadones neqz podagra laborant neqz calui efficiuntur. 29.
Mulier podagra nūqz laborat: nisi menstrua defecerint. 30.
Puer podagra non laborat anteqz cōcūbere incipiat. 31.
Dolores oculorum soluit aut meri potio: aut balneum: aut fomentum: aut vena incisa: aut medicamentum epatum. 32.
Qui vitio lingue balbutiūt: hi maxie ab alui pfusiōe lōga capiunf. 33.
Qui acida ructant: non admodum costali morbo laborant. 34.
Qui calui sunt: his varices grandes non fiunt. Quibus autem caluis varices superuenerint: his capilli denuo subnascuntur. 35.
Aqua inter cutem laboranti si tussis superuenit malo est. 36.
Difficultatē vrine vena incisa soluit: incidēde sunt interiores. 37.
Ab angina detento si tumor in collo extitit: bono est: foras enim morbus decedit. 38.
Quibus cancri occulti fiunt: eos non curari melius est. qui enim curātur celerius pereunt: qui non curantur diutius durant. 39.
Cōuulsio fit vel inanitione vel repletiōe: eodēqz mō singultus. 40
Quorum ilia dolores fatigant sine inflāmatione: his febris superueniens soluit dolorem. 41.
Quibus suppuratum quid in corpore abditum non innotescit: id propter crassitudinem vel puris vel loci delitescit. 42.
Arquatis iecur effici durum male est. 43.

Lienosis qui a difficultate intestinorum capiuntur:si ea ipsa difficultas longa est:aqua inter cutem superueniet aut leuitas intestinorum z atqz ita intermentur. 44.
Quibus per stillicidium vrine superuenerit voluulus:intra septimuz diem moriuntur:nisi febre superueniente,vrina effluat satis. 45.
In vlceribus annuis aut etiam diuturnioribus os discedere cicatricesqz effici cauas necesse est. 46.
Qui gibbi ex anhelitu aut tussi efficiunt ante pubertatē stereūt. 47.
Qui leuandi sanguine sunt aut medicamēto purgandi:his verno tpe vel cultello soluenda est vena:vel medicamētū adhibēdū est. 48.
Lienosis difficultas intestinorum superueniens bono est. 49.
Podagrici morbi inflammatione sedata intra quadragesimum diem desistunt. 50.
Quibus cerebrum precisum est:his febrem z bilis vomitum superuenire necesse est. 51.
Quibus bene valentibus dolores subito accidunt capitis statimqz obmutescunt z stertunt:intra septimum diem pereunt nisi febris prehendat. 52.
Oculorum suspectiones etiam per somnum obseruasse consilium est.nā siquid candide partis inspicitur palpebris non vndiqz sibi commissis:nec aliud fluor aut medicamenti potio in causa est:prauum hoc signum:letaleqz admodum est. 53.
Deliria que cum risu accidunt tutiora sunt q̄ que serio. 54.
In affectibus acutis qui affligant cum febre:suspiria luctuosa mala sunt. 55.
Podagrici morbi vere z autūno magna ex parte mouentur. 56.
Atribilariis morbis in pericula hec decumbitur:stuporez corporis:aut conuulsionem aut furorem indicant aut cecitatem. 57.
Stupores attoniti potissimum veniunt a quadragesimo ad sexagesimum annum. 58.
Si omentum decidat putrescat necesse est. 59.
Quibus a coxendice infestatis coxa recedit z redit:his mucores ea in parte gignuntur. 60.
Quibus a coxendice infestatis diutina recesserit coxa:his crus contabescit z claudicat nisi aduratur. 61.

Incipit Septimus liber aphorismorum domini Hypocratis e greco in latinuz nuper a domino Theodoro gaza translatorum.

n morbis acutis frigus partium extremaꝝ:malo est. 2.

Inosse egrotante caro liuida:malo est. 3.

A vomitu singultus ⁊ oculorum rubor:malo est. 4.

Horror a sudore non:bono est. 5.

Ab insania difficultas intestinorum aut aqua inter cutem aut mentis alienatio:bono est. 6.

In morbo diuturno inedia ⁊ deiectiones sincere:malo sunt. 7.

Ex multa potione rigor aut delirium:malo est. 8.

A vomice ruptiõe iterna resol'o aut vomitio aut ale defectio euenit. 9.

A sanguinis ꝓfusione mentis cõmotio aut conuulsio:malo est. 10.

A voluulo vomitus:aut singultus:aut mentis cõmotio:aut conuulsio accidens:malo est. 11.

A costali pulmonia:malo est. 12.

A pulmonia delirium:malo est. 13.

Per estus vehementes conuulsio aut distentio:malo est. 14.

In capitis ictu stupor aut mentis commotio:malo est. 15.

A sanguinis sputo puris sputum malum. 16.

A puris sputo tabes ⁊ fluor:cũqꝫ saliua substitit moriuntur. 17.

A iecoris inflãmatione singultus:malo est. 18.

Ab insomnia conuulsio aut mentis cõmotio:malo est. 19.

Ab ossis exutione ignis accidit sacer. 20.

Ab igne sacro putredo aut suppuratio sequitur. 21.

A forti vlcerum pulsu sanguinis profusio sequitur. 22.

A ventris dolore diutino suppuratio sequitur. 23.

A deiectione sincera sequitur difficultas intestinorum: 24.

Ab ossis p̄cisione stupor ⁊ delirium incidet. 25.

Conuulsio ex medicamenti potione letalis est. 26.

In ventris dolore forti algor partium extremarum:malo est: 27.

Si mulieri vterum gerenti tentia acciderit:abortum patietur. 28.

Quodcũqꝫ os aut cartilago p̄cidit in corpore increscere nõ põt. 29.

A pituita alba detẽto si alui fluor superuenerit vehemens egritudinẽ tollet. 30.

Quib⁹ p alui fluorẽ deiectiões spumãt:his pituita a capite defluit. 31.

Quibus febricitantibus vrine sedimentum speciez farine crassioris refert:longam egritudinem fore significat. 32.

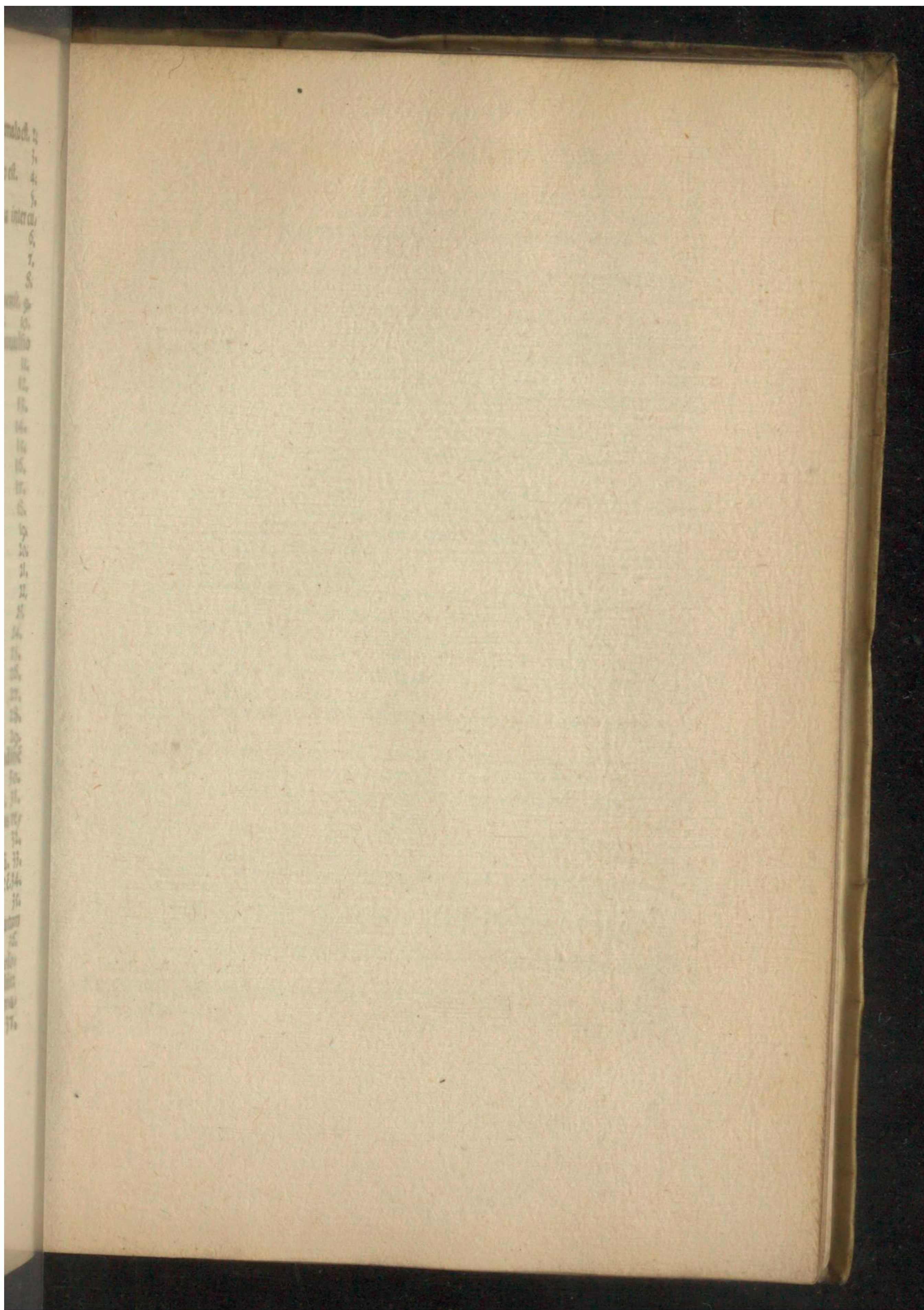
Quibus sedimen biliosuz desup tenue est:acutũ significat morbũ. 33.

Quib⁹ vrina diducta disiectaqꝫ ẽ:his ꝑturbatio vehemẽs i corpe ẽ. 34.

Quib⁹ vrina bullat:his fore morbũ renalem ⁊ lõgum significat. 35.

Quibus sedimen pingue congestumqꝫ est:his renale vitium acutum indicatur. 36.

Quibus igitur vitio renali detentis predicta accidunt signa:eos dolores circa musculos spine fatigant:qui si locis exterioribus accidũt: abscessus quoqꝫ futuros eodem existimato. Sed si interiorib⁹ magis laboratur:intus abscessus quoqꝫ fore expecta. 37.

Vomitio sanguinis sine febre salutaris est: cum febre malo est: curandũ acerbis & refrigerantibus. 38.
Distillatiões in ventrẽ superiorem suppurãtur intra dies viginti. 39.
Si qs sanguinẽ mingit & grumos atq3 vrie stillicidio affligit & dolore femorum ventris imi pectinisq3 infestatur: morbum circa vesicam esse significatur. 40.
Si lingua subito incontinens facta est aut pars aliqua corporis stupore elanguit: vitium hoc esse atre bilis certum est. 41.
Si mesticia & metus longo tempore tenent atra bilis in vitio est. 42.
Si natu maiorib⁹ per purgationẽ singultus supuenit nõ bono est. 43.
Si febris ortũ nõ ex bile trahit: cale copia capiti affusa tollit febrẽ. 44.
Mulierem fieri ambidextram natura non patitur. 45.
Qui suppurati aduruntur: si pus effluit purum & albũ euadunt: si cruentum feculentum & fetidum: pereunt. 46.
Quorum iecur suppuratum aduritur si pus effluit purum & albũ euadunt: his enim pus conclusum in membrana est. sed si qualis amurca est tale effluxit intereunt. 47.
In oculorum doloribus sanguinem detrahe cum prius vinum per potionem exhibueris & ex calida aqua multa dilueris. 48.
Qui aqua inter cutẽ laborat si a tussi tenet desperandus est. 49.
Stillicidium & difficultatẽ vrine potio vini & detractio sanguinis tollit: incidende sunt vene interiores. 50.
Ab angina detento si tumor aut rubedo pectoris supuenit bono ẽ. 51.
Quibus cerebrum sphacelatum hoc est sideratũ est: intra tertium diem moriunt. At si ab his diebus euaserint sanitati restituentur. 52.
Sternutamentum fit ex capite cerebro calefacto aut humefacta parte capitis inani. Aer enim vbi contentus erumpit & cum strepitu: quoniam per angusta exitus datur. 53.
Qui dolore iecoris admodum conflictantur: his febris superueniens leuat dolorem.
Quibus sanguinem trahi prodest: his vere detrahendus est. 54.
Quibus inter ventriculum & venas pituita constituta infert dolorem vtpote que ad alterutrum ventrem exitu careat: his pituita per venas in vesicam delapsa morbus leuatur. 55.
Quibus iecur aqua repletum in omentum erumpit: his venter aqua impletur: atq3 ita moriuntur. 56.
Pandiculationem oscitationem horrorem vinum par pari ingestũ tollit egritudinem. 57.
Quibus tubercula in vrinario meatu oriuntur: his suppuratione facta & eruptione leuatur dolor. 58.
Quorum cerebrum concussum aliqua ex causa est: eos repente obmutescere necesse est. 59.
Corporibus humidis fames afferenda est: fames enim corpora reddit sicciora. 60.
61. 62.

Ubi in toto corpore mutatio fit:⁊ modo corpꝰ frigescit: modo calescit:
aut calorem alium ab alio recipit:lõgitudo morbi significatur. 63.
Sudoris copia calidi aut frigidi assidue fluentis humorem deduci ro
busto supra:debili infra significat. 64.
Quecũq3 non intermittentes tertio die vehementiores reddunt: ma,
gis periculo se existunt:sed si quouis modo intermittuntur securi,
tatem inesse significatur. 65.
Quos febres diutine habent:his in articulos absceditur:si labor acci,
dit. Quibus autem in articulos absceditur:si labor ex febre accidit.
hi cibo pleniore vtuntur. 66.
Quibꝰ tubercula diutina aut ĩ articulos dolores ex febre õcũbũt. 67.
Si cibum febricitãti des:vt vires sano sic morbũ egro dederis. 68.
Que per vesicam excernuntur conspicienda sunt an talia sint qualia
exeunt sanis. 69.
Quorum in deiectionibus si stare sinas nec moueas subsistunt quasi
strigmenta. si pauca sunt paruz morbi contractũ est. si multa:multũ.
his aluum purgasse conducit. Quod si aluo non purgata. dabis sor
bitiones nocebis. ⁊ quo plus dederis eo magis nocebis. 70.
Excretiones in febribus non interpollatis liuide cruente biliose fetide
male sunt omnes. At si bene excernitur bene est:⁊ quod tum per vẽ,
trem tum per vesicam ⁊ quacũq3 secedens aliquid subsistit nõ pur,
gatum malo est. 71.
Corpus efficere fluidum oportebit quocũq3 euacuandum censueris: si
supra firmari aluum:si infra solui necesse est. 72.
Sõnus aut insomnia si alterutrum vltra debitũ fiat morbꝰ accidet. 73.
In febribus non interpollatis si exteriora frigent interiora vruntur ⁊
sitiunt:letale est. 74.
In febre non interpollata si labrum aut oculus aut supercilium aut na
sus peruertitur:si visus si auditus defecerit egro iam debili: quicqd
ex his accidit mors in propinquo est. 75.
A pituita alba aqua inter cutem sequitur. 76.
Ab alui profluuio difficultas intestinorum. 77.
A difficultate intestinorum leuitas intestinorum accedit. 78.
A sideratione abscessus accidit ossis. 79.
A sanguinis vomitione tabes ⁊ puris purgatio supra:a tabe fluctio de
capite:a fluctione profusio alui:a profusione alui astrictio purgatio
nis superioris:ab astrictione mors. 80.
A sanguinis sputo puris sputũ ⁊ fluor:cũq3 saliua substitit moriũt. 81.
Qualiscũq3 aut per vesicam aut per aluum:aut per carnem excretio fit
quacũq3 oĩno corpus excedit naturam: si parum excedit parua est
egritudo:si multum magna:si admodum multum letalis est.

¶ Diui Hypocratis medici aphorismorum finis:a dño Theodoro ga,
za medico nuper e greco in latinũ translatorũ. ¶ Deo gratias.

His tamen

Is tamen ad tollendum studentium laborez addere decreui aphorismos medicine pertinentes: non solum eos qui ad curandū morbos principaliter conferre decernū tur verum ꝛ pronosticos qui in curis morborum etiam magni sunt adiuuamenti.

¶ De egritudinibus capitis. Cap. j.

¶ De dolore capitis.

Quibuscūqꝫ in febribus vrine conturbate velut subiugalium: his capitis dolores assunt. Apho. 71. quarte particule.

Lac dare caput dolentibus malum. 64. 5.

Posteriora capitis dolentia: vena frontis incisa iuuat: ꝛ maxime pōt poni ex eadem causa. 67. 5.

Duoꝝ doloꝝ qui simul fiūt: ꝛ non ꝭm eundem locum: maior denigrat minorem: faciunt etenim hi pro canone qui est diuersio. 40. 2.

Dolores in lateribus ꝛ in pectoribus: ꝛ in alijs partibus si multum durant ad discernendum mali sunt. 5. 6.

Dolores ꝛ tumores circa ventrem existentes: superiores quidem leuiores: non superiores vero fortiores. 7. 6.

Caput dolenti ꝛ circundolenti sanies aut aqua aut sanguis defluens: ꝭm aures: ꝭm nares: aut ꝭm os: soluit egritudinem. 10. 6.

Quibus dolores a dorso in cubitos trāseunt: flobotomia soluit. 22. 6.

Quibuscūqꝫ sanis dolores repēte fiūt in capite ꝛ ꝯtinue sine voce fiunt ꝛ stertūt. tūc pereūt in septē diebus si nō febris eos accipiat. 51. 6.

¶ De litargia.

In erisipila putredo aut sanies malū. In litargico tremor malū. 20. 7.

¶ De subeth.

In quo morbo somnus laborem prestat: mortale. 1. 2.

¶ De vigilia superflua.

Somnus ꝛ vigilia vtraqꝫ magis modo facta: malum. 3. 2.

¶ De apoplexia.

Apopletici maxime fiunt in etatibus a. 40. annis vsqꝫ ad 60. 57. 6.

Soluere apoplexiā fortē impossibile ē: debilez vero nō facile. 42. 2.

Strangulatorum ꝛ dissolutorum nondum mortuorum non referunt: quibuscunqꝫ spuma fuerit circa os. 43. 2.

¶ De melancolia.

Si timor ꝛ pusillanimitas multum tempus habent perficit melancolicum huiusmodi habentem. 24. 6.

In melancolicis egritudinibus periculose eruptiones apoplesiaꝫ: aut spasmum: aut cecitatem significant: aut maniam. 56. 6.

Melancolicis ꝛ nefreticis emoroydes innate bonum. 11. 6.

Melancolicis vero vehementius inferius eadem ratione cōtraria apponentes. 9. 4.

¶ De mania.
Maniacis varicib⁹ ⁊ emorroydib⁹ innatis manie fit solutio. 21.6.
In mania dissinteria aut hydrops aut extasis:bonum. 5.7.
¶ De amentia.
Desipientie cum risu quidem facte securiores:que vero cum solitudi ne moleste. 53.6.
¶ De permixtione sensus.
Ubi desipientiam somnus sedat bonū. vbi vero prestat malū. 2.2.
¶ De epilensia.
Epilēticorum iuuenib⁹ mutatōes etatū tporum ⁊ locorum euitare faciūt. 46.2.
Quib⁹ epilensie ante iuuentutē nascunt mutationē habēt. qbus vero a.25.an. fiunt plerūq; cōmoriuntur. 8.5.

De dispōnibus neruorum. Cap.ij.

¶ De paralisi.
Frigidum vero neruis inimicum:ossibus dentibus cerebro spinali me dulle:calidum vero vtile ⁊ amicum. 18.5.
¶ De spasmo ⁊ tetano.
A spasmo ⁊ tetano febris supueniens soluit egritudinem. 57.4.
In febre ex somnis timores aut spasmi malum. 66.4.
In febre spūs offendens malū:spasmū enim significat. 67.4.
In febrib⁹ acutis spasm⁹ ⁊ circa viscera dolores fortes malū. 79.4
Spasmus ex eleboro mortale. 1.5.
In vulnere spasmus superueniens mortale. 2.5.
Sanguine multo fluente spasmus innatus malum. 3.5
Spasmus ⁊ singultus post nimiam inanitionē malum. 4.5.
Si inebriatus aliquis repēte sine voce fiat spasmo inato morit. 6.5.
Quicūq; a tetano comprehendunt:in quatuor diebus pereunt:si vero hos effugiunt sani fiunt. 7.5.
Frigidum ⁊ tetanos ⁊ rigores:⁊ febrium rigores. 18.5.
Est aūt vbi in tetano sine vulnere iuuene bū carnoso estate media frigi de aq̄ mlta ifusio caloris reuocatōez facit:calor ṽo hoc liberat. 17.5.
Calidū sanē faciēs in oī vulnere maximū signū ē ad certitudinē: cutē mollit ⁊ attēuat sine dolor:rigorum spasmorum tetāorum ē mitigatoriū. 23.5
Spasmus fit ex plenitudine aut ex euacuatiōe:ita ⁊ singult⁹. 39.6.
In sanguinis fluxu:desipientia ⁊ spasmus malum. 9.7.
In ilion vomitus singultus spasmus ⁊ desipientia maluz. 10.7.
In vulneribus fortibus spasmus aut tetanus malum. 13.7.
In vigilia spasmus aut desipientia malum. 18.7.
In farmacie potione spasmus malum. 26.7.
¶ De stupore.
In plaga vel percussiōe in capite stupor aut desipientia malum. 14.7.
¶ De iectigatione aut saltu:nihil.
¶ De tortura.

In nõ deficiẽte vero febre si labiũ aut oculus aut supercilliũ aut nasus distorqueatur aut non videat vel vt natura audiat: iam debili existẽte corpore: quecũq; hoꝝ fiant iam ꝓpe est mors. 49.4.

De dispõnibus oculoꝝ. Cap. iij.

In temporibus vero si quidez hyems sicca ꝛ borealis fiat: ver vero pluuiosum ꝛ austrinũ: necesse est estate obtalmias fieri. 12.3.
Si vero hyems austrina ꝛ pluuiosa fiat: ver vero siccum ꝛ boreale: obtalmie sicce fiunt. 13.3.
Si vero borealis fuerit autũnus ꝛ inaquosus: humidis quidez natura ꝛ mulierib⁹ confert: reliquis vero obtalmie erunt sicce. 14.3.
In siccis temporibus obtalmie fiunt. 18.3.
Cõstitutiones ṽo quotidiane austrine: ṽtigines faciũt in oculis. 17.3.
Estate vero quedã hoꝝ oculoꝝ ꝛ aurium dolores. 22.3.
In nõ deficiente febre si oculus distorqueatur ꝛ nõ videat debili existẽte corpore: iam prope mors est. 49.4.
Quibuscũq; in febrib⁹ aut alijs egritudib⁹ volũtarie oculi lachrymãt: nihil incõueniẽs. qb⁹ ṽo nõ ẜm voluntatẽ: incõueniẽs. 52.4.
In oculis patientem a dyaria accipi bonum. 17.6.
Dolores oculorum meri potio aut piria aut flobotomia aut farmacia soluit. 31.6.
Attendere autem opz ꝛ iudicia oculoꝝ a somnis. si enim quid albi appareat cõmissis palpebris non ex dyarria existente aut farmacie potatione: malum est signum ꝛ mortale valde. 52.6.
Oculorum dolores meri potiones ꝛ lauacra multa calide ꝛ flobotomia soluit. 47.7.

De dispõnibus auriũ. Cap. iiij.

Quibuscũq; fellee egestiones surditate superueniente quiescũt: ꝛ quibuscũq; surditas fit felleis superueniẽtib⁹ egestiõib⁹ qescit. 2.84.
Aut non audiat iam debili existente corpore: quecũq; horum fiant iam prope est mors. 49.4.
Quibus in febribus aures surdescunt: sanguis ex naribus fluens: aut venter turbatus: soluit egritudinem. 9.4.

De dispositionibus nasi. Cap. v.

Quibus nares humide natura ꝛ semen humidum sanis egrius: quibus vero contraria salubrius. 2.6.
Branchi ꝛ corrize in valde senibus nõ maturantur. 40.2.
Senioribus vero catarri celeriter dissoluẽtes. in fine aphorismi. 23.3.
Si vero estas sicca ꝛ borealis fuerit autumnus vero pluuiosus ꝛ austrinus: capitis dolores in hyeme tusses brãchi ꝛ corrize fiũt. 14.3.
Si vero borealis ꝛc̃. ꝛ corrize diuturne. 15.3.
Senioribus vero disnie catarri ꝛc̃. 32.3.

Catarri i supiori vētre.i.pectore i saniē ꝯuertūt in.20.dieb⁹. 36.7.
Frigida aut nix aut cristallus ꝛc̄.catarros facientia. 25.5.

¶ De fluxu sanguinis narium.

Senioribus vero ꝛ ad iuuentutem accedentibus ꝛc̄. ꝛ ex naribus sanguinis fluxus. 37.3.
Quibuscūqз in febrib⁹ sanguinis fluit multitudo vndecūqз in resumptionibus ventres his humectantur. 27.4.
Quibuscūqз in febribus aures surdescunt: sanguis ex naribus fluens: aut venter turbatus: soluit egritudinem. 60.4.
Quibus spes ad articulos apostema ꝯuerti ꝛc̄. in fine. Si vero ex naribus sanguinis fluit valde ꝛ celeriter soluit. 75.4.
Mulieri mēstruis deficiētib⁹ sanguinē ex narib⁹ fluere bonū ē. 32.5.
Caput dolenti ꝛ circundolenti sanies aut aqua aut sanguis defluens ſm aures aut nares aut ſm os soluit egritudinem. 10.6.
In sanguinis fluxu desipientia aut spasmus malum. 9.7.

¶ De sternutatione.

Mulieri que a matrice molestatur: aut difficulter generanti sternutatio superueniens bonum. 34.5.
A singultu habito sternutatio superueniens soluit egritudinē. 12.6.
Sternutatio fit a capite ex calefacto cerebro aut hūectato qđ est in capitis vacuo: effunditur enim aer intus existens foras: sonat vero qz perangustus est ei exitus. 52.7.

¶ De varijs dispo. oris ꝛ ligue. C. vj.

In etatibus vero talia accidunt pueris ꝛ nouiter genitis vlcerationes ꝛ vomitus ꝛc̄. 25.3.
Trauli dyaria maxime capiuntur longa. 32.6.

¶ De dispōnib⁹ dentium. Capi. vij.

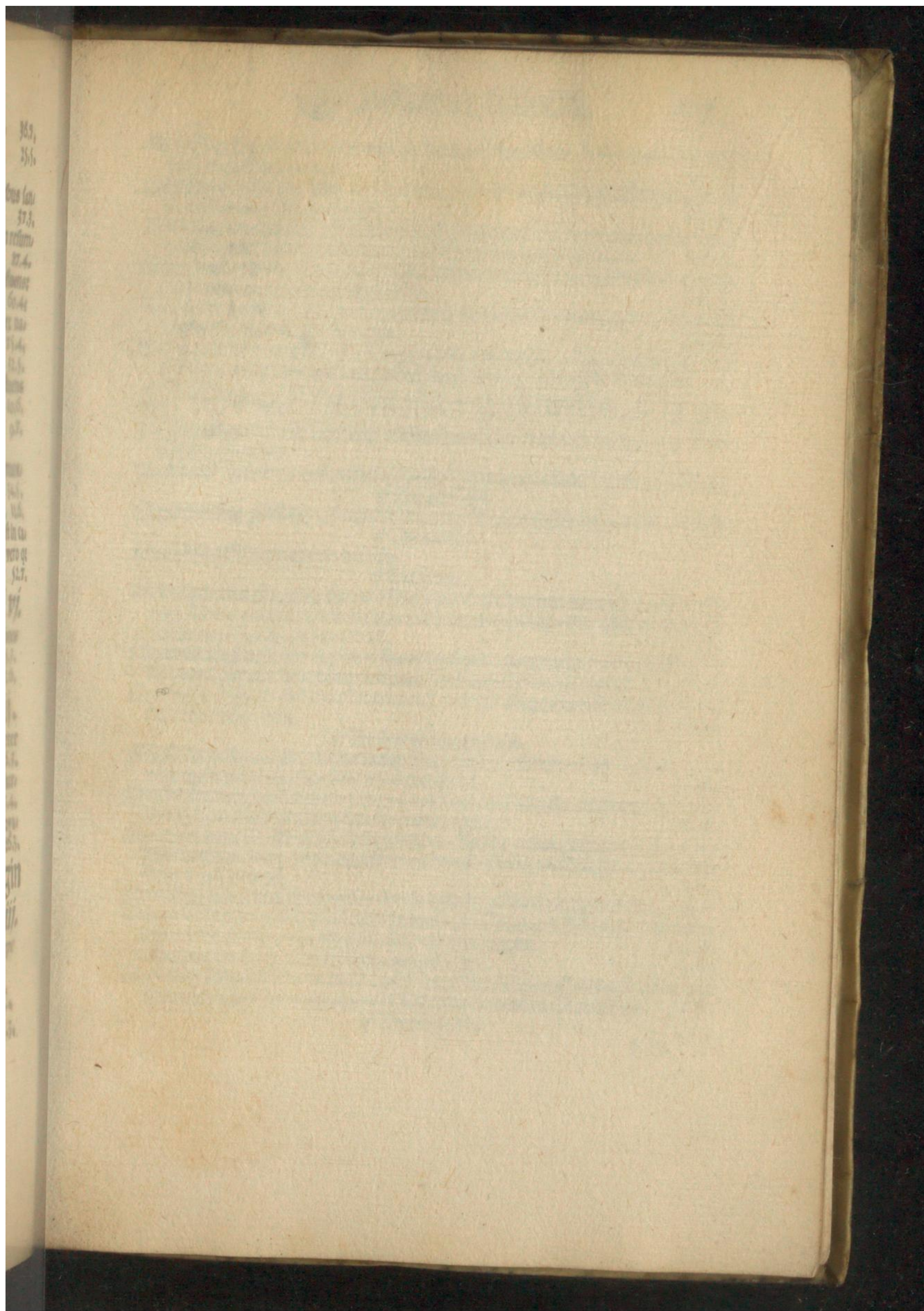
Unicū reperio aphorismum de medicina dentium ꝛ pnosticum: preter illum qui positus est de difficili exitu dentium. ꝛ est. 26.3.
Quibus in dentibus in febribus limositates fiunt: fortiores ꝛ diuturniores fiunt febres. 53.4.
Cum vero dentes producūt: gingiuarum pruritus: febres spasmi: dyarie: ꝛ maxime quādo ꝓducunt caninos dentes. 26.3.

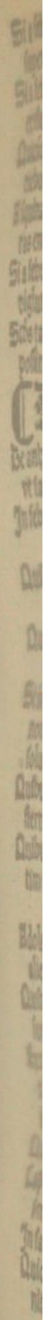
¶ De dispositionibus labioruз ꝛ gingiuarum. Cap. viij.

De egritudinibus labiorum ꝛ gingiuarum in aphorismis nihil reperio vltra ea que dicta sunt de egritudine oris.

¶ De dispōib⁹ gutturis. Cap. ix.

Autūno vo ꝛ estiuoꝝ multa strāgurie lièterie ꝛ sgnātes ꝛ āhelit⁹. 23.3.

Si a febre habito tumore non existente in faucibus suffocatio repente superuenerit mortale. 34.4.
Si a febre habito collum conuertatur vt vix deglutire possit tumore nõ existente in collo mortale. 35.4.
Quicũqȝ squinantiã effugiunt ⁊ ad pulmonẽ eis conuertitur: in septẽ diebus moriuntur. Si vero hos effugiunt: empici fiunt. 11.5.
A squinante habito tumor ⁊ rubor in pectore superueniens bonum: foras enim conuertitur egritudo. 37.6.
Si a febre habito tumore non existẽte suffocatio repente renascitur vt diglutire non possit mortale. 60.7.
Scḋs taliter inuenit. Si a febre habito torqueat collũ vt deglutire nõ possit: ⁊ trãsglutiendo angustet sine tumore manifesto: mortale.

De dis. pectoris ⁊ pulmõis. Ca. x.

De anhelitu cõstrictione siue difficultate eius: vt in quarto aphorismo vt iam clarebit.
In febrib⁹ spiritus offendens malũ: spasmũ enim fieri significat. 68.4.

De asmate.

Quibuscũqȝ gibbi ex asmate fiũt aut tussi añ iuuẽtutem pereũt. 46.6.

De tussi.

Quadragesimussextus dictus.

De voce.

Si inebriatus aliquis repente sine voce fiat: spasmo inanito moritur: si non febris acceperit eum: aut ad horam veniens ꝯm quam crapule soluuntur locutus fuerit ⁊c̃. 6.5.
Quibuscũqȝ dolores repente fiunt in capite continuo sine voce fiunt ⁊ stertunt pereũt in septem diebus si nõ eum febris accipiat. 51.5.
Quibuscunqȝ cerebrum cõmotum fuerit ab aliqua causa necesse est statim sine voce fieri. 48.7.

De sputo sanguinis.

Adolescentibus vero sputa sanguinis: ptisis: febres acute: epilensie ⁊ alie egritudines. maxime vero predicte. 30.3.
Quibuscunqȝ in febribus sanguinis fluit multitudo vndecunqȝ in resumptionibus ventres his humectantur. 27.4.
Excreationes in febre nõ deficientibus liuide ⁊ sanguinee ⁊ fellee ⁊ fetide omnes male sunt: egeste vero bone. Bone vero sunt ⁊ ꝯm secessum ⁊ vrinam ⁊c̃. 47.4.
Quicũqȝ sanguinẽ spumosum spuũt: his ex pulmõe eductio fit. 14.5.
Caput dolenti ⁊ circundolenti sanies aut aqua aut sanguis defluens ꝯm nares aut aures aut os soluit egritudinem. 10.6.
In sanguinis sputo saniei sputum malum. 15.7.
Quicũqȝ sanguinem vomũt siqdẽ sine febre salubre: si vero ex febre perniciosum. curare vero oportet stipticis aut infrigidantibus. 37.8.

De pleuresi.

Paroxismos ⁊ cōsistentias declarāt egritudines ⁊ tēpora anni ⁊ circui tuum adinuicē incrementa: siue quotidie siue pter diem siue per amplius tēpus fiat. Sed ex apparentib⁹ post: queadmodū in pleureticis sputum si continuo apparet sub rubeū inchoantem quidem morbum abbreuiat. Si vero post apparet sub rubeum prolongat. 12.3.

Austrini flatus grauāt auditū. Et subdiuidit. Si vo boreas fuerit. tusses faringes: ventres duri: dissurie: horrores: laterum dolores. 6.3.

Hyeme vero pleuretides: perisplemonie: corrize: branchi: tusses: pectoris laterum ⁊ lumborum dolores. 24.3.

Quicunq3 pleuretici facti non purgantur in quattuordecim diebus: hi in empima transeunt. 9.5.

Quicūq3 ex pleureticis empici fiunt si purganē in quadraginta dieb⁹ a qua die ruptura fuit: soluiē. Si vo nō: in ptisim transeunt. 16.5.

A pleuretide supato aut periplemonia dyaria supuentēs malū. 16.6.

Acide eructuantes non valde pleuretici fiunt. In pleuretide periplemonia malum. 33.6.

De periplemonia.

Dictus est de pleuresi. 34.6.

Dictus est de pleuresi. 16.

In periplemonia frenesis malum. 12.7.

De empimate.

Quicūq3 empici aut hydropici vrunē aut inciduntē: si sanies qdē pura fluxerit ⁊ alba euadūt. si vo cenulēta ⁊ male olens fuerit peūt. 27.6.

De ptisi.

Autumnus ptisicis malus. 11.3.

Si vero estas sicca ⁊ borealis fuerit: autumnus vero pluuiosus ⁊ austrinus: capitis dolores in hyeme ⁊ tusses ⁊ branchi ⁊ corrize fiunt: quibusdam vero ⁊ ptisis. 14.3.

Autumno vero ⁊ estiuorum multa ⁊ febres quartane ⁊ errantes ⁊ splenes ⁊ hydropes venientes ⁊ splenes ⁊ ptisici. 23.3.

Dictus est de sputo sanguinis. 30.3.

Ptisicos vero metuentes ad superiores farmacias. 8.4.

Ptisis fit maxie etatib⁹ a. 18. annis vsq3 ad viginti q3 annos. 10.5.

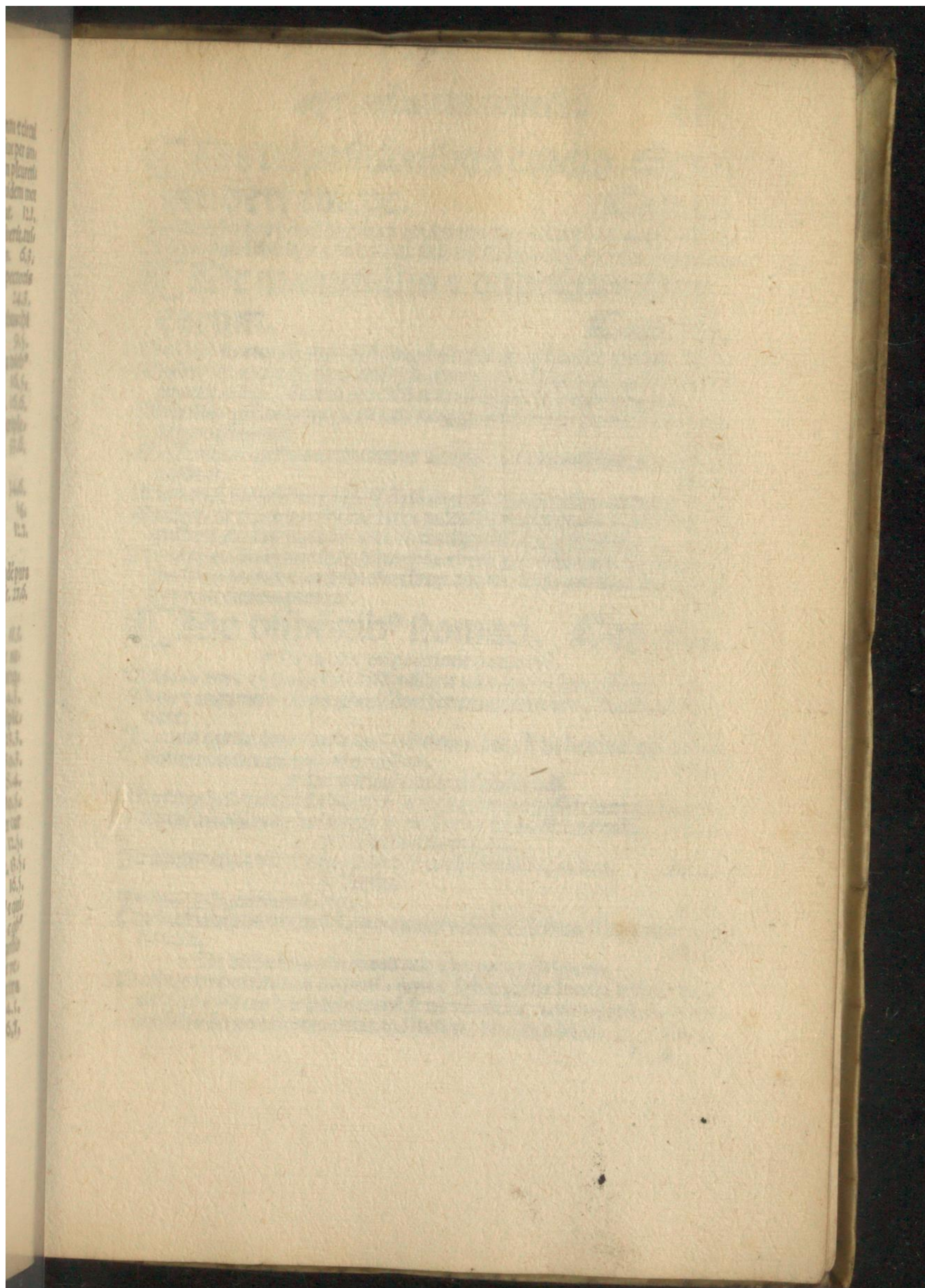
Qui a ptisi molestantur si sputum qualemcūq3 spuunt fetet super carbones effusum: ⁊ capilli a capite defluunt: mortale est. 12.5.

Quibuscūq3 ptisicis defluūt capilli: si dyaria supuenerit mortale. 13.5.

A ptisi habito dyaria superueniens mortale est. 16.5.

Lac dare caput dolentibus malum. Malum vero ⁊ febricitātib⁹ ⁊ quibus hypocūdria suspensa rugiunt ⁊ siticulosis. Malum vero ⁊ qb⁹ fellei secessus: ⁊ in acutis febribus: ⁊ quibus sanguinis multa egestio facta est. Conuenit vero ptisicis non valde febricitantibus. Dare vero ⁊ in febribus longis nullo predictorum signorum presente ⁊ extra rationem tabefactis. 64.5.

In saniei sputo ptisis ⁊ fluxus malū. vbi salius retineē moriunē. 16.7.

¶ De dispositionibus cordis. Et primo de tremore. Cap. xj.

In febrib⁹ circa vētrē cauma & cordis morsus vel tremor malū. 66.4.
Qui exoluūt fortiter & frequēter sine maīfesta occasiōe repēte moriūt.

¶ De mammillis & dispositionibus earum. Cap. xij.

Mulieri in vtero habēti si subito māmille gracilles fiūt abortit. 36.5.
Mulieri in vtero geminos hūti: si altera māmillaꝝ gracilis fiat alterū abortit. & siqdē dextera gracil' fiat masculū: si vo sinistra feminā. 27.5
Si mulier que neq; pregnans est neq; generauit lac habet: huic menstrua defecerunt. 38.5.
Mulieribus quibus conuertitur sanguis ad mammillas: maniam significat. 39.5.
Mulieri si vis mēstrua retinē siciā maiorē ad māmillas appone. 50.5.
Mulieri in vtero habēti lac extra māmillā multū fluēs debilē fetū significat. si vero dura fuerint vbera: sanum fetum significant. 52.5.
Quecunq; corruptiue sunt fetus: his vbera gracilla fiunt. Si vero rursus dura fiant: dolor fit in vberibus aut vteribus genibus aut in oculo & non corrumpuntur. 53.6.

¶ De dispōnib⁹ stomaci. Cap. xiij.

¶ De meri & dispositione stomachi.

Ventres vere & hyeme calidissimi sunt nā & somni longissimi. 15.1.
Estate & autumno cibos grauissime ferunt: hyeme vero facillime mox: vere. 18.1.
In omni egritudine confortari mentem & bene se habere ad oblatiões bonum: contrarium vero malum. 33.2.

¶ De difficultate transglutiendi.

Si a febre habito collū cōuertaf vt vix deglutire possit: tumore nō existente in collo repēte inascif vt deglutire nō possit: mortale. 35.4.

¶ De dolore stomachi.

In febrib⁹ circa vētrē cauma forte & cordis morsus: malum. 66.4.

¶ De siti.

Potus indigentiam soluit. 21.2.
Quibuscunq; bibere desiderium nocte valde sitiētibus si dormiuerint: bonum. 27.5.

¶ De dispositionibus mirach & hypocundriorum.

Quibus hypocundria suspensa sunt & subrugiētia: lumbi dolore superueniente vētres his humectanf: si nō vētositates erumpant aut vrine multitudo non superueniat. in febribus vero hec fiunt. 64.4.

¶ De vomitu.

In perturbationibus ventris ꝛ vomitibus qui sponte fiunt: siquidem qualia oportet purgari purgentur confestim ꝛ bene ferunt. si vero non contrarium. 2.1.

Difficile vomētes ꝛ medie carnosos inferius timentes estatem. 7.4.

Ex egritudinibus quibuscūqꝫ si fel nigrum sursum aut deorsum exiuit mortale. 22.4.

In ilion vomitus singultus spasmus desipientia: malum. 10.7.

¶ De singultu.

Spasmus ꝛ singultus post nimiā purgationem malum. 4.5.

A singultu habito sternutatio superueniens soluit egritudinē. 13.6.

A dyaria habito diuturna spontaneus vomitus superueniens soluit dyariam. 15.6.

In flegmone epatis singultus malum. 17.7.

De dispōnibus epatis. Cap. xiiij.

¶ De dolore epatis.

Cuicūqꝫ epar circūdolet: his febris supueniēs soluit egritudinē. 53.7.

¶ De apostematibus epatis.

In epate vero flegmones patienti singultus superuenit. 60.5.

Uesicam incisam aut cerebrū aut cor aut dyafragma aut renes aut intestinorum aliquod graciliū aut ventrē aut epar mortale. 18.6.

Quicūqꝫ in epate propter saniem vruntur: siquidem sanies pura fluxerit ꝛ alba euaduntin tunica enī illic sanies est. Si vero velut amurca fluxerit: pereunt. 46.7.

¶ De hydrope.

Autumno vero ꝛ estiuorum multa: ꝛ febres quartane: ꝛ errantes ꝛ splenes ꝛ hydropes venientes ex splene ꝛc. 23.3.

Hydropicis si nascuntur in corpore vulnera: nō facile sanātur. 8.6.

Quicūqꝫ empici aut hydropici vruntur aut scinduntur: his effluente sanie aut aqua multa etiam repente omnino pereunt. 22.6.

Quibuscūqꝫ torsiones ꝛ circa vmbilicū dolores ꝛ lumbos ꝛ dolorē nō soluit neqꝫ farmacijs neqꝫ aliter: in hydropē siccā perficit. 11.4.

Hydropicis tussis supueniēs mala: pcedēs nō sine malo. 35.6.

Quicūqꝫ splenetici a dissinteria capiuntur: his superueniēte disnia lōga hydrops innascit aut lienteria ꝛ pereunt. 43.6.

In mania dissinteria aut hydrops aut extasis bonum. 5.7.

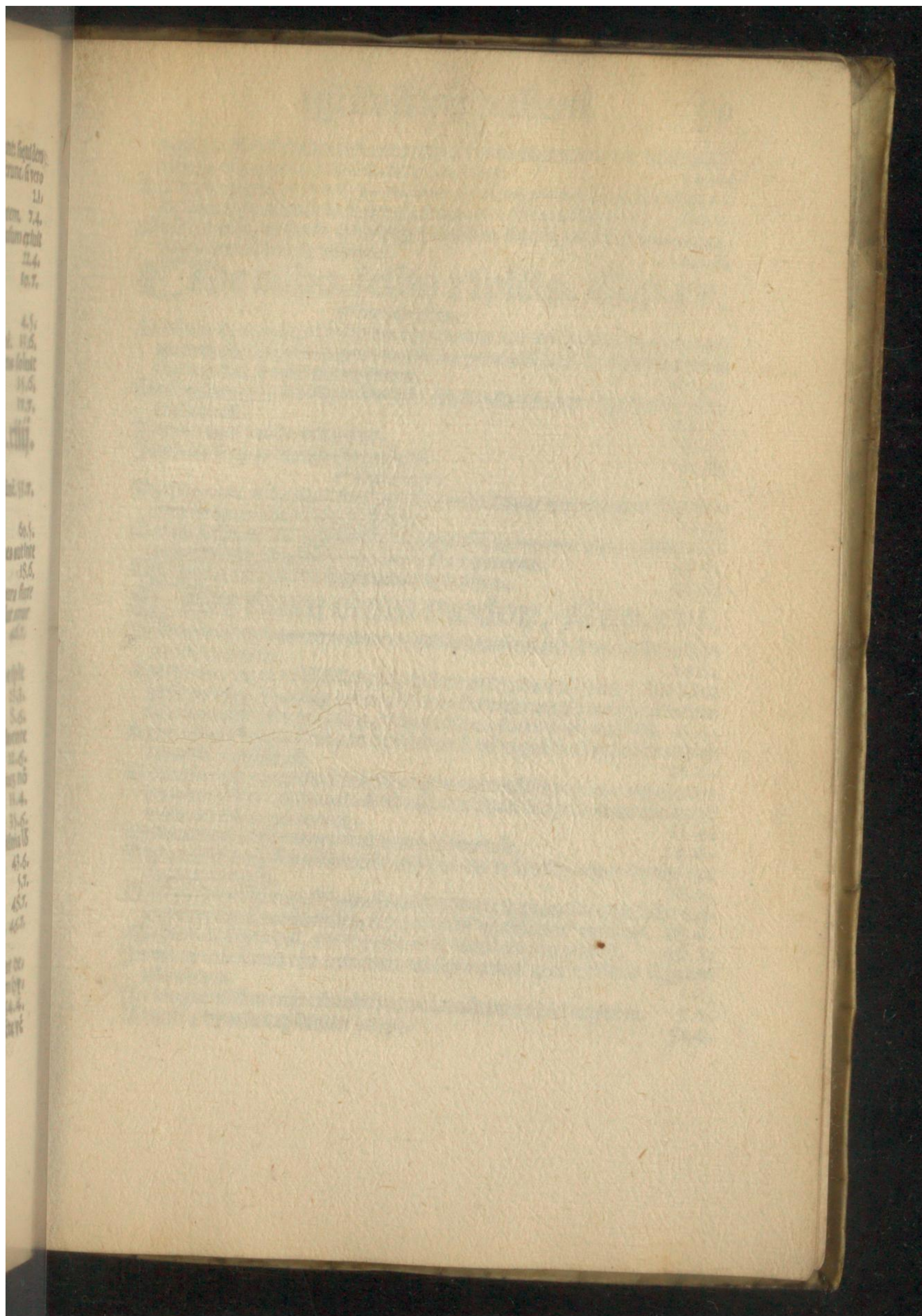
Hydropicus si tussim siccam habet desperatus est. 48.7.

Quib⁹ epar aqͣ impletū erūpit: his aqua vēter iplet ꝛ moriunt. 46.7.

¶ De hypocundrijs.

Quibus in febricitantibus in septima aut nona aut vndecima aut decimaquarta die icteritia superueniēs bonum: si nō ad dextrum hypocundrium durum fiat. si vero non: non bonum. 64.4.

Quib⁹ hypocūdria suspēsa ꝛ subrugiētia: lumbi dolore supueniēte vē

tres his humectantur: si non ventositates erumpant aut vrine multitudo superueniat. in feb. vero hec fiunt. 74.4.
Lac dare caput dolentibus malum. malum vero et febricitantibus et quibus hypocundria suspensa rugiunt et siticulosis &c. 64.5.
Quibuscunque dolor fit circa hypocundria sine flegmone: his superueniens febris soluit dolorem. 40.6.

De dispo. fellis et splenis. Cap. xv.

De icteritia.

Quibus in febribus in septima aut nona: aut vndecima: aut decima quarta die icteritia superuenerit bonum: nisi dextrum hypocundrium durum fiat. si vero non: bonum. 64.4.
Quibuscunque in febribus icteritia superuenerit ante septimum diem malum est. 63.4.
Icterici non valde inflantur. 71.5.
Ictericis si epar durum sit malum. 42.6.

De splene.

Autumno vero estiuorum multa et febres quartane et errantes et splenes et hydropes venientes ex splene. 23.3.
Quicunque splenetici a dissinteria capiuntur: his superueniente dissinteria longa hydrops innascitur aut lienteria et pereunt. 43.6.
Splenetica dissinteria superueniens bonum. 48.6.

De fluxu omnium modorum. Cap. xvj.

In ventris fluxibus mutationes egestionum iuuant. si non ad malum transmutentur. 14.2.
Egestiones nigre vel quasi sanguis sponte venientes et cum febre et sine febre pessime sunt. quotcunque colores plures fuerint: magis malum. cum farmacijs vero melius est et quotcunque plures colores fuerint non malum est. 21.4.
Egritudinibus quibuscunque incipientibus si fel nigrum sursum aut deorsum exiuerit mortale est. 22.4.
Quibuscunque ex egritudinibus acutis: aut multi temporis: aut abortibus: aut aliter extenuatis si fel nigrum quasi sanguis exiuerit: sequenti die certifico moriuntur. 23.4.
Dissinteria si a felle nigro inchoauerit mortale. 24.4.
Nigre egestiones si a dissinteria iam habito vt intestinorum carnes egerantur mortale. 26.4.
Quibuscunque fellee egestiones fiunt surditate superueniente quiescunt: et quibuscunque surditas fit felleis superuenientibus egestionibus quiescit. 28.4.
Mulieri in vtero habenti tenasmon innatum abortum facit. 49.5.
In diuturnis lienterijs oxiremia veniens prius non existens signum est bonum. 1.6.
In longis dissinterijs cibi abstinentia malum: et cum febre peius. 3.6.
Trauli a dyaria capiuntur longa. 32.6.

Quicunqꝫ splenetici a dissinteria capiuntur: his superueniente dissin- longa hydrops innascitur aut lienteria ꝛ pereunt. 43.6.
Splenecticis superueniens dissinteria bonum. 48.6.
In mania dissinteria aut hydrops aut estasis bonum. 5.7.
In colerico secessu dissinteria malum. 24.7.
Si ab albo flegmate habito dyaria superuenerit fortis soluit egritu- dinem. 30.7.
Quibuscunqꝫ spumose egestiones in dyaria: his flegma a capite de- fluit. 31.7.

De doloribus intestinoꝝ.

Quibuscunqꝫ torsiones ꝛ circa vmbilicū dolores ꝛ lumbos: dolor non soluit neqꝫ a farmacijs neqꝫ aliter in hydropē siccā pficit. 11.4.
In febribus acutis spasm⁹ ꝛ circa viscera dolores fortes malū. 49.4.
Dolores in lateribus ꝛ pectoribus ꝛ in alijs partibus: si multum diffe- runt ad discernendum mali sunt. 5.6.
Dolores ꝛ tumores circa ventrem existentes superiores quidem leuio- res: non superiores vero fortiores. 7.6.

De illos.

Quibuscunqꝫ ex stranguria ilion innascit: hi in septem diebus peunt: si non febre superueniente vrina multa fluxerit. 44.6.
In ilion vomitus singultus spasmus desipientia malum. 10.7.

De colica nihil.

De dispositionib⁹ ani. Cap. xvij.

Melancolicis ꝛ freneticis emoroydes innate: bonum. 11.6.
Emoroydes habētī antiquas si non vna relicta fuerit periculum est hydropisim aut ptisim aut maniam fieri. 12.6.
Maniacis varicibus aut emoroydib⁹ innatis manie fit solutio. 11.6.

De dispositiōib⁹ renū. Cap. xviij.

Quicunqꝫ nefretici sunt non sanantur post. 40. annos: intelligendo ꝑ nefresim passionem renum omnem indifferenter. 6.4.
Quibuscunqꝫ in vrinis arenosa subsistant sedimina: his vesica aut re- nes linthiasim patitur. 80.4.
Nefretici ꝛ circa vesicaꝫ dolores laboriose sanantur in senibus. Et per nefresim hic intellige vlcerationeꝫ. ꝛ in fine cōmenti Galienus sicut alibi dixit Hypocra. senes his passionibus cōmoriuntur. 7.6.
Quibuscunqꝫ in vrinis ampulle supernatant nefreticam ꝛ longā egri- tudinem fore significant. 35.7.
Quibuscunqꝫ pinguis hypostasis ꝛ conglobata: his nefreticā signifi- cat ꝛ acutam fore egritudinem. 36.7.
Quibuscūqꝫ nefreticis existētib⁹ pdicta signa acciderint: ꝛ dolores acu- ti circa musculos spinales fiunt: siquidē circa lūbos extrinsecos sūt: apostema futuꝝ extrinsecū significant. Si vero dolor magis circa in

teriores locos fuerit: apa futurũ expectabis magis intus. 37.7
Quibuscunqȝ inter renes ⁊ ventrem flegma concluditur ⁊ dolorẽ prestans non habet exitum in neutrum ventrium: his ſm venas in vesicam conuerso flegmate solutio fit morbi. 55.7.

¶ De dispositionibꝰ vesice. Cap.xix.

Egritudines vero in pluuialibus vt multum fiunt: ⁊ febres lõge: ⁊ ventris fluxus: ⁊ putredines: epiletici: apopletici: ⁊ squinãtes. In siccis vero ptisici: obtalmie: artetice: stranguríe: ⁊ dissurie. 17.3.
Autumno vero ⁊ estiuorum multa: febres quartane ⁊ errãtes ⁊ splenes hydropes ⁊ ptisis ⁊ stranguríe ⁊ lienterie. 23.3.
Senioribus vo factis perithimia spondilis ⁊ lithiases: lũbrici. 27.3.
Senioribus disnie: catarri cum tussi: stranguríe: dissurie: articulorum dolores: nefresis: vertigines: apoplexie: cacesie: pruritus totius corporis: melancolie: vigilie: ventris ⁊ narium humiditates: oculorum hebetudo: glaucositas: grauitas auditus. 32.3.
Quibuscũqȝ vrine grosse globose pauce non sine febribus multitudo veniens ex his tenuis iuuat: maxime vero talia eueniunt quibus ex principio vel post principiũ aut celerius hypostases fiunt. 70.4.
Quibuscunqȝ in febribus vrine conturbate velut subiugalium: his capitis dolores aut adsunt aut aderunt. 71.4.
Quibus se ɔtinuo egritudo terminatur. his nubeȝ habȝ rubeã quarta dies in vrina ⁊ alia signa ſm rationem. 73.4.
Quibus vrine ⁊ limpide aut albe: male vo in freneticis appent. 72.4.
Quibus hypocundria suspensa ⁊ subrugientia lumbi dolore superueniente: ventres his humectantur: si non ventositates erumpant: aut vrine multitudo superueniat. 74.4.
Quibꝰ spes est ad articulos apostema ɔuerti: eruet ab apostemate vrina grossa ⁊ multa ⁊ alba facta velut in laboriosis febribus ⁊ maxime si in quartanis quibusdam incipit fieri. Si vero sanguis ex naribus fluat valde celeriter soluuntur. 75.4.
Si sanguinem aut pus minxerint: renum aut vesice vlcerationem significat. 70.4.
Quibus in vrina grossa quasi carnium frusta vel sicut pili sunt: his de renibus exeunt. 76.4.
Quibꝰ in vrina pingui exiſte furfura mingunt: his vesica stabit. 77.4.
Quicunqȝ sanguinem sponte mingunt: his de renibus vene rupturaȝ significat. 75.4.
Si sanguinẽ mingũt aut trũbos ⁊ stranguriã hñt ⁊ dolor incidit in pectinẽ ⁊ sub vẽtrem pitoneon: circa vesicã dolorẽ significat. 80.4.
Quibuscunqȝ in vrinis arenosa obstant: his vesica aut renes lithiasim habet. 80.4.
Si sanguinem aut pus mingunt aut squamas ⁊ odor grauis: vesice vlcerationem significat. 82.4.

Quibus in vrinali via vel virga pustule nascūtur: sanie facta & erupto solutio fit morbi. 83.3.
Urina facta multa noctu modicū secessum significat & ecōuerso. 84.4.
In ano flegmones patienti & matrice flegmonem habente: stranguria superuenit. In epate vero flegmones patienti singultus superuenit & in renibus habentibus saniem stranguria accidit. 58.5.
Nefretici & circa vesicam dolores: laboriose sanantur in febribus ał's in senibus. 6.6.
Vesicam incisam aut cerebrū: aut cor: aut diafragma: aut epar: aut ventrem: aut renes: aut intestinorū aliquod gracilium mortale. 18.6.
Quibuscūq; ex stranguria ilios innascitur: hi in septē diebus pereūt: si non febre superueniente multum vrina fluxerit. 44.4.
Quibuscūq; in febribus in vrinis crinoydes hypostases fiunt: longam egritudinem significat. 32.7.
Quibuscūq; vrine distātes fiūt: his in corpore turbatio fit fortis. 34.7.
Quibuscunq; in vrinis ampulle supernatāt: nefreticam significat: & lōgam egritudinem fore. 35.7.
Quibuscunq; pinguis hypostasis & cōglobata: his nefreticam significat & acutam egritudinem fore. 36.7.
Si sanguinem & trumbos mingant & stranguriam habeant & dolor incidit in periton eon & sub ventrem & pectinem: ea que circa vesicam sunt: egrotare significant. 40.7.
Stranguriam & dissuriam vini potio & sic flobotomia soluit: incidere vero venam que intus in talo est bonum. 49.7.

De dispositionibus membrorū generationis in viris. Cap. xx.

Similiter in marib⁹: aut enim ꝓpter raritatem corporis spiritus extra fertur vt non incidat semen: aut propter densitatē humidū non diffundetur extra: aut ꝓpter frigidum non calefit ita vt cōgregetur ad hunc locum: aut propter caliditatem hoc ipsum fit. 63.5.
Quando incisum fuerit os aut cartilago: aut neruus: aut maxille tenues: aut preputium: neq; crescit neq; conglutinatur. 19.6.

De mēbris generationis in femellis. Cap. xxi.

Si vero austrina hyems & pluuiosa & tranquilla fiat: ver vero siccum & boreale: mulieres siquidē quibus partus ad ver inest: ex omni occasione abortiūt. Si vero genuerint: morbidos pueros & imbecilles pariunt: vt aut statim resoluent .i. moriantur: aut morbidi & tenues viuant existentes. Aliis vero iunioribus quidem dissinterie & obtalmie sicce fiunt: senioribus vero catarrī celeriter dissoluētes. 13.3

Pregnantes si conuenit purgare: a quarto mense vsq̃ ad septimū: minus vero has: minora vero ⁊ seniora vereri oportet. 1.4.
Muliebria educit ex aromatibus calefactio: multotiēs vero ⁊ ad alia vtilis esset si non capitis grauedinem faceret. 28.5.
Mulier in vtero habens flobotomia aborsum facit: sꝫ magis cuius maior est fetus. 29.5.
Mulieri i vtero hñti: ab aliq̃ egritudinū acutarꝫ accipi mortale ē. 30.5.
Mulieri sanguinem vomenti mēstruis supueniētibus solutio fit. 31.5.
Mulieri menstruis deficiētib⁹ sanguinē ex narib⁹ fluere bonū ē. 32.5.
Mulieri in vtero hñti si venter fluat: periculum est abortiendi. 33.5.
Mulieri que a matrice molestatur: aut difficulter generanti: sternutatio superueniens bonum. 34.5.
Mulieri menstrua habenti sine colore proprio ⁊ non ƀm se semper facta purgatione indigere significat. 35.5.
Mulieri in vtero habēti si subito māmille graciles fiāt abortit. 36.5.
Mulieri in vtero habenti si altera mamilla gracilis fiat: geminos habenti alterum abortiet. ⁊ siquidem dextra gracilis fiat: masculum. si vero sinistra: feminam. 37.5.
Similiter que neq̃ pregnans neq̃ generauit lac habꝫ: huiusmodi mēstrua defecerunt. 38.5.
Mulierib⁹ q̃bus ꝯuertit̃ sanguis ad mamillas: maniā significat. 39.5.
Mulierem si vis scire si concepit: mellicratum quando dormitura est da ei bibere: ⁊ siquidem si torsiones habuerit circa ventrem: cōcepit si vero non: minime. 40.5.
Mulier siquidem masculum concepit bene colorata est: si vero feminā discolorata. 41.5.
Si mulieri pregnanti erisipila fit in matrice mortale. 42.5.
Que p̃ter nāꝫ tenues existes ꝯcipiūt: abortiūt anq̃ grossescāt. 43.5.
Quecūq̃ꝫ corpora moderate hñtes abortiunt secundo mense aut tertio sine omni occasiōe maīfesta: his cotilidones mucillaginib⁹ pleni sūt: ⁊ nō possunt pre grauedine tenere fetū: sed abrūpuntur. 44.5.
Quecūq̃ꝫ existentes preter nām crasse nō ꝯcipiūt: his pinguedo os matricis obturat: ⁊ priusq̃ extenuentur non concipiunt. 45.5.
Si matrix in vertebro posita fecerit saniē: necesse ē ꝯmotū fieri. 46.5.
Fetus maris quidem in dextris: femine vero in sinistris magis. 47.5.
Ad mr̄icis p̄cipitatōes obtalmicū appone: app̄hēdēs os ⁊ nares. 48.5.
Mulieri in vtero habēti tenasmon innatus abortire facit. 49.5.
Mulieris mēstrua si vis retinē: sicīā maiorē ad mamillas appōe. 50.5.
Quecūq̃ꝫ in vtero habent: his concluditur os matricis. 51.5.
Mulieri in vtero habenti: lac ex mamillis multū fluens fetū significat debilem. si vero vbera dura fuerint: sanum significant fetum. 52.5.
Quecūq̃ꝫ corrupture sunt fetus: his vbera gracilia fiunt. Si vero rursus dura fiunt: ⁊ si dolor fit in vberibus aut in vertebris: aut in genibus: aut in oculis: non corrumpuntur. 53.5.

Quibuscūqȝ os matricū durū est: his necesse ē os matricū ɔcludi. 54.5.
Quecunqȝ in vtero habentes a febribus accipiūtur: ⁊ fortiter calefiūt sine occasiōe manifesta: generant periculose: ⁊ difficulter: aut abortiunt periclitantes. 55.5.
In fluxu muliebri spasmus ⁊ animi defectio si superueniat malū. 56.5.
Menstruis plurimis eueniētibus accidunt egritudines: ⁊ non venientibus a matrice accidunt egritudines. 57.5.
Mulier si non ɔceperit: velis aūt scire si concipiet: contegens vestimentis suffumiga deorsuȝ: ⁊ siquidem transire videat odor p corpus ad os ⁊ nares cognosce qm̄ ea non propter se non generat. 59.5.
Mulieri in vtero habenti si purgationes exeunt: impossibile est fetum sanum esse. 60.5.
Si mulieri purgationes nō exeunt: neqȝ febre: neqȝ rigore superueniēte: anxietates abhominationes defectiōes animi ei acciderint: reputa hāc in vtero habere. 61.5.
Quicunqȝ densas ⁊ frigidas matrices habent non concipient. Et quecunqȝ humidas habent matrices nō ɔcipient: extinguit enim in eis semen. Et quecūqȝ siccas ⁊ magis ardentes non cōcipiunt: indigentia enim nutrimēti corrūpitur semen. Et quecūqȝ ex vtrisqȝ temperiē habent moderate: huiusmodi fiunt generantes. 62.5.
Mulieri in vtero habenti tenasmus superueniens abortit. 28.7.

De dispōnibus apparētibus in extremitatibus membrorū. Cap. xxij.

Duor dolor q sil' fiūt nō sm eūdem locū vehemētior denigrat alteruȝ. Posit' est hic aphorismus ad euidētiā dolor iūcturar. 46.2.
Non febricitantibus existētibus si fiat strophus: vel genuuȝ grauitas: ⁊ lumbor dolor: deorsum farmacia indigere significat. 20.4.
Laboriosis in febribus circa articulos ⁊ circa maxillas maxime apostases fiunt. 31.4.
Si vero prius doluerit aliquid ante egritudinem: illic ɔfirmatur egritudo. 33.4.
Quibuscūqȝ febres lōge: his dolores ⁊ pustule fiūt in articulis. 44.4.
In articulis dolores ⁊ tumores sine vlceratione podagraȝ ⁊ spasmū ⁊ hor plurima: frigida aqua infusa refrigerat ⁊ attenuat: ⁊ dolorē soluit. Stupor enim mediocris dolorem minuit. 25.5.
Maniacis emorroydibus aut varicibus inatis manie solutio fit. 21.6.
Quicūqȝ dolores a dorso in cubitos transeūt: flobotomia soluit. 22.6.
Eunuchi non podagrizant neqȝ calui fiunt. 28.6.
Mulier nō podagrizat si menstrua nō defecerunt in ea. 29.6.
Puer non podagrizat ante aphrodisiam .i. ante coitum. 30.6.
Quicunqȝ calui fiunt: his varices non nascuntur magne. quibuscūqȝ vero innascuntur rursus capillati fiunt. 34.6.

Quibuscunq gibbi ex asmate fiunt aut tussi: ante iuuentutem pereunt. 46.5.
Quicunq tuores podagrici fiunt i.40. diebus oseruescentes residet. 49.6.
Podagrica et maniaca vere et autumno mouentur vt in pluribus. 55.6.
Quibuscunq a sciatica molestatis vertebrum resilit foras: et rursus incidat in locum suum: his mucilagines facte sunt. 59.6.
Quibuscunq a sciatica molestatis vertebrum resilit foras: his tabescit crus et claudicant si non vrantur. 60.5.

F I N I S

Tabula itaq febrium secundum morem solitum sic meo facili ingenio conscribam: si prius eos numerauero aphorismos de febribus ipsis loquentes: vt ante oculos tuos ponam: que in ipsis te doctissimum reddant.

Paroxismos et consistentias declarant egritudines: et tempora anni: et circuituum adinuicem incrementa. 12.1.
Qui crescunt plurimum habent innatum calorem etc. in fine. Et propter hoc et senibus non similiter febres fiunt acute: frigidum enim habent corpus. 14.1.
Acute egritudines in quattuordecim diebus iudicantur: quod et de febribus intellige. 23.2.
Estiue quartane vt multum sunt breues: autumnales vero longe: maxime vero que ad hyemem coniunguntur. 25.2.
Febrem in spasmo melius est fieri quam spasmum in febre. 26.2.
Febricitantibus non fortiter neq omnino in superficie permanere: et nihil minuere corpus aut tabescere magis: eo quod secundum rationem fit: malum est. hoc. n. longitudinem egritudinis significat. hoc autem imbecillitatem. 28.2.
Circa principia et fines omnia imbecilliora: circa status omnia fortiora qui de febribus intelligendus est etc. 30.2.
In morbis minus periclitantur egrotantes: quibuscunq proprie nature et etatis et habitudinis et horum egritudo inest: magis quam quibus non propria secundum aliquid horum inest. 34.2.
Cum estas fit veri similis sudores multos in febribus expectare oportet. 7.3.
In siccis temporibus febres acute fiunt: et si quidem annus talis existens amplius fuerit qualem constitutionem fecerit in pluribus: et tales egritudines expectare oportet. 8.3.
In autumno acutissime fiunt egritudines et maxime mortifere vt in pluribus: ver vero sanissimum et minime mortiferum. quos duos etiam de febribus intellige. 10.3.
De temporibus siquidem hyems sicca et borealis fuerit: ver vero pluuio-

sum ꝛ austrinum: necesse est estate febres acutas ꝛ obtalmias ꝛ dissin-terias fieri: maxime mulieribus ꝛ humidis natura. 12.3.
Estate vero quedam horum ꝛ febres continue: ꝛ causon ꝛ tertiane plu-rime: ꝛ vomitus ꝛ dyarie: ꝛ oculorum ꝛ aurium dolores: oris vlcera-tiones ꝛ pudendorum putredines ꝛ desudationes. 22.3.
Quibuscūq3 i febrib⁹ sextāis.i.i sexta die rigores fiūt difficiles sūt. 29.4.
Laboriosis in febribus circa articulos ꝛ maxillas maxime apostases fiunt. 31.4.
Febres quecunq3 non deficientes tertia die sunt fortiores periculose: q̄-cūq3 vero sic defecerint: significant quoniā non periculose. 44.4.
Quibuscūq3 febres longe: his dolores ꝛ pustule fiūt in articulis. 43.4.
Si rigor iciderit febre nō deficiēte iā debili exīte ꝟtute mortale. 46.4.
In non deficientibus febribus: sique quidem extra frigida fuerint: que vero interius ardeant ꝛ sitim habeant mortale. 48.4.
Quibuscūq3 in febribus resurgentibus: aut pustule: aut dolores fiunt in articulis: hi amplioribus cibis vtuntur. 45.4.
In non deficientibus vero febribus si labium aut oculus aut supercilium aut nasus distorqueatur: aut nō videat: aut non audiat: iā debili exi-stente corpore: quecūq3 horum fiant prope est mors. 49.4.
Ubi in febre nō deficiēte dispnia supuenerit ꝛ desipiētia: mortale. 50.4.
In febribus apostema nō solutum ad primas crises: longitudinē egri-tudinis significat. 51.4.
Quibuscunq3 in febribus aut in aliis egritudinibus voluntarie oculi lachrymantur nihil inconueniens. Quibuscunq3 vero non fm volū-tatem: inconueniens. 52.4.
Quibus in dentibus in febribus limositates fiūt fortiores ꝛ diuturnio-res fiunt febres. 53.4.
In bubonibus febres facte: omnes male exceptis ephimeris. 55.4.
Febricitanti sudor superueniens non deficiente febre malum. Prolon-gatur enim morbus ꝛ humorem plurimum significat. 56.4.
A causone habito rigore superueniente solutio fit. 57.4.
Tertiana vero si nō iudicat in septē periodis: longissima erit. 58.4.
Quibuscunq3 aures in febribus surdescunt: sanguis ex naribus fluens aut venter turbatus soluit egritudinem. 60.4.
Quibuscunq3 in febribus quotidie rigores fiunt: quotidie febres sol-uuntur. 62.4.
Quibuscūq3 in febrib⁹ icteritia supuenerit añ septimū diē malū. 63.4.
Quibuscunq3 in febribus in septimo aut nono: aut vndecimo: aut de-cimoquarto die icteritia superuenerit bonum: si non dextrum hypo-cūdrium durum fiat. Si vero fit: non bonum. 64.4.
In febribus circa ventrem cauma forte ꝛ cordis morsus vel tremor ma-lum. 66.4.
In febribus ex somnis timores aut spasmus: malum. 67.4.
In febribus spiritus offendens malum: spasmū enim significat. 68.4.

In febribus

In febribus acutis spasmi ꝛ circa viscera dolores fortes malū. 68.4.
Quibus vrine in febribus cōturbate ꝛ conuerse velut subiugaliuꝫ: his capitis dolores aut adsunt aut aderunt. 71.4.
A quartanis habiti non valde a spasmus apprehenduntur. si vero apprehendant prius ꝛ superueniat. quartana soluitur. 69.4.
Quibuscunqꝫ in causone tremores fiunt: alienatio soluit. 26.6.
In acutis passionibus cum febre luctuosa suspiria malum. 54.6.
Febricitanti si ceperint sudores boni sunt: tertiani: quintani: septeni: ꝛ 9 nono die ꝛ. 11. ꝛ. 14. ꝛ. 17. ꝛ. 20. ꝛ. 21. ꝛ. 24. ꝛ. 27. ꝛ. 30. ꝛ. 31. ꝛ. 34. ꝛ. 37. ꝛ. 40. isti enim sudores egritudines indicāt. q vero ita non fiunt dolorē significāt ꝛ lōgitudinē egritudinis ꝛ conuersionē. 35.4.

FINIS

De dieta in febribus ipsis conuenienti. Capitulum.

Aphorismi.

Tenues ꝛ certe diete in diuturnis semper passionib⁹: ꝛ in acutis egritudinibus: quibus non conueniunt difficiles. Ad vltimum tenuitatis que adducuntur diete difficiles. Et iterum resumptiones in vltimo existentes difficiles. 4.1.
In tenuibus dietis peccant egrotantes: ꝛ ideo magis leduntur. Omne enim peccatum quātūcunqꝫ sit magnū fit magis in tenuibus dietis q̄ grossiorib⁹: propter hoc ꝛ in sanis fallaces sunt valde ꝛ certe ꝛ constitute diete: quoniā peccātia difficilius ferūt: ꝑpter hoc igit͛ tenues ꝛ certe diete fallaces sunt amplius parū solidioribus. 5.1.
Ad vltias egritudies: vltīe curatiōes ad perfectionē sunt potētes. 6.1.
Ubi vero ſm acumē egritudo continuos ꝛ vltimos labores habet: vltima ꝛ tenuissima dieta necessarium est vti. vbi autē non: non: sed conuenit grossius reficere ꝛ tantum subcondescendere quantum egritudo mollior fuerit vltimis. 7.1.
Qn̄ in statu steterit egritudo: tūc tenuissima dieta necessariū est vti. 8.1.
Contēplari igitur oportet egrotantem si sufficiat dieta ad statum egritudinis: ꝛ vtrum ille deficiat prius ꝛ non sufficiat dieta: aut egritudo deficiat ꝛ obtundatur. 9.1.
Quibus ergo continuus est status: cōtinuo ꝛ tenuiter reficere oportet. Quibus vero posterior status ad id ꝛ ante id parum auferendum: prius vero vberius reficiendum vt sufficiat egrotans. 10.1.
In paroxismis subtrahere oportet: apponere enim lesio. ꝛ quecūqꝫ ſm circuitus exacuuntur: in exacerbationibus subtrahere opꝫ. 11.1.
Senes facillime ferunt ieiunium: secundo cōsistentes: minus vero pueri: horum vero omnium vero maxime infantes; horum vero ipsorum quicunqꝫ sunt animosiores existentes. 13.1.

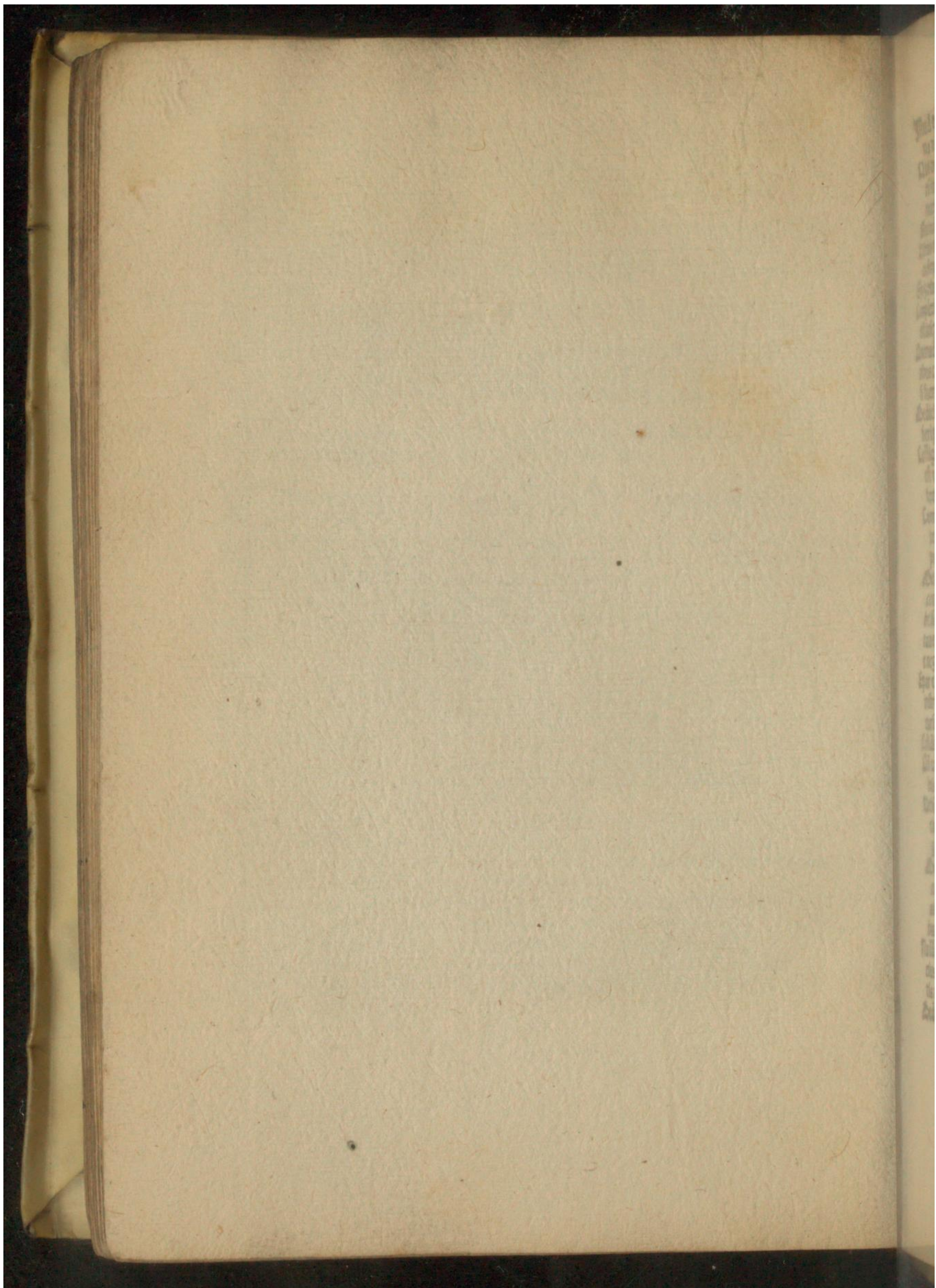
Qui crescunt plurimum habent innatum calorem: plurimo igitur indigent nutrimēto. si vero nō: ꝯsumitur corpus. Senibus vero paruus calor inest: ꝑpter hoc igitur paucis fomentis indigēt. A multis enim cibis extinguitur calor: propter hoc igitur febres senibus non similiter acute fiunt: frigidum enim corpus habent. 14.1.
Uentres hyeme ꝛ vere calidissimi sunt natura ꝛ somni longissimi. In his temporibus oblationes plures dande sunt. Etenim innatus calor est multus: nutrimento igitur ampliori indiget. Signum ꝛ etates ꝛ athlete. 15.1.
Humide diete omnibus febricitantibus conferunt: maxime vero pueris: ꝛ alijs sic assuetis refici. 16.1.
Quibus semel: aut bis: aut amplius: aut minus: aut ꝫm partē: dandum vero est aliqd tēpori ꝛ hore ꝛ regiōi ꝛ etati ꝛ ꝯsuetudini. 17.1.
Estate ꝛ autumno cibos grauissime ferunt: hyeme vero facile: vere vero secundo. 18.1.
His qui in circuitibus exacuuntur: nihil dare neqꝫ cogere: sed auferri ex appositionibus vel ex appositis ante crisim. 19.1.

Finis.

Incipiūt aphorismi Jo. damasceni.

Liberet te deus fili amantissime a deuio erroris: ꝛ in via cōseruet ꝓsperitatis: atqꝫ meum velle de te mihi dignetur posse cōcedere: teqꝫ in eodem agilem facere: sic desideriū tuum iunctum meo compleat in te. Nouerit dilectio tua fili mi: quia petitionem tuam de aphorismis medicine scribendis ꝑpter nihil aliud ꝓlongaui: nisi qꝛ verebar ne aliqn̄ fastidires tui desiderij meā lōganimitatē velle tētare: ꝛ ꝯsiderādo cognoscere. Jā nūc vero qn̄tū inde cognouerim sufficere videatur: qꝛ cum maiores nostros ꝑitissimos viros quēqꝫ fastidiosum noueris sepe arguisse nō egre tibi ferēdū est. Ceterum ipse presensisse potes me semꝑ vtilitatē tuā quesiuisse: ꝛ nūqꝫ te deserēdo plus aliū coluisse. Deus oīpotēs dirigat mētē tuā in beneplacito suo ad vtilitatē seruorum tuorum. Ecce iam aphorismos quos me scribere rogasti: tue dilectioni mando.
Certe in medicina imensa profunditas est.
Opari aūt ꝫm libros absqꝫ ꝑfecta rōne ꝛ solerti igenio molestū est.
Ingeniū aūt nāle adiuuat artē ꝛ nām regētē. ꝯtrariū aūt ꝯtraria.
Abundanter autem libros peritorum veterum relegere: ꝛ secreta eorum diligenter discutere: iuuat omnem sapientem ꝛc̄.
Uita breuis est ad cognoscendum vires omnium terre nascentium.
Tu aūt ea que palam sunt: ꝛ in quibꝰ oēs ꝯueniūt ꝛ maxime que ꝓbasti tene. Que vero in dubio sunt ꝛ in quibus dissentiunt omitte.
Illud vero nō debet nos cōmouere qđ in sapientum dictis habetur.
Quedam sunt que non videtur nobis ad plenum ratio attestari: sꝫ potius credulos habere.

Illud quippe quo medicamur subtilis substantia est: neqꝫ enim huma/na nã erroris periculũ incurrere nõ põt presertim in subtilibus.
Qui deditus oĩno secularib⁹ negocijs aꝉs delitijs negligit fundamen/tũ medicie: philosophie: ⁊ artiũ doctrinaꝫ: non ei fides adhibẽda ẽ: ⁊ maxĩe in ea vbi Ga. ⁊ Arist. ꝯcordãt. vbi discordãt difficile veꝝ iueniꝭ
Animal ꝭm frigidũ ⁊ humidũ nutriꝭ: ꝭm calidũ ⁊ humidum viuit.
Uirtus siue virtutes naturales vel spũales varia nomina habẽtes vna eademqꝫ est scilicet virtus.
Sꝫ ꝭꝫ diuersa i subiectis mẽbris officia diuersis vocabulis nũcupanꝭ.
Complexio naturalis ꝭm vicinitateꝫ quidem est separabilis: actu tamẽ est inseparabilis.
Quemadmodum tam vitia animi ꝙ̃ figure corporis ab auis ⁊ a paren tibus cadunt ⁊ hereditantur: ita quoqꝫ morbus diuturnus: ⁊ maxĩe si fuerit in principali membro.
Medicina que temperamento vicina est ⁊ est odorifera si cibus quoqꝫ fieri possit optimum est.
Colligatio corporis ⁊ anime ꝭm ordinis naturalis consonantiam facta est vt subsistat. Unde cauendum est ne des ei fortem medicinam que fortiter mutet eam: vt ea que est in tertia parte.
Complexio corporis animati ad figuraꝫ nerui consona est. Non igitur temerarius sis in medicina forti: que eam dissoluat: ⁊ aperiendo cor/pus in aliam complexionem mutet.
Medicina stiptica ⁊ odorifera ⁊ temperamento propinqua custodit ⁊ confortat principalia membra: ⁊ virtutem naturalem. huiusmodi ti/bi sit semper vtendũ vt confortes naturam. Si enim naturam cõfor/taueris: morbum medicando iuuat curari. Si vero eam neglexeris: ⁊ neglectam deficere permiseris nihil prodest.
Epar ⁊ stomachus sunt posita inter efficacia nature vt nutriant sicut instrumenta. ꝙ si accidenti aliquo amiserint cõplexionem ⁊ minuũt cursum nature.
Calidi morbi plus frigidis sunt mortiferi pp̄ ignei motus velocitateꝫ.
Qñ corpori aliqd acciderit: nõ ei dãdũ est qḋ noceat pricipalib⁹ mem/bris. Qḋ si feceris inde nociuus eris: magnũ iuuare nõ videris.
Uitiũ animi seqꝭ cõplexionẽ corpis: cũ igiꝭ corpus patiꝭ: ⁊ maxĩe prin/cipalia mẽbra: medicinã maxĩe aie exhibere minime negligas: vñ vꝫ gaudeat: vt odoratu: visu: auditu: qḋ nõnulla medicine pars est.
Medicinarum quedã ⁊ maxime que faciũt in summo capitis: post ce/nam ⁊ qñ itur dormitum dande sunt vt natura ad inferiora intenta ab altissimis mẽbris attrahẽdo sensus alleuiet. Similr autẽ vbi mor bus iam preualuerit ⁊ maxime in principalibus membris.
Nulli medicine mẽbrũ cõmittendũ est aliqḋ: nisi ei que ad complexionẽ eius: aut ex pte: aut ex toto ptineat ad similitudinem medicine nutrien/tis membrũ: que medicina si nutribilis quoqꝫ fuerit vtilis est.
Medicina cõtraria ad ꝯtrariũ deponẽdũ ẽ: ⁊ nõ ꝭm ꝯplexionẽ eãdem.

Infirmis defectis nulla medicina aut cibaria danda sunt nisi ea q̄ facile possit nā pati: & ꝓprie tēperamētū in quātitate & qualitate fit.
Medicamina pauca tibi tenēda sunt nisi quoꝝ iuuamento sepius expertus ꝯfidere possis: totius enim multitudinis notitia incōprehensibilis est. Ne cū p singula volueris ingrēdo discurrere multiplici diuersitate sensuū distractus in nullo poteris fidem habere.
Reꝝ ꝓprietas dubia est. Eā nāqz multi olim experiētes arbitrati sunt facere a ꝓprietate qd plerūqz faciebant natura.
Unde videndū est ne in ꝓprietatis purgatiōe negligat nām q̄ notior ē.
Humores in hyeme nā plus dispergit: & vere intus: estate autem & autumno min⁹: tunc itaqz opz vt medicemur q̄n potior est.
Frequētatio morbi in pricipali mēbro dissolutionē corporis ꝓnūciat.
Humores calefaciēdo: & dissoluēdo: & nām cōfortādo salubrius purgātur q̄p p catarticū: aut p vomitū: quoꝝ neutrū sine detrimēto fit nāe: si tn̄ cos calefaciendo dissolutos ad principalia mēbra defluere non ptimet. Qd si timet ad qdlibz aliud ingeniū recurrendum est.
Cauendū est ne ab egritudine ꝯualescentibus innatū apostema ad interiora medicamēto redire cogat ꝓpter pncipaliū mēbroꝝ defectionē: sz aliter dissolutū expellat: qd leui⁹ fieri pōt q̄p tm̄ addi: nec qd sibi sufficiat ad distributionē minuēdoꝝ principaliū mēbroꝝ.
Habitātes i quinto aut sexto climate plus minuere sanguinē expedit q̄p in septimo: aut in primo: aut in secūdo: aut in tertio.
Apostema in mēbro principali sine dolore naturā in regimen dimisisse significat: maxime si ex co.ru. aut ex sanguine est qd rarū est.
Corpora nāliter frigida & humida paꝝ in vētre recipiūt: minus v̄o reddunt: ventres quoqz eoꝝ plurimū liqdi sunt: & infirmitas diuturna.
Calidis.n. & siccis contrarium conuenit.
Ab infirmitate surgentib⁹ cibaria sibi nociua petentibus nō neganda sunt: sed ingeniandū in qualitatē sibi vtilem mutando.
Opz aūt te infirmo salutē ꝓmittere semp: nec vnq̄ illū a spe deponere: & si ipse desperet. Cōplexio.n. corpis animi affectui semp inheret.
Ingeniū naturale medici cum paruo artis fundamento adiuuat naturam: innaturale contrarium.
Medicoꝝ illiteratoꝝ simplicium: adolscentium luxui subiacentium vt plurimum homicide.
Opz etiā egrotū de oibus vnde egritudo nasci solet tā exterioribus q̄p interioribus ingri: & ṡm potiorem partē iudicare.
Gloriosoꝝ superbiā & ad naturale multiloquiū si sapias ꝯtēnas. nec te egrum interrogare per oia pudeat. vrina enim vbi morbus intra venas existit fallax est.
Si interrogatus semper velociter respōdeas: dubitādus es.
Circa ifirmū ꝯstitut⁹ sui sani q̄litatē & animi affectionē ꝯuenit cognoscas. ea v̄o q̄ illū noueris amasse p̄ceteris aut ꝯcupiscere: ad memoriā reuocādo laudare. Et si licitū sit an̄ oculos p̄ntare: aut se moꝝ fa

esse habituū cōstāter permittere: et sic in eorum spe illū animare nō desinas.
Multū iuuat paraliticos ad eorum latera naturalez calorē apponere nō tamen igneum: sed adolescentis puelle.
Una medicinarum in iuuamēto equaliū: et sapore odorifero et leuior eligēda.
Mutare cōsuetudinē nociuum et pessimū est et maxime veterem.
Quomodo nulla cōuenientia fit inter aquā et calorē naturalem: ita non est purgandū nisi medicina que nō sit longe a temperamēto.
Timendū est enim ne horrens eā natura reiiciat: et nō misceatur humoribus: nec corroborata nociuum expellere possit.
Opz ergo vt ad purgandū interclusos humores in similitudinē sibi cōuertat medicina per ingeniū vt nā eā recipiat apte: et receptā per venas deportet: et sic cōfortata facile inimicū suū excludat. Nā si in qualitate fortior fuerit deficit natura. nā cōtrariatur ei.
Ante purgationē vero per aliquos dies humores commouendi sunt et dissoluēdi cū medicina cibali et cibo medicinali: et sic cum presentis diei abstinentia sunt purgandi.
Balnea nō sunt necessaria nobis ad refrigerādū calidū aut calefaciendū frigidū: sed vt dissoluāt et sudare faciāt: desiccēt et humectent.
Tyriaca magna necessaria est vt dissoluat et dispergat et mundet. Sed pueris adolescētibus et senibus et defectis parum dandū est inde.
Morbi exteriores hyeme et estate magis sūt curādi. Interiores vero per cōtrariū.
Morbi ex penuria quantitatis vel qualitatis nō minus quam de plenitudine nimia nascuntur. vnde medici multi in temeraria purgatione delinquent plerumqz.
Medicina data si victa natura non eos quos querimus expulerit humores remanet in corpore: et in humorum mutata qualitate morbos inde intendit generare.
Corpora frigida et humida ossa et neruos inualidos habent: vnde sana egritudini et egra sanitati habiliora sunt.
Apostema in pueris cū sūma diligētia et cautela curādū est. neqz. n. introrsuz violēta medicina redigēdū ne nā in modū valida ex humoris quē hz adhuc a matrice copia repressa succūbat.
Morbido corpori non forte contrarium. vel eadem die post nimium aeris cal. dandum est: et econtrario.
Acute egritudines plus in senibus quam iuuenibus timende sunt. citius enim in bonum malūve firmantur. cibaria quippe que recipiūt mutat natura eorum in similitudinē frigiditatis: vnde celerius ad sanitatem reuocantur. timende vero sunt: quia defectus caloris naturalis acumen egritudinis sustinere nō potest.
Frigidi morbi in senioribus difficilius: in iunioribus facilius curantur.
Balnea et temperata potio iuuat causam et contrarium cause.
In nimio exercitio positos ante cibum parum quiescere: ociosos autē parum exerceri oportet.
Labor et exercitium quidam dolor est. vnde in eo positi non dolent. de

pluribus morbis. illaboriosi etenim sunt ad comparationem illius laboris nisi cum dolor morbi laborem excesserit.

Iuuenibus spermatis emissio raro ex frigiditate accidit.

Iuuenibus epilepsia ꝛ spasmus in primo ꝛ secundo ꝛ tertio ꝛ quarto climate ex naturalis caloris inopia ꝛ temperamenti defectione est. vnde sanitas eorum ex calore ꝛ temperamento constare debet: magis euenit raro ex nimia frigiditate sub qualitate vel quātitate multiplici temperamenti. vnde purgando preuidenda est medicina calidissima non ad vltimam subtilitatem perducenda.

Cū qs vult caput purgare: aut cerebꝛ: aut infrā sensuū: pillulis maioribꝰ. i. grossioribꝰ: ꝛ post cenam eūti dormitū datis faciendū est.

Ad nimiā humiditatē in stomacho subtilem puluerem damus.

Sicut principalia membra defecta habenti aut debilitata catarticum necessarium fuerit clistere faciamus.

Abūdātia stomachi pillulis paruis ꝛ recētibꝰ hūidis ieiūo stōacho datis purgāda est: ꝛ his q biberūt deambulando cōmouendum est.

Pillule veteres ꝛ desiccate prius ꝙ dentur humectande sunt per noctem in aqua calida.

Omne catarticum necessario co. ru. commouet.

Qui. 60. annorum aut plurimum sunt: in medicina eorum non est insistendum ꝙ cole. rub. purget: quia ipsa per se facit ꝛ humectatio corporis fundamentum est.

Principalia membra naturaliter defecta habentibus cauendū est ne acutā medicinā sed ad vicinitatē temperamēti redactam accipiant.

Due species si simul mixte bibite sint necessario tanꝙ si separatī: vtraqꝫ lacertos ꝛ carnē generādo suum naturalem reddit effectum.

Conualescentes ſm infirmitatem suam: debent quidem tractari: nō tamen ex toto permittant haberi ꝑut ante consueuerūt sani.

Opꝫ medicinā fieri ad silitudinē operātis nāe: ꝛ si dura aut tarda fuerit: ꝛ nō ſm q̄d videat iuuamētū absqꝫ rōne: absqꝫ rōne qdē fallax ē.

Eger diu fideli medicoꝝ cōmittēdus est: cuiꝰ error a recti distātia rarus est. Quia si plurimos ꝯsulit in singuloꝝ errorē plerūqꝫ cadit.

Apostema in senibus nō retrorsuꝫ medicamine cogat. Uidendū est. n. ne nā deficiat ad dispargēdū illud: ꝛ q̄d expulsiōe totas vires cōsumpserit extrahēdū qppe ē: sed nō cū forti medicina ne nā cū eo exiens corpus exinaniat. mediocriter igit est extrahēdū. Est nēpe q̄d depditur in senibus multum ad differentiam illius q̄d restaurat. Similiter ꝛ in pueris vis nāqꝫ medicine fortior est natura eorum.

Infirmus ad solitum statum ex quo in egritudine ceciderit tantum reuocandus est: non autem ad temperamentum in omni substantia.

Cuius qualitatē cōplexionis nō nouimus sani: eius infirmitatē an grauis sit necne: nō bn̄ perpēdimus infirmi. vn̄ medicina incerta queqꝫ subseqt. Reddere enim sanū ad cōplexionē tēperamēti morbꝰ est ad sui sani qualitatis operationē. Nam virtus est causa motionis.

Unde in purgando corpore si forte sit ipsum: commouendum est forti medicina & illi manifesta.
Singulis infirmitatibus propria fieri medicamina ad ingenium & ad arbitrium medici: perfectioni propinquum est.
Nulla res sub lunari globo vel circulo posita quocunqz gradu muteƚ circulus vltra reuocatur in eternum ad illum qualitatis vel quantitatis in quo fuerit in ipso circuli motu.
Nulla medicina leuis est in contemplatione & operatione. ea enim que leuis videtur grauem. que autem grauis leuem: si attentius eam inspexeris comprehendes. Non igitur leuiter vel absqz rationis consideratione determinandum est.
Credere experimento sine ratione fallax est.
Nulla egritudo est que non habeat opus interrogari infirmum.
Omnis fe. calor extra naturam est. Sz inter forté & leuez differt ƨm suá materiam: quapropter ei que ex co. ru. est fortiter: que vero ex co. nigra lente resistamus opz.
Quodcúqz mébrú suscepit detriméntú aliqđ seu náli morbo seu quouis exteriori accidéti: nó vlterius priori statui perfecte reddi potest.
Morbú diuturnum: & defectioné membroꝝ hereditat quidé filius: sed differenter aut minoré si alter pater parentum fuerit sanus.
Nulli etiá credendú est studioso medico nisi etatis & ꝓbato.
In morbo diuturno cuiꝰ vrina vrine sani similis fuerit: & in vna eadéqz qualitate permanserit non euadet egritudinem.
Medicus mediocris qualitatis est: & ne nimis mundú admiretur: neqz ex toto aspernatur oportet.
In tpe veris si ex multa humectatióe fiat mutatio aeris: estate nascunƚ variole apostemata frenesis & febres: nec solutóe purgatiua curanƚ.
Mulier in dextera parte cócipiés raro feminam pariet.
Catartico dato pregnanti: deficiunt principalia membra nati omnibꝰ diebus vite sue.
Quomodo nascuntur morbi ex humorum q̃titate vel qualitatis abundantia. Similiter est ex defectione. Propterea vero medicuz purgádo & exinaniendo errare contingit.
Olfatꝰ & maxime si saliat fumus in caput celeriꝰ q̃ bibiƚ cerebrú iuuat.
Ex mutatione stellarum in longitudinem & latitudinem vitia & cósuetudines mutantur.
Ex diuersitate spacioꝝ regionú varianƚ quoqz cóplones & vitia: náe ét & cibaria atqz medicine: adeo vt ea q̃ siút in. 2. ascédát in. 4. & ecóuerso. velut herba hortulana & agrestia seu saluatica & domestica dínt.
Emplastra atqz vnguenta ƨm vicinitatem qualitatis complexionis in similitudinem illius membri cui apponuntur.
Co. ni. in iuuenibus forti medicina purgare noli. Eorum náqz q̃titas parua: & equalitas defecta. neqz enim corpori coherentia sunt.
Si poterit medicꝰ medicari cú dieta absqz potióe ꝓspera euenient.

Siquis per multū tēpus neq; vomitum neq; solutionez habuit: ⁊ eueniat illi subito impetu: videndum est ne restringere festines.

Fumus in corpore aliud est ꝙ vētositas: ⁊ pauci nouerūt discernere.

Urina sanitatē significans in omni homine non est equalis: nec in ꝗtitate: nec in qualitate: nec in liquore.

Cuius vrinā non prenoueris sani: in eius medicina non appropriabis virtutem egroti.

In conualescentibus apostema sic medicare vt non egrediatur intus sed foras: non fortiter quidez sed leniter extrahatur. Similiter quoq; in pueris: ⁊ in senibus.

Si demētia ex frigiditate ⁊ siccitate ꝓcedēs ad cerebrū incutiēs sit: fumuz odoriferū ca. ⁊ hu. tā intus ꝙ foras ei adhibemus. ⁊ ad excitanduz calorē: ad iras quoq; interduz patientem ꝓuocamus.

Compositio complexionis sanitatem significans in omni homine nō est equalis: nec in ꝗtitate: nec in qualitate.

Quibus in iuuentute quater in anno tantū flobotomari ꝯsuetudo fuerit: huiusmodi. 40. annoꝝ erunt: aut ter in. 50. aut. 60. semel conferēdum est. Ulterius vero ex toto dimittendum est.

Senes a. 40. anno cephalicam venam: a. 50. medianam: post. 60. basilicam incidere desinant.

Qui in iuuētute ꝯstituti multū ⁊ freq̄nter sanguie minuti fuerint post ānos. 60. calor eoꝝ in fridū ⁊ siccū ꝯuertet: maxie si fuerit fride nāe.

Custodia virtutis principalia mēbra confortat: ⁊ a morbis tuetur.

Principalia vero membra confortata virtutes quoq; vices reddendo confortant ⁊ a morbis defendunt.

Nati a iuuenibus partiatibus ꝑncipalia membra fortiora ⁊ sana naturaliter habent: ⁊ econuerso.

Sicut ignis ad ea que sunt ca. ⁊ hu. semper intendit: ita ⁊ morbus ad huiusmodi complexionem.

Qui aromatum abhorrent odorem: nec saporitam sentiunt dietam: vitium est corrupte complexionis illorum.

In oi regiōe qbuscūq; ex vētis nubes ꝑcreari vident: ex illis habitantiū capita fumo replent: ⁊ sic corrize nascunt: ⁊ sensus aggrauant.

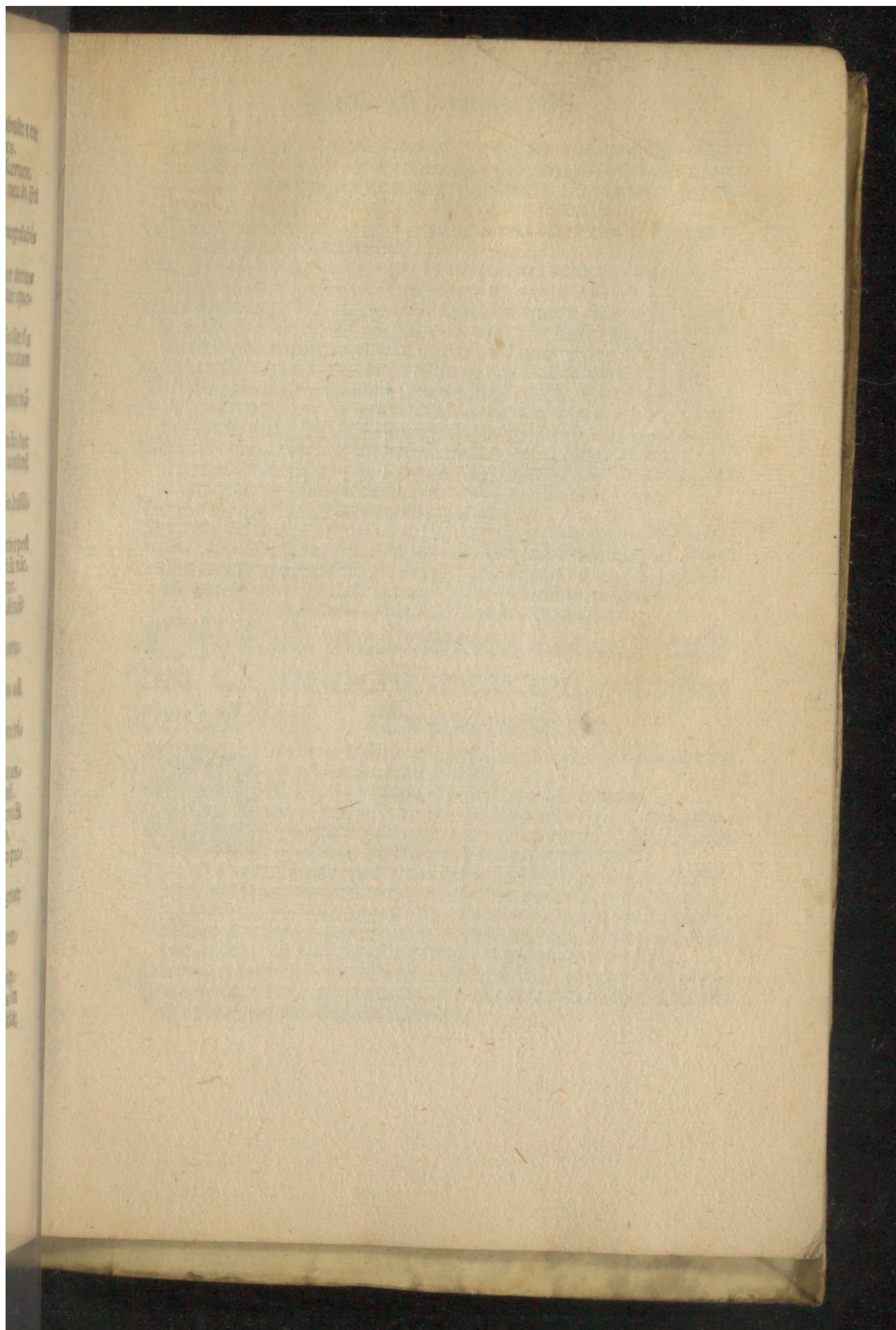
In quacūq; ꝓuincia quocūq; āno muscule supabundauerūt: putredines quoq; morboꝝ supabundabūt in corporibus habitatorum.

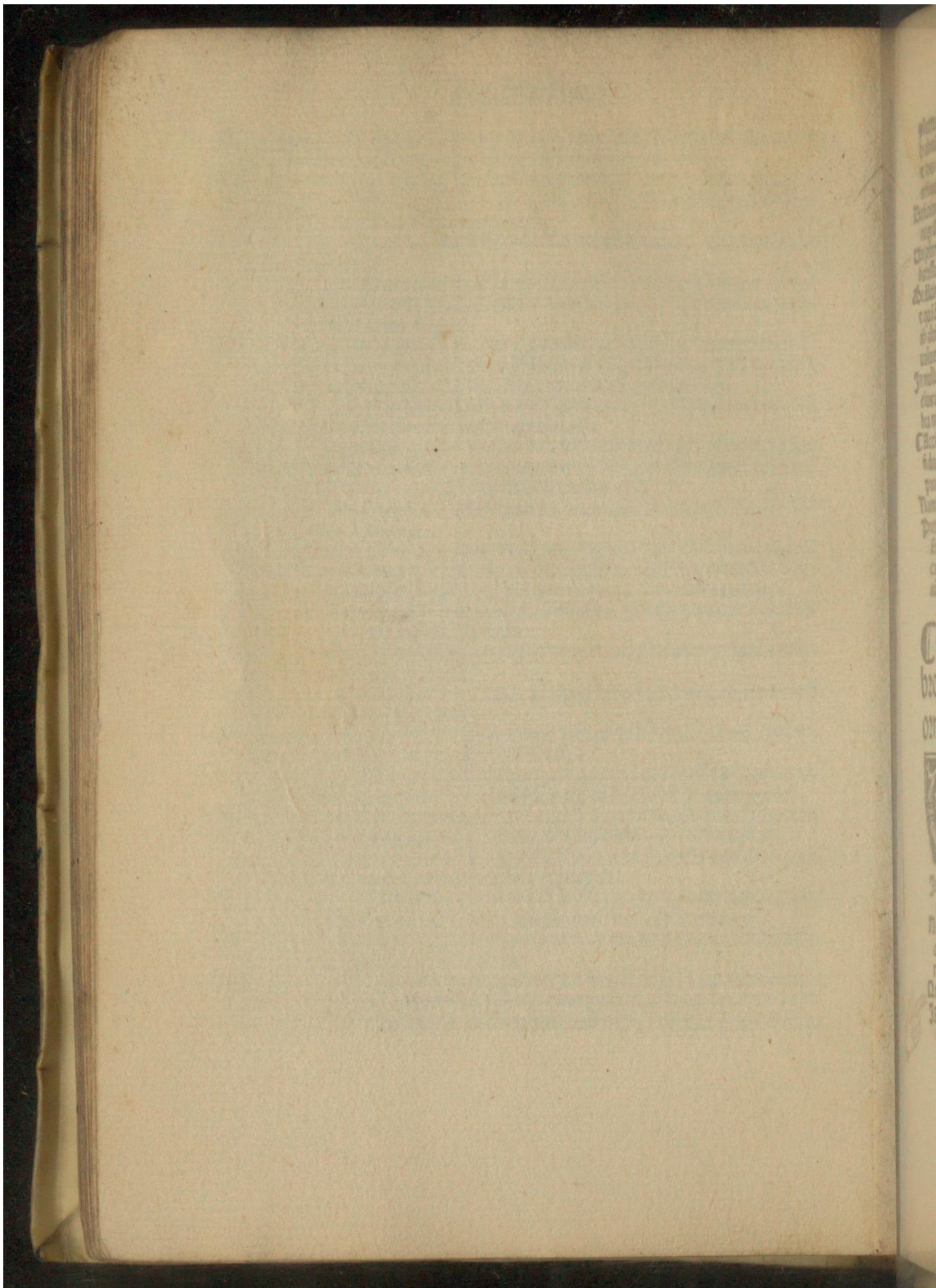
Jeiunare in estate corpus desiccat: colorem citrinat: melancoliam procreat: necnon visum ad defectum perturbat.

Sanguinē mox vt exierit in aerez cōgelare: terre abundantiā designat: ⁊ ꝗto magis contrariatur: tāto magis contrarium contingit.

Omnis prouincia que longius est a mari remota non in meridiē ꝑtensa: habitantium cor. sunt sicciora.

Nō ē eadē nā tēporis in oi regiōe. qū sol est in ꝗdrāgulo circulo: quippe extat hic estas ⁊ hyems alibi: ver quoq; in alio loco: ⁊ autūnus in alio: ad quaꝝ diuersitatū similitudinē differūt: ⁊ cōplexiōes: ⁊ vitia:

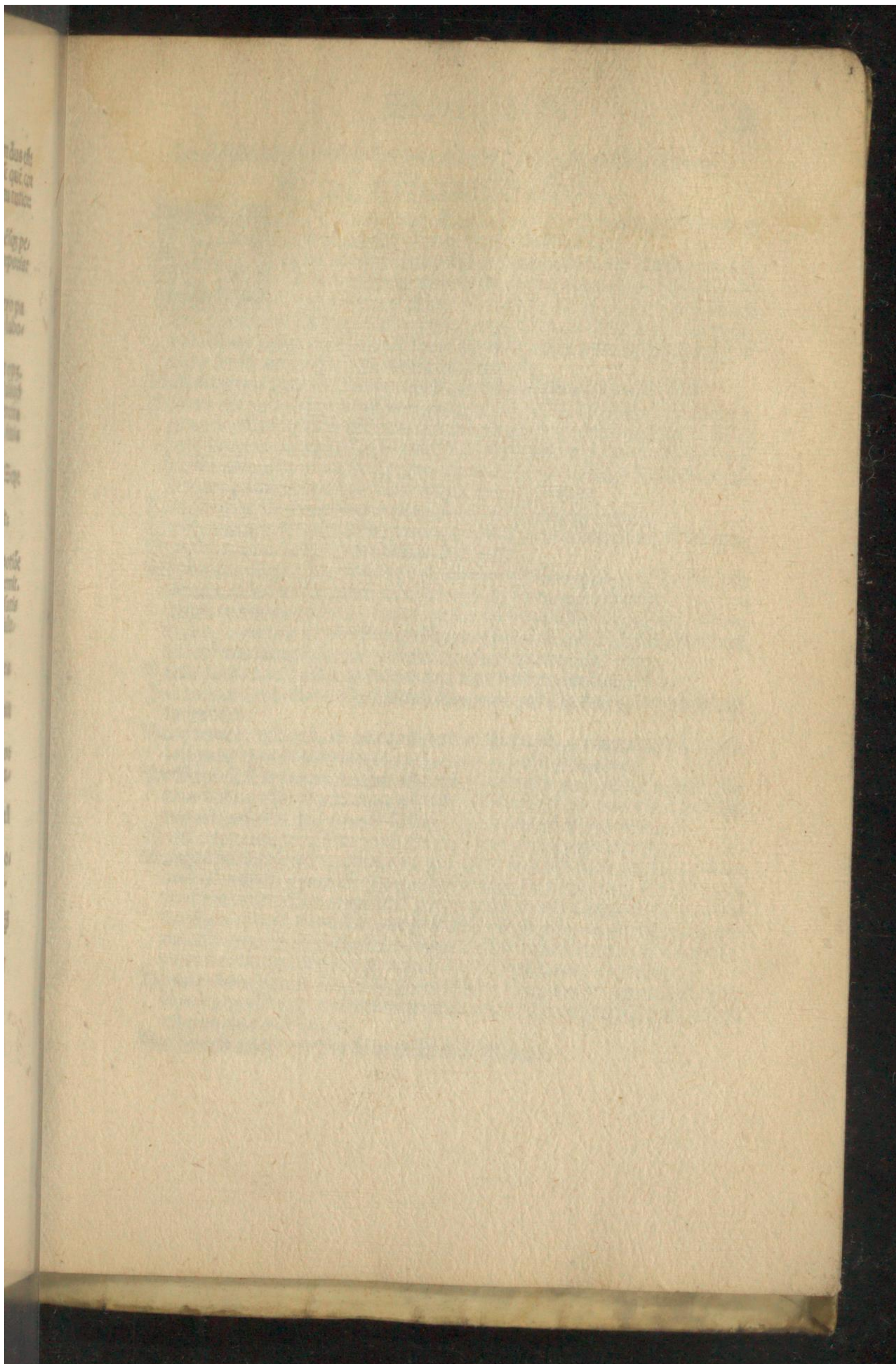
ↄsuetudines habitatoꝝ.qm̄.n.ver est in egypto ⁊ estas in india ꝟo: ⁊ habitātes sub equali die sunt: due hyemes: ⁊ due estates: ⁊ duo verat ⁊ duo autumni in anno sunt. vnde illis fructus abundantes ꝓcreāt arbores: memoria est subtilis: ⁊ alia huiusmodi multa.
Deficiente virtute deficiunt principalia membra ⁊ morbis afficiuntur: neqꝫ illam defendere possunt.
Ubi plurimi concordant: ⁊ ratio attestatur: ⁊ experimentum comprobat: illud ante oculos pone. contrario vero contrarium.
Medicinarū quedā ⁊ maxime que faciūt in summo capitis post cenā: ⁊ quādo itur dormitū dāde sunt: vt natura sic intēta circa interiora ab altissimis membris attrahēdo sensus alleuiet. ⁊ sic vbi morbꝰ preualuerit hoc est obseruandū maxime in principalibus membris:
In nullum medicine aliquod cōmittēdū est morbū que ad cōplexionē eius: aut ex toto: aut ex parte nō ptineat: vel ad similitudinē cibi mēbra nutrientis. que medicina si sic fuerit nutribilis quoqꝫ vtilis est.
¶ Accipe nunc fili carissime postulatos a te aphorismos quibus semp fidus permanens ꝺm eoꝝ auctoritatē operare cōfidenter. Ad quos prout potui sudans ob tuam discretionem sollicite laboraui.
Nam te diligentem sapientiam noui pre omnia.
Preterea valde ceptū opus nō negligē hortoꝝ ꝙ me nimis letificasti. Et qa librū Galieni gloriosissimi trāstulisti: cuius titulū ei placuit vocari megategni: qui liber est vbi maxima est ꝓprietas medicoꝝ. Nūc aūt deo gratias ago: qꝛ te huiusmodi primū trāslatorē inueni.
¶ Expliciunt aphorismi Joannis Damasceni.

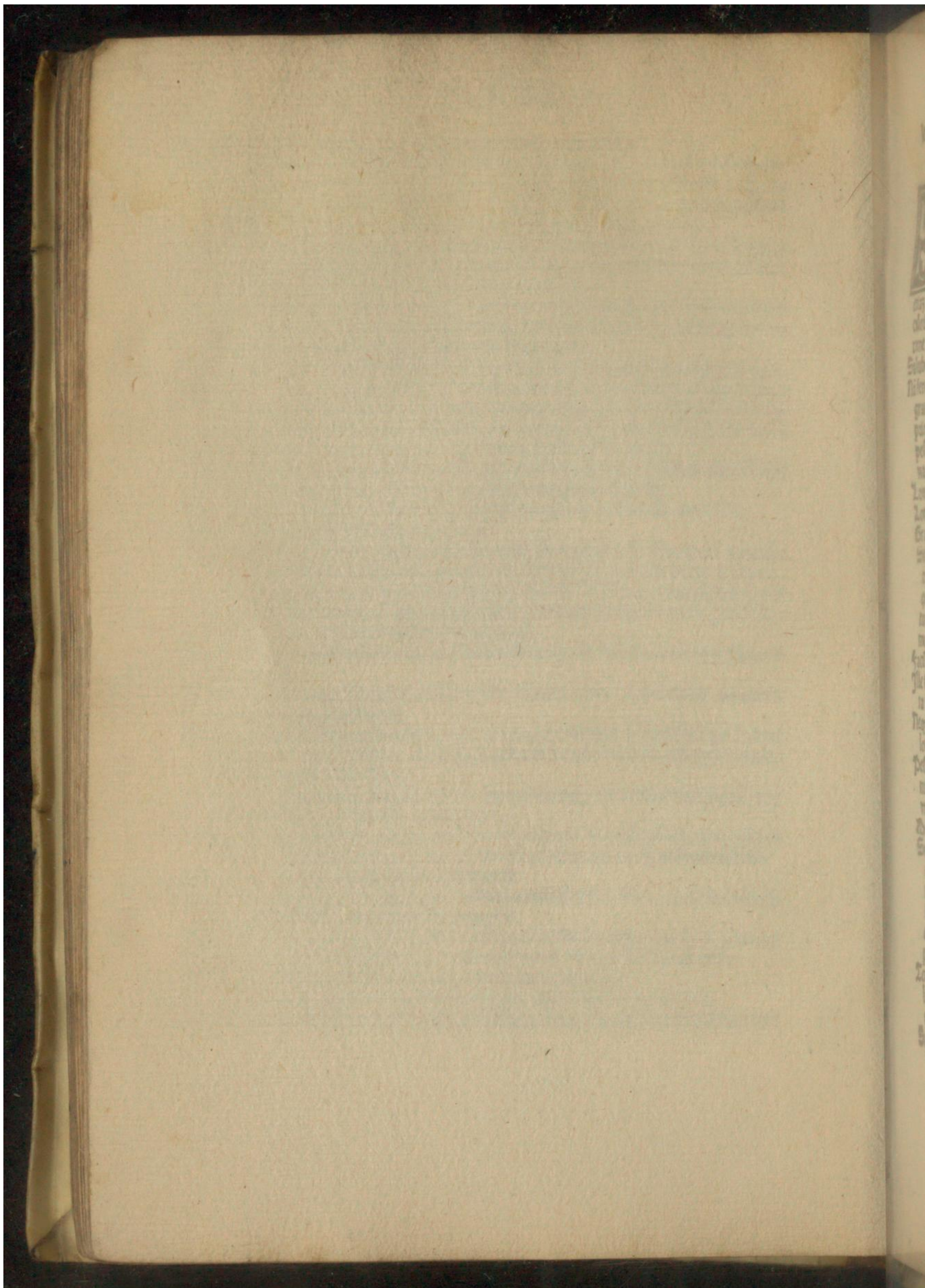
¶ Flosculi medicinales extracti ex libro Cornelij celsi medicorū omnium ornatissimi. Ex primo libro.

Ut alimenta sanis corporibus agricultura: sic sanitatem egris medicina promittit.
Morbi non eloquentia sed remedijs curantur.
Cuius rei non est certa cognitio: eius opinio certum remedium habere non pōt. Uerum est ꝙ ipsam curādi rationem nihil plus confert ꝙ̄ experientia.
Interest.n.an fatigatio morbuꝫ: an sitis: an frigus: an calor: an vigiliat an fames fecerit: an cibi viniqꝫ abūdantia: an intēperātia libidinis.
Neqꝫ ignorare medicū oꝫ que sit egri nā: humidū magis: an magis siccum corpus eius sit: validi nerui: an infirmi: freqūes valitudo: an rara: eaqꝫ cum est vehemens esse soleat: an leuis: breuis: an longa.
Quam par scientia sit: tn̄ vtiliorē medicū esse scias amicū: ꝙ̄ extraneū.
Ignauia quidem corpus hebetat. labor aūt firmat illā naturaꝫ senescētem: hic longam adolescentiam facit.

Bis in die potius q̄ semel cibum capere homo potest.
Concubitus neq3 nimis cōcupiscendus:neq3 nimis ptimescendus est: rarus excitat corp⁹:frequēs soluit scire lic3 cū nō inutilē esse quē, corporis neq3 lāgor neq3 dolor sequit̄.idē interdiu peior ē:noctu tutior: ita tñ si neq3 eum cibus neq3 hunc cū vigilia labor sequitur.
Imbecillis stomacho:quo in nūero magna pars vrbanoꝝ est:oēsq3 pene litteraꝝ cupidi:obseruatio maior est necessaria:vt qđ vel corporis: vel studij:vel loci ratio detrahit:cura restituat.
Ex hominibus qui nocte bene concoxit mane tuto surget: qui vero parum:quiescere d3.qui non cōcoxit ex toto quiescere d3: ac neq3 labori:neq3 exercitationi:neq3 negocio se credere.
Si lucubrādū est:nō post cibū id facere:s3 post ɔcoctionem facere op3.
Quē interdiu vel domestica vel ciuilia officia tenuerūt:huic tēp⁹ aliqđ seruandū est curationi corpis sui.prima corporis curatio est exercitatio:que semp antecedere d3 cibū. exercitationis aūt plerūq3 d3 finis esse sudor:aut certe lassitudo que citra lassitudinem fit.
Nunq̄ vtilis est nimia satietas.Sepe inutilis nimia abstinentia.Sepe si qua intemperātia est:durior in potione q̄ in esca est.
Secunda mensa bono stomacho nihil nocet:in imbecilli accescit:
Post satietatem nihil est agendum.
Ubi quis est expletus facilius concoquit si quicquid assumpsit potiōe aque frigide includit:tum paulisper inuigilat:deinde bene dormit.
Neq3 ex salubri loco in grauē:neq3 ex graui in salubrem transitus satis tutus est.ex salubri in grauē prima hyeme.ex graui in eum qui salubris est prima estate transire melius est.
Neq3 vero ex multa fame nimia satietas:neq3 ex nimia satietate fames idonea est.
Periclitatur ⁊ qui semel:⁊ qui bis die cibum inconuenienter assumit contra consuetudinem.
Neq3 ex nimio labore subitu3 ocium:neq3 ex nimio ocio subitus labor sine graui noxa est:ergo cum quis mutare consuetudine3 volet:paulatim debebit assuescere.
Omnibus fatigatis aptū est cibum sumere:eoq3 humido vti:aqua vel certa diluta potione esse contentos.
Illud quoq3 nosse oportet:q ex labore sudanti frigida potio perniciosissima est:atq3 etiā cum sudor se remiserit itinere fatigatis inutilis.
Quod est contra consuetudinem nocet.
Qui vomere bis in mense vult:melius consulet si biduo euomuerit: q̄ si post quintūdecimū diem vomuerit.
Purgationes vt interdū necessarie sunt:sic vbi frequentes sunt periculum afferūt:assuescit enim nō ali corpus:⁊ ob hoc infirmū erit.
Uinum dilutius pueris:senibus meratius conuenit.
In autumno propter celi varietatem periculum est maximum.
Hyeme venus nō pnitiosa:vere tutissima:estate ⁊ autūno nō vtilis; to-

lerabilior tñ per autũnũ: estatem totũ si fieri põt abstinendum.

¶ Ex secundo libro.

Saluberrimuz ver est: deinde ab hoc hyems: periculosior estas: autũnꝰ longe periculosissimus.

Ex tempestatibus pessime sunt que variãt maxime: quo fit vt autũnus plurimos opprimat. nã fere meridianis temporibus calor: nocturnis atqȝ matutinis: simul etiaz vespertinis frigus est. corpus ergo estate: ⁊ subide meridianis caloribus relaxatũ subito frigore excipitur: sed vt eo tempore id maxime fit: sic quandocũqȝ euenit noxium est.

Saluberrimi sunt sereni dies: meliores pluuij ꝙ̃ tantuz nebulosi.

Nã fere vẽtus vbiqȝ a mediterraneis regionibꝰ veniẽs salubris: a mari grauis est. neqȝ solũ in bono tẽpestatũ habitu certior valitudo est: sꝫ priores morbi quoqȝ: si q inciderũt: leuiores sunt: ⁊ ꝓmptius finiunt pessimum ergo celũ est qđ egrum fecit adeo vt in id quoqȝ genus qđ natura peius est: in hoc statu salubris mutatio sit.

Longis morbis senectus: acutis adolescentia magis patet.

Longa statura vt in iuuenta decora est: sic matura senectute cõficitur.

Gracile corpus infirmum: obesum hebes est.

Si plenior aliqs ⁊ speciosior ⁊ coloratior factꝰ ẽ: bona sua suspecta hẽ dꝫ: que qr in eodẽ habitu subsistere: neqȝ vltra ꝓgredi pñt: fere retro quasi ruina quadã reuoluunt. peius tñ signũ est vbi qs cõtra cõsuetudinẽ emacuit ⁊ colorẽ decoreqȝ amisit: qm̃ in his q̃ superant est qđ morbꝰ demat: in his que desunt nõ est qđ ipm morbũ ferat.

Facile securus est aliquis in his que sepe sine periculo euasit.

Ille sollicitari debet cui hec noua sunt: aut qui ista sine custodia sui tuta habuit.

Neqȝ terrere debet ea fe. que eodem die finita est: ac nec ea qđẽ q̃ ꝙ̃uis longiore tp̃e euanuit: tamẽ ante alterã accessionẽ quieuit.

Pessimũ est si somnus: neqȝ noctu neqȝ interdiu accedit: id. n. sine cõtinuo dolore esse nõ põt. eque vero signũ malũ est: somno vltra debitũ vrgeri: peiusqȝ quo magis se sopor interdiu noctuqȝ cõtinuat.

Mali etiam morbi testimoniũ est vehementer ex cerebro spirare.

Sanguinẽ incisa vena mitti nouũ nõ est: sed nullũ pene morbuz esse in quo nõ mittat nouũ est. Interest nõ q̃ etas sit eius a quo sanguis mittendus: neqȝ qđ in corpe intꝰ gerat: sꝫ q̃ vires sint. ergo si iuuenis imbecillus est: aut si mulier que grauida nõ est: paꝝ valꝫ: male sanguis emittit: emorit eniꝫ vis si qua superat: hoc modo erepta est. At firmꝰ puer ⁊ robustus senex ⁊ grauida mulier valẽs tuto curantur.

Tenuioribus magis sanguis: plenioribus magis caro abundat. facilius itaqȝ illi detractionem sanguis sustinent: celeriusqȝ ea si nimiũ est pinguis affligitur.

Satius est anceps experiri auxilium ꝙ̃ nullum.

Si morbi ratio patitur: sanguis detractioni tempus aptissimū est dies aduerse valitudinis secundus aut tertius: sed aliquādo ꝛ primo die sanguinem mittere est necesse. si vehemens febris viget: in ipso ipetu eius sanguinem mittere: hominē iugulare est: ergo remissio expectāda: ꝛ sanguinis detractio fere diuidenda in biduum.

Satius enim est primo leuare egrum: deinde ꝓpurgare: q̄ simul omni vi effusa fortasse precipitare.

Cum ex vena incisa sanguis erumpit. colorem eius habitumq; oportet attendere. nam si is crassus ꝛ niger est: vitiosus extat: ideoq; vtiliter effunditur. si rubet integer est: eaq; missio alto non prodest: vt etiā non noceat: protinusq; is supprimendus est.

In acutis quibusdam cucurbicula sanguinē extrahimus cū ex vena vires non patiuntur: idq; auxilium vt minus vehemens: ita magis tutum: neq; vnq̄ periculosum est: etiam si in medio febris impetu: ēt si in cruditate adhibeaꝛ: ideoq; vbi sanguinem mitti opus est incisa vena preceps periculū est. huc potius confugiendū cum eo tamen vt sciamus vt hic nullum periculum: ita leue presidium esse neq; posse vehementi malo: nisi eque vehemens auxilium succurrere.

Initia morborum primum famem: sitimq; desiderant: neq; vlla res magis adiuuat laborantem. q̄ tempestiua abstinentia.

Plus alimenti est in carne q̄ in vllo alio cibo.

Brassica subcruda aluum mouet: biscocta stringit.

¶ Ex tertio libro.

Natura repugnante nihil medicina proficit.

Magis ignoscendū medico parꝫ ꝓficiēti in acutis morbis q̄ in longis. hic enim breue spacium est intra qđ siq̄ auxiliū nō ꝓfuit: eger extinguiꝛ: ibi ꝛ deliberationi: ꝛ remediorꝫ mutatiōi tēpus patet: adeo vt raro si iter initia medicus accessit: obsequens eger sine illius vitio pereat. longus tñ morb⁹ cū penitus insedit: qđ ad difficultatē ꝑtinet: acrito par ē: ꝛ acutus quo vetustior: lōgus autē quo recētior facilius curaꝛ.

Ignorari nō opꝫ q̄ non omnibus egris eadem auxilia conueniunt.

In acutis morbis serius eger alendus est: neq; nisi iā inclinatis vt primo dempta materia impetum frangat: in longis maturius vt sustinere spacium mali affecturi possit.

Multum interest ab initio quis recte curatus sit: an perperam.

Sola abstinentia sine vllo periculo medetur.

Asclepiades ait officiū eē medici: vt tuto: vt celeriter: vt iocūde curet.

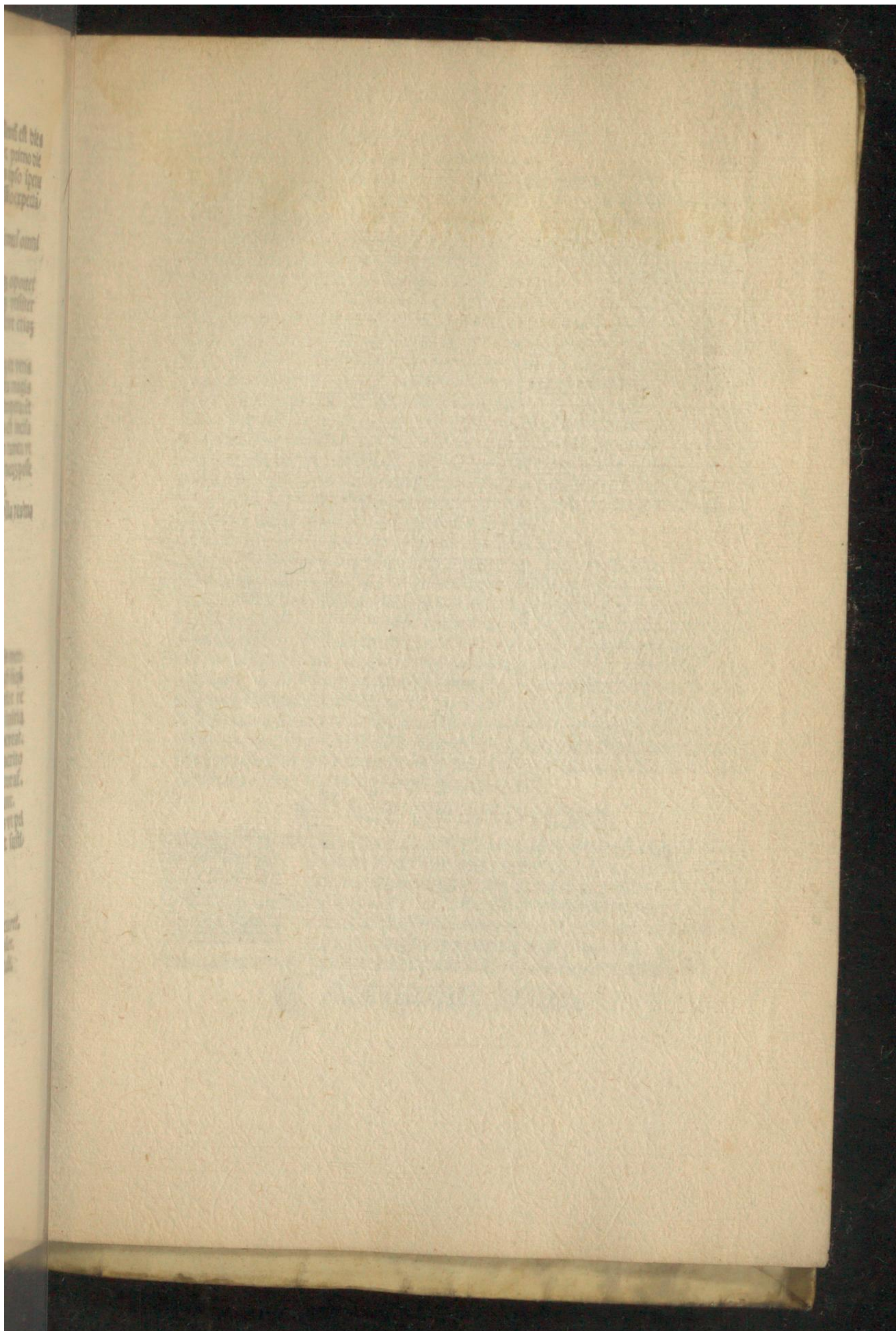
Id votū est: sꝫ fere ꝑiculosa esse nimium ꝛ festinatio ꝛ voluptas solet.

Medicamentorꝫ potiones ꝛ aluū duci non nisi raro debere concedi.

Ex egri imbecillitate summum periculum est.

Infirmus neq; nimium potet: neq; nimium siti crucietur.

Optimum medicamentum est oportune cibus datus.

Ubiqz seruandum vt egri vires medicus inspiciat.
Ab vno medico plures curari non possunt.
Scire oportet optimum cibo tempus esse febre finita.
Semp egros securos agere ꝯuenit vt corpore tm̄ nō ēt animo laborent.
Periti medici ē nō ptin⁹ vt venit apphēdere manu egri brachiū: sȝ primū residere hilari vultu: pcōctariqȝ queadmodum se habeat. ⁊ siqs ei⁹ met⁹ ē eū pbabili smōe lenire: tādē ide ei⁹ corpi manū admouē.
Medicus neqȝ in tenebris neqȝ a capite egri residere dȝ: sȝ in loco illustri aduersus eū vt oēs notas ex vultu pspiciat. Cuȝ in summo incremēto morb⁹ est: vtiqȝ nō añ dieȝ quartā magna siti añcedēte frigida aqua copiose prestāda est: vt bibat ēt vltra satietateȝ: ⁊ cū iam venter ⁊ pcordia vltra modū repleta satisqȝ refrigerata sūt vomere dȝ qdē. nec vomitū quidē exigūt: sed ipsa aqua frigida tm̄ ad satietatē data pro medicamēto vtunt. vbi vtrūlibet factuȝ est: multa veste coperiēdus est: ⁊ collocandus vt dormiat: fereqȝ post longaȝ sitim ⁊ vigiliā: post multaȝ satietatē: post infractū calorē plenus somnus venit: per quē ingens sudor effundit: idqȝ pstantissimuȝ auxilium est. sȝ in his tm̄ in qbus preter ardorē nulli dolores: nullus precordioꝝ tumor: nihil prohibens vel in thorace: vel in pulmone: vel in faucibus: nō vlcus: non deiectio: non alui profluuium fuit.
Sepe pertinacia iuuantis: corporis malum vinci t:
Quarta feb. neminē iugulat. Uetus quartana raro nisi vere soluitur.
Facilius in seruis ꝙ in liberis tollit hydropisis: q: cū desideret fameȝ: sitim: mille alia tedia: longāqȝ patientiā: prōptius his succurrit qui facile cogunt: ꝙ qbus inutilis libertas est. sed ne hi quidem qui sub alio sunt: si ex toto sibi tēperare nō possunt: ad salutem perducunt.
Et ideo nō ignobilis medic⁹ crisippi discipulus apud antigonū regē: amicum quēdā note intēperātie mediocriter hydropico morbo implicituȝ negauit posse sanari. Cuȝ alter medicus epirotes philippus se sanaturuȝ polliceret: rñdit illū ad morbū respicere: se ad egri animum: neqȝ enim res fefellit. Ille enim cū summa diligētia nō medici tātūmodo: sed etiam regis custodiret: tm̄ malignitate sua deuorando: bibendoqȝ suam vrinam se precipitauit.

Ex quarto libro.

[U]No die fluere aluū sepe pro valitudine est: atqȝ ēt pluribus: dū fe. absit: ⁊ intra septimū diē id ꝯquiescat: purgat. n. corpus: ⁊ qđ intus lesuꝝ erat vtiliter effundit. Ueꝝ spaciū periculosuȝ est. interdū enim tormina ac febriculas excitat: viresqȝ ꝯsumit. interdū euenit vt fluxus diu neglectus curari difficilius sit.
Medicamentis vti nisi in vehementibus malis superuacuum est.

Ex quinto libro.

Uibus articulorum dolor certis temporibus reuertitur: hos ante: et curioso victu cauere oportet: ne inutilis materia corpori supersit: et crebriore vomitu.
Cum omnia fere medicamenta stomachum ledant: non sine causa asclepiades ad ipsius victus rationem potius omnem curam transtulit.
Uerum vt illud in plerisque morbis vtilius est: sic multa admodum corporibus nostris incidere consueuerunt que sine medicamentis ad sanitatem peruenire non possunt.
Uti sonmiferis nisi nimia necessitas vrget alienum est: sunt. n. ex vehementibus medicamentis et stomacho alienis.
Est enim prudētis hominis primū eū qui seruari nō pōt non attingere: nec subire speciem eius vt occisi: quē sors ipsius peremit. deinde vbi grauis metus est sine certa tñ desperatiōe: indicare necessarijs: piclitantis in difficili rem esse: vt si victa ars malo fuerit: vel ignorasse: vel fefellisse se videat. Sz vt hec prudenti viro cōueniūt: sic rursus histrionis est paruam rem attollere quo plus prestitisse videatur.
Dubia spes certa desperatione est potior.

Explicunt flosculi Cornelij celsi.

Incipit liber primus Tegni Gal.

Prima pars primi libri.

Res sunt omnes doctrine que ordine habentur. 2.
Prima quidē est ex finis notiōe q̄ sz dissolutionē fit. 3.
SEcunda vero que ex compositione est sm resolutionem inuentorum. 4.
TErtia vero ex termini dissolutione: cum nunc insistimus. Appellare aūt licet hmōi doctrinā: nō solū termini dissolōnē: sz ēt aptiōnē vt qdā noīauerūt: aut resolōnem: aut diuersionē vt alij qdā: aut explicatiōnē: aut expositionem vt alij. 5.
COnati sunt ergo quidam herophilorum huiusmodi facere doctrinam quemadmodum eraclides et heritheus. 6.
COnati sunt et eam que sm compositionem ipsi herophili: et quidā erasistratorum: et athenienses athaleus. 7.
NUllus tamen ante nos scripsit eam que ex finis notione incipit: ex qua omnes artes consistunt sm rationem. 8.
Sed et illam quidem alibi pertransiuimus. 9.
HIc vero diffinitiuam faciemus doctrinam que q̄ntū relinquit ab ea que est sm dissolutionē et dignitate et rōne: tñ abūdās est ad cōprehensionē totius et memoriā eorum que sm partē. Facile enim memorabilia sunt satis ex termini dissolutione oīa: eo q̄ ptineat in se totius artis capitula et optimū terminū: quem et substantialem qdam nominant econtrario diuidentes his que notiones appellant. Et illi siquidem ab

